

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Novissima Verba (ποίημα)	Κωστή Παλαμά
‘Ο Έλ. Βενιζέλος ως μεταφραστής του Θουκυδίδου	Θεοδ. Βελλιανίτη
Θουκυδίδου Παράφρασις Δ'	Έλευθερίου Βενιζέλου
‘Απ’ τὰ «Τραγούδια τῆς Ζήλειας»	Μιχ. Αργυρόπουλου
Τὸ Ἴόνιο Θέατρο (Αντώνιος Μάτσεις)	Μ. Βάλας
Ἰαπωνικά Τραγούδια (μετάφρ.)	Αναστ. Σκιαδαρέση
‘Απὸ «τ’Ανέκδοτα» τοῦ Μωραΐς (μετάφρ.)	»
«Ἰντερμέτζο» Χάινε (μετάφρ.)	»
‘Η Ἑλληνική Ἐπανάστασις ἐν τῇ Γερμανικῇ Δογοτεχνίᾳ	Στ. Λάσκαρη
Φῶς καὶ σκοτάδι (ποίημα)	Μαρίνου Σιγούρου
Κήπος κοντὰ στὴ θάλασσα (μετάφρ.)	Μιχ. Στασινοπούλου
‘Ενα Καράβι (διήγημα)	Γεωργ. Πολιτάρχη
A Marietta Minotto (ποίημα)	Teodoro Briccos
Ἑλληνική Λαϊκὴ Διακοσμητικὴ Τέχνη	Αγγελικῆς Χατζημηχάλη
Γνῶμες	Δῶρη Κουβαρά
Βαρκαρόλα.—Κάποιοι στίχοι (ποίηματα)	Μ. Καλλοναίου
Ἑλληνικὴ Τριωδία (μετάφρ. Αναστ. Σκιαδαρέση)	Θεόδωρου Βρίκου
‘Ο Σολωμός καὶ ἡ γλῶσσα μας (συνέχεια)	Ν. Β. Γουραδάκι
‘Απ’ τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπη»	Ρίτας Μπούμη
Μαγδαληνὲς χωρὶς Μετάνοια (ποίημα)	Παν. Τζαννετάου
Στὸν Αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανὸ (ποίημα)	Παύλου Φλώρου
Ἑπτανησιακὰ σηµειώµατα (Βιβλιογραφία)	Διον. Παπαγιαννοπούλου
‘Η Ἰταλικὴ Φιλολογία καὶ οἱ Νεοὶ	Μαριέττας Μινώτου
Πνευματικὴ Ζωή-Βιβλιοκρισιές-Ἐκδόσεις-Ἐφημερίδες-Περιοδικὰ-Διάφορα.	

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ Ἰούλιος—Αύγουστος—Σεπτέμβριος 1929

ἰθ. 28—29—30.—Τὸ τεῦχος Δρ. 5.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΗΛΙΝΟΥΣΣΟΥ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL. 53. Y1 42.00L3

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

» συντάξεως: ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

*
Έτησία Δραχ. 50
Έξάμηνος » 25
Έτησία Έξωτερικού δολλάρια 2
Έκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

—= Τυπώνεται στὴ Σύρο =—
Έμβάσματα, συνεργασία καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στὴ Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντριαν «'Ιονίου Ἀνθολογίας» Ζάκυνθον.

Ἐξεδόθησαν:

ΖΑΚΥΘΙΝΑ ΑΓΡΟΛΟΥΔΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἐστίας» Ἴω. Κολλάρου

Δραχμαὶ 20.

ΑΘΗΝΑΙ — Σταδίου 50.

Τὸ περίφημο

ΦΩΣΚΟΛΙΑΝΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

(200 σελίδες—100 εἰκόνες)

Δραχμαὶ 25.

Στέλλεται δωρεάν στοὺς συνδρομητὰς μας πού πλήρωσαν τὴν συνδρομὴ τους γιὰ τὸ 1929 δρ. 50.

Βιβλιοπωλεῖον Κολλάρου.

ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ:

ΟΙ ΧΑΡΙΤΕΣ

Δραχμαὶ 15. Μετάφραση καὶ πρόλογος ΜΑΡ. ΜΙΝΩΤΟΥ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ:

Β. Βενιαρέλλη:	Ἐπὶ τὴ ζοὴ τοῦ Βενιζέλου.
Δαμιπελέτ:	Ἡ Μουσική.
Διον. Ζακυνθινού:	Ὁ Δασκαρεῖτος.
Θρ. Καστανάκη:	Τὸ Γαλλικὸ ρομάντζο.
Παπαγιαννοπούλου:	Ζακυνθινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική.
Στρατῆ Σωμερλίτη:	Μιά κουβέντα πάνω στὴν Τέχνη.
Ἄρθρα τῶν: Ράδου, Φλώρου, ποιήματα, Παλαμᾶ, Δαύρα, Σκιαδάρεση κ. ἄ.	

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ "ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ & ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ,,"

NOVISSIMA VERBA

Ἄλλα φεύγουν καὶ μ' ἀφίνουν,
οὔτε πού με χαιρετοῦν,
τὰ ὄνειρα ἓνα κ' ἓνα σβύνουν,
οἱ ἔρωτες πετοῦν.

Τοῦ ἤχου με τὰ δάχτυλά σου
κυβερνᾷς τὸ λαό.

Ἦ! Στοῦ ἐλέους εἶν' ἡ θωριά σου
κόνισμα τὸ ναό.

Σάβανα τὰ πρῶτα χρόνια,
κρύα καὶ τὰ στερνά,
φαντασία, χαρὰ, συμπόνια,
σκιάχτρα ὀλαδειανά.

Τῆς ψυχῆς μου τὰ φεγγάρια
χάνονται ἡ γητιά
πάει, καὶ μήτε ἀφίνει ἀχνάρια
μέσα στὴ νυχτιά.

Μόνο Ἐσὺ σὰ νὰ δειλιάζης
νὰ με χωριστῆς.

Κάθε φεγγαριοῦ μου ἡ χάση,
φέξη φτάνει νὰ σὲ ἰδῶ.

Ποῦ γὰρ ἐσὺ; Ποῦ φωλιάζεις;
Δαίμονας; Ποιητῆς;
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Μ' ἐσὲ γι' ἄσβυστη ἄλλου πλάση
σβύνομαι ἀπὸ δῶ;

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Δὲν πρόκειται νὰ σκιαγραφῶ ἐνταῦθα τὸν πολιτικὸν ἄνδρα. Ἀνέφερον καὶ, ὅπερ μοῦ ἀπέμεινεν εἰς τὴν μνήμην ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀνθηρᾶς νεότητος. Ἐπειτα, ὅταν αἱ πρῶται λευκαὶ τρίχες ἐσοκορπίσθησαν εἰς τὰς κεφαλὰς μας, αἱ πολιτικαὶ περιπέτεια τῆς Ἑλλάδος μᾶς συνήνωσαν ἐπὶ ἐτέρου ἐδάφους. Πολὺ λάμψις ὁμιλῶν μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ εἰς τὸ Παρίσι, εὐρέθην πρὸ καταπληκτικῶν αὐτοῦ ἀνακοινώσεων, πάντοτε δὲ μετὰ πᾶσαν συνομιλίαν τοῦ ἐπανήρ- πληκτικῶν αὐτοῦ ἀνακοινώσεων, πάντοτε δὲ μετὰ πᾶσαν συνομιλίαν τοῦ ἐπανήρ- χητο εἰς τὴν μνήμην ἢ πρώτην ἐκείνη συνάντησις τῆς ὁδοῦ Ἰπποκράτους, μετὰ τοῦ ὠραίου νεανίου, ὅστις ἀνέλαβε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον, ὅπερ ἤρχισεν ὁ Ἑλληνισμὸς τῷ 1821. Παρέστην καὶ εἰς τὴν γενομένην ὑποδοχὴν αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, καθ' ἣν ὁ διαρκῆς γραμ- ματεὺς αὐτῆς, ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἄν- θους τῆς διεθνοῦς κοινωνίας τῶν Παρισίων, δὲν εὗρισκεν ἐπαρκεῖς λόγους ὅπως πλέσῃ τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ. Ἐσοκορπίσθη δὲ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅτι ὁποῖα χάριτας ὀφείλει ἢ Ἑλλάς εἰς τὸν Γεώργιον Ζηγομαλᾶν, ὅστις ἐπέισε τὸν Κυριακὸν Βε- νιζέλου, νὰ μὴν ἐπιμείνῃ ὅπως δημονεγῆσῃ ἓνα μέγαλον ἴσως ἐπιχειρηματιαν, τὸν ἄνδρα, ὅστις ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας του τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος κατὰ μίαν ἀπὸ τὰς κρισιμωτέρας ἱστορικῆς περιόδους. Ὁ πολιτικὸς χαρακτήρ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου προφανῶς ἐσφρηλατήθη εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Θουκυδί- δου, ἐκεῖ δ' ἐμελέτησε τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποῖους ἀνέλαβε νὰ κυβερνήσῃ, καὶ εἰς τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας του, ἐγνώρισε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας αὐ- τῶν. Εἰς τὰς ἡμέρας δὲ καθ' ἃς ἀπεσπιάσθη τῆς κυβερνητικῆς μερίμνης, πρὸς τὸν μέγαλον ἱστορικὸν ἐστράφη ἢ διάνοια αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν εὗρε τὴν ἐξήγη- σιν τῶν συμβάντων, τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς οἱ σύγχρονοι ἐξήσαμεν αὐτοῦ.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΜΙΑΝΙΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

Δ.

1. Κατὰ τὸ ἀκόλουθον θέρος τὴν ἐποχὴν περίπου πού τὰ σιτάρια στα- χίζουσι, δέκα πλοῖα τῶν Συρακουσίων καὶ ἄλλα τόσα τῶν Λοκρῶν ἐξέ- 2 πλευσαν κατὰ πρόσκλησιν τῶν κατοίκων τῆς Μεσσηνίας καὶ κατέλαβαν τὴν πόλιν ἢ ὁποῖα ὡς ἐκ τούτου ἀποσπάσθη ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Εἰς τοῦτο προέβηκεν κυρίως, οἱ μὲν Συρακούσιοι διότι ἐθεωροῦσαν ὅτι ἡ Μεσσηνία εἶνε τὸ κλειδί τῆς Σικελίας καὶ ἐφοβοῦντο μήπως οἱ Ἀ- 3 θηναῖοι τὴν καταστήσουν μίαν ἡμέραν βᾶσιν ἐπιχειρήσεως καὶ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον των μὲ ὑπέρτερες δυνάμεις. Οἱ Λοκροί, ἐξ ἄλλου, λόγῳ τῆς ἐχθρας γοντες τὸν πόλεμον ἐναντίον των ἀπὸ ξηρᾶς συγχρόνως καὶ ἀπὸ θαλάσσης. 3 Εἶχαν ἄλλωστε εἰσβάλει συγχρόνως οἱ Λοκροὶ μὲ ὄλον τὸν Στρατὸν των εἰς τὴν χώραν τῶν Ρηγίνων, ἀφ' ἑνὸς διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειαν τῶν Μεσσηνίων, καὶ ἐξ ἄλλου, διότι τοὺς παρακι- νοῦσαν εἰς τοῦτο καὶ οἱ μεταξὺ των διατρίβοντες Ρηγῖνοι φυγάδες. Δι- 4 ὅτι ἀπὸ πολλῶν καιρῶν ἐσπαράσσοντο οἱ Ρηγῖνοι ἀπὸ φατριαστικῆς ἔριδος καὶ δὲν ἦσαν εἰς θέσιν τότε ν' ἀντισταθοῦν εἰς τοὺς Λοκρούς, οἱ ὁποῖοι ἔνεκα τούτου ἔτι μᾶλλον ἐπετίθεντο ἐναντίον των. Ἀφοῦ ἐρήμισαν τὴν 4 χώραν οἱ Λοκροί, ἀπέσυραν τὸν στρατὸν των τῆς ξηρᾶς. Ἀλλὰ τὰ πλοῖα ἐξακολουθοῦσαν νὰ φρουροῦν τὴν Μεσσηνίαν. Οἱ σύμμαχοι ἄλλωστε ἐ-

ξόπλιζαν καὶ ἄλλην μοῖραν στόλου, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως αὐτῆς ὡς εἰς ὄρμητῆριον καὶ νὰ διεξαγάγῃ ἀπ' ἐ- κεί τὸν πόλεμον.

2. Τὴν ἰδίαν περίπου ἐποχὴν τῆς ἀνοξέως, πρὶν ὀριμάσουν τὰ σιτά- ρια ὁ συμμαχικὸς στρατὸς τῶν Πελοποννησίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἀγιδος, υἱοῦ τοῦ Ἀρχιδάμου, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἀφοῦ ἐστρατοπέδευσε ἀρχισαν νὰ ἐρημώσουν τὴν 2 χώραν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ ἄλλου ἀπέστειλαν εἰς τὴν Σικελίαν τὰ σαράντα πλοῖα τοῦ ἐτοιμάζαν καὶ τοὺς ὑπολοίπους δύο στρατηγούς, τὸν Εὐρυμέ- δοντα καὶ τὸν Σοφοκλῆ (καθόσον ὁ τρίτος, ὁ Πυθόδωρος, εἶχε φθάσει 3 προηγουμένως εἰς Σικελίαν). Εἰς τοὺς στρατηγούς ἔδωκαν συγχρόνως δι- αταγὴν ὅταν περνοῦν ἀπὸ τὴν Κέρκυραν νὰ φροντίσουν καὶ διὰ τοὺς κα- τοίκους τῆς πόλεως, οἱ ὁποῖοι ἐληστεύοντο ἀπὸ τοὺς φυγάδας καὶ εἶχαν καταφύγει εἰς τὸ ὄρος. Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν τελευταίων εἶχαν στείλει καὶ οἱ Πελοποννήσιοι στόλον ἐξήντα πλοίων καὶ, ἐπειδὴ ἐπικρατοῦσε 3 μεγάλη πείνα εἰς τὴν πόλιν, ἤλπίζαν ὅτι θὰ γίνουσι εὐκόλως κύριοι τῶν πραγμάτων. Ὁ Δημοσθένης, ὁ ὁποῖος ἀφότου ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ἀ- θηναίους ἦτον ἰδιώτης ἐξουσιοδοτήθηκε κατ' αἰτησίαν του ἀπὸ τοὺς Ἀ- θηναίους, νὰ χρησιμοποιήσῃ, ἐὰν θέλῃ, τὴν μοῖραν τῶν σαράντα πλοίων, τὸν καιρὸν ποῦ θὰ ἔπλεε γύρω ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον.

3. Ὡς ἐκ τούτου ὅταν κατὰ τὸν πλοῦν ἐφθασαν εἰς τὰ παράλια τῆς Λακωνικῆς καὶ ἔμαθαν ὅτι ὁ στόλος τῶν Πελοποννησίων ἦτον ἤδη εἰς τὴν Κέρκυραν ὁ Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἠθέλαν νὰ σπεύσουν ἐ- κεί, ὁ Δημοσθένης ὁμοῦς ἐπέμενε νὰ προσεγγίσουν πρῶτον εἰς τὴν Πύ- λον, καὶ νὰ μὴ συνεχίσουν τὸν πλοῦν, παρ' ἀφοῦ κάμουν ἐκεῖ ὅτι ἐπέβα- λαν οἱ περιστάσεις. Ἀλλ' ἐνῶ ἐκείνοι ἀντέλεγαν, ἐσηκώθη κατὰ τύχην 2 κακοκαιρία, ἢ ὁποῖα παρέσυρε τὰ πλοῖα εἰς τὴν Πύλον. Ὁ Δημοσθένης ἐπέμενε νὰ κατασκευάσουν ἀμέσως ὄχυρῳμα ἐκεῖ λέγων ὅτι μὲ τὸν σκο- πὸν αὐτὸν ἐσυνώδευσε τὸν στόλον, καὶ τοὺς ἔδειχνε ὅτι ὑπῆρχαν ἄφθονα ξύλα καὶ πέτρες καὶ ὅτι τὸ μέρος ἦτο ἐκ φύσεως ὄχυρον καὶ ἀκατοίκητον καὶ τὸ ἴδιον καὶ ἰκανὴ ἀπόστασις πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ Πύλος τρώντι τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὀνομάζουσι Κορυφάσιον, κείται ἐπὶ τοῦ ἐ- 3 δάφους τῆς ἀρχαίας Μεσσηνίας, καὶ ἀπέχει ἀπὸ τὴν Σπάρτην τετρακόσια περίπου στάδια. Οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀπήντησαν ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν Πε- λοπόννησον πολλὰ ἀκατοίκητα ἀκρωτήρια τὰ ὁποῖα εἰμπορεῖ νὰ κατα- λάβῃ, ἐὰν θέλῃ νὰ ὑποβάλλῃ τὴν πόλιν εἰς ἔξοδα. Ἀλλ' εἰς τὸν Δημο- σθένη ἐφαίνετο ὅτι ἡ θέσις αὐτὴ παρουσιάζει πλεονεκτήματα ἐντελῶς ἐ- ξαιρετικά. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ πέραν λιμῆν, ἐθεωροῦσεν ὅτι οἱ 3 Μεσσηνιοὶ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ παλαιοὶ κύριοι τοῦ μέρους καὶ ὁμιλοῦσαν τὴν ἰδίαν μετὰ τοὺς Λακεδαιμονίους διάλεκτον, εἰμποροῦσαν, χρησιμοποιοῦντες αὐτὸν ὡς ὄρμητῆριον νὰ τοὺς προξενοῦν μεγάλας ζημίας καὶ θὰ εἶ- ναι συγχρόνως ἀξιοπίστοι φρουροὶ τῆς θέσεως.

4. Ἐπειδὴ ὁμως οὔτε τοὺς στρατηγούς εἰμποροῦσε νὰ πείσῃ οὔτε τοὺς στρατιώτας, μολονότι ἀνεκοίνωσεν ἀκολούθως τὰ σχέδιά του καὶ εἰς αὐτοὺς μὲ τὸ μέσον τῶν Ἀξιωματικῶν ἔμεναν ἐκεῖ ἀδρανοῦντες, ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἦταν ἀκατάλληλος διὰ πλοῦν, ἕως ὅτου οἱ στρατιῶται ἀηδίασαν νὰ μένουν ἀργοὶ καὶ τοὺς ἤλθε ἡ ζωηρὰ ἐπιθυμία νὰ μοιραστοῦν γύρω ἀπὸ τὴν θέσιν καὶ νὰ συμπληρώσουν μὲ τεχνικὰ ἔργα τὴν φυσικὴν ὀχυρότητα 2 τῆς. Καὶ ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται μὲ τὰ σωστά τους, καὶ μολονότι δὲν εἶχαν ἐργαλεῖα πρὸς κατεργασίαν τῶν λίθων, τοὺς ἐξέλεγαν ὁμως ἕνα πρὸς ἕνα καὶ τοὺς ἐτοποθετοῦσαν ὅπως καθένας ἐτύχαινε νὰ προσαρμόζεται. Καὶ ὅπου- 3 δὴποτε ὑπῆρχεν ἀνάγκη πηλοῦ, δι' ἔλλειψιν πινακίων, τὸ μετέφεραν μὲ τὴν ῥάχιν των, κύπτοντες εἰς τρόπον ὥστε νὰ συγκρατῆται καλλίτερα καὶ συμπλέκοντες τὰ χέρια ἀπὸ πίσω διὰ νὰ μὴ χύνεται. Καὶ μὲ κάθε τρόπον ἐβιάζοντο νὰ προλάβουν νὰ συμπληρώσουν τὰ πλέον ἀδύνατα μέρη, πρὶν ἔλθουν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τοὺς ἐπιτεθοῦν. Διότι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς θέσεως ἦταν ἐκ φύσεως ἰσχυρὸν ὥστε δὲν εἶχεν καμμίαν ἀνάγκην ὀχυρώσεως.

5. Ἄλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔτυχε νὰ τελοῦν τότε κάποια πανήγυριν καὶ ἐκτὸς τούτου ὅταν ἔμαθαν τὴν εἰδησιν δὲν ἐπῆραν τὸ πρᾶγμα ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν διότι ἐπίστευαν ὅτι εἴτε οἱ Ἀθηναῖοι δὲν θ' ἀντισταθοῦν καθόλου ὅταν τοὺς προσελάσουν ἐναντίον των εἴτε οἱ ἴδιοι θὰ εἰμπορέσουν εὐκόλως νὰ καταλάβουν τὴν θέσιν διὰ τῆς βίας. Καὶ ἡ ἀπουσία ἄλλωστε τοῦ στρατοῦ των εἰς τὴν Ἀττικὴν, συνετέλεσεν ἐν μέρει εἰς τὴν καθυστέρησίν των.

2 Οἱ Ἀθηναῖοι ἀφοῦ εἰς διάστημα ἕξι ἡμερῶν ὠχύρωσαν τὴν θέσιν πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἰδίως εἰς τὰ σημεῖα ποῦ ἦτον ἀνάγκη, ἄφησαν πρὸς προστασίαν τῆς τὸν Δημοσθένη μὲ πέντε πλοῖα, καὶ μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στόλου ἐπέσπευσαν τὸν πλοῦν των πρὸς τὴν Κέρκυραν καὶ τὴν Σικελίαν.

6. Ὁ Πελοποννησιακὸς στρατὸς ποῦ εὐρίσκατο εἰς τὴν Ἀττικὴν εὐθὺς ὡς ἤκουσαν τὴν κατάληψιν τῆς Πύλου, ἔσπευσαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια, διότι ὁ βασιλεὺς Ἄγις καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐθεωροῦσαν ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς Πύλου ἦτο ζήτημα ζωτικῶν δι' αὐτοὺς ἐνδιαφέροντος ἐξ ἄλλου διότι ἡ εἰσβολὴ εἶχε γίνεαι πολὺ ἐνωρίς, καὶ τὰ σιτάρια ἦσαν ἀκόμη χλωρὰ, ὥστε δὲν εἶχαν ἐπαρκῆ τροφὴν διὰ τοὺς στρατιώτας, καὶ τέλος διότι ἐπῆλθε μεγάλη κακοκαιρία, ἀσυνήθης διὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τοῦ ἔτους, 2 ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὑπέφεραν πολὺ. Εἰς τρόπον ὥστε συνετέλεσαν νὰ ἐπισπεύσουν τὴν ἐπάνοδόν των καὶ ν' ἀποβῆ ἡ εἰσβολὴ αὐτὴ συντομωτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλην. Τρόντι δέκα πέντε μόνον ἡμέρας ἔμειναν εἰς τὴν Ἀττικὴν.

7. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Σιμωνίδης συγκεντρῶσας ὀλίγους Ἀθηναίους ἀπὸ τις φρουρὰς καὶ πολλοὺς συμμάχους τῶν μερῶν ἐκείνων, κατέλαβε διὰ προδοσίας τῶν κατοίκων τὴν ἐπὶ τῆς Χαλ-

κιδικῆς κειμένην Ἡϊόνα, ἀποικίαν τῶν Μενδέων καὶ ἐχθρὰν τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλ' οἱ Χαλκιδεῖς καὶ οἱ Βορτιαῖοι ἔσπευσαν πρὸς βοήθειάν τῆς καὶ ὄχι μόνον τὸν ἐξετόπισαν ἀλλὰ καὶ ἔχασε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἄνδρας του.

(Ἀκολουθεῖ).

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

ΤΟ ΠΟΔΙΣΜΑ

Ἄνθρωπε! Μὴ θαρρεῖς τὴ θέλησί σου
ἀφέντρα τοῦ κορμιοῦ σιδεροχέρα·
Τιμόνι ὁ Νοῦς γερό· μὰ συλλογίσου
καὶ τῆς καρδιάς ξοπίσω τὴ φοβέρα.

Πέλαο ἡ Ἀγάπη ὡς πέρα· καὶ πειδὸ πέρα
κι' ἀνέγγιχτο ἀπ' τὴ μαύρη συλλογὴ σου
τῆς Δήθης τὸ Νησί· κι' ὀλοῦθε ξέρα
καὶ βράχια· καὶ ν' ἀρράξῃς ἀπελπίσου!

Καὶ τὸ κορμὶ κουφάρι, ποῦ χτυπᾷ
καὶ τὸ ρημάζει κι' ἄβουλο τὸ σέρνει
ὁ Σίφουνας τῆς Ζήλειας, ποῦ τὸ δέρνει.

Πόδισε! Καὶ ἡ καρδιά σου ἂν ἀγαπᾷ,
φύγε ἀπ' τὴν μπόρα, ψάχνοντας λιμάνι
γαλήνης, μπάς κι' ἡ ὀργὴ τῆς ξεθυμάνη...

Ο ΙΣΚΙΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Καὶ μὴν εἰπῆς ποτέ σου: — Θὰ σὲ σβύσω
Εἰκόνα τῆς Ἀγάπης πεθαμένη!
Τὸ χρῶμα σβῆς, μὰ μένει πάντα ὀπίσω
τὸ χάραγμα τῆς ὄψης, ποῦ δὲν βγαίνει.

Καὶ κνηγᾷ σε, σὺν ὀσκιά στὸν ἴσο
τὸ δρόμο, ποῦ ἡ ψυχὴ σου τὸν διαβαίνει
μὲ βῆμα τάχα ἀψό, παλλικαρίσο,
μὰ ποῦ μονάχα ὁ φόβος τὸ μακραίνει.

Κι' ὅπου βρεθῆς κι' ὅπου σταθῆς καὶ πᾶς,
πλάϊ σου Ἐκείνη: Παναγιά, δουλειά, τουφέκι,
βιβλίο, πάντα πλάϊ σου παραστέκει.

Καὶ μὴν εἰπῆς πῶς δὲν τὴν ἀγαπᾷς!
Ὅσον δὲν νὰ τήνε σβύσῃς, πρὶν — στοχάσου —
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ σβύσε καὶ σύ, μαζὺ μὲ τὴ καρδιά σου...

Μ. ΒΑΛΣΑ

ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΤΕΣΙΣ

(1794 — 1875)

Μοναχογιός οικογένειας άστικής (*) τής Ζάκυνθος ο Μάτεσις, παρά τή συνήθεια τής εποχής του, δέν άφησε τήν πατρίδα του για να τελειώσει τις σπουδές του στην Ευρώπη. Κάτω από τήν Ένετική τρομοκρατία με χιλίες δυσκολίες κατορθώνει να σπουδάσει τα Έλληνικά (1), και μόνο ή λεπτομέρεια αυτή φτάνει να μάς κάμει να συμπαθήσουμε έναν άνθρωπο, που χωρίς καμιά βοήθεια, με μόνη του τή *θέληση* και τήν αγάπη του στή μελέτη, κατώρθωσε να μορφωθεί τελείως, για να γίνει άργότερα ο συγγραφέας του *Βασιλικού*. Δέν παραμελεί τις έπιστήμες, άσχολεϊται με τή φυσική και τα μαθηματικά και σιγά-σιγά τελειοποιείται στην Ίταλική γλώσσα και φιλολογία. Διαδέχεται τόν πατέρα του στή θέση δημοτικού σύμβουλου τής Ζάκυνθος κι' ή δεξιότητ του στή διαχείριση των υποθέσεων του Δήμου στάθηκε παροιμιώδης. Αναφέρουν μάλιστα δυι πολλές φορές το δόθηκεν άφορμή να δείξει μπρός στις άγγλικές άρχές τής κατοχής τή σταθερότητα του που τίποτα δέν ισοφάριζε έκτός από το γλυκό του χαρακτήρα. Η ζωή του είναι μιá διαρκής υπηρεσία στην πατρίδα του (2).

Το άτομό του ήταν άρκετ ή έγγύηση για τή σπουδαιότητα και τήν επιτυχία κάθε υποθέσεως στην όποία λάβκινε μέρος. Τίμιος άνθρωπος μ' δλη τή σημασία τής λέξεως. Πέθανε 81 χρονώ στή Σύρο όπου είχε πάει για να δει το γιό του, που τόν προσκάλεσε. Η τελευταία του επιθυμία ήταν να ξαναδει τήν πατρίδα του, απ' όπου είχε φύγει με λύπη, αλλά πέθανε λίγους μήνες πριν από τήν εποχή που λογάριζε να γυρίσει.

Το έργο του Μάτεσι είναι έργο καλαισθητου έρασιτέχνη. Δέν ήταν λόγιος από επάγγελμα. Μερικά ποιήματα χωρίς αξιώσεις, που απ' αυτά λίγα Ιταλικά, κι' ο *Βασιλικός* αποτελούν δλη (3) τή φιλολογική του εργασία. Το ποιητικό του έργο είναι πενιχρό, αλλά τ' μοναδικό θεατρικό

(*) Σημ. Ι. Α.— Η οικογένεια Μάτεσι κατάγεται από πολεμιστές που διακρίθηκαν στους πολέμους Βενετών και Τούρκων. Στη Ζάκυνθο έγκατεστάθηκε από τήν Πελοπόννησο στις άρχές του 16ου αιώνα κι' εγράφηκε στο *Χρυσό Βιβλίο* των ευγενών στα 1580. Το οικόσημο τής οικογενείας παριστάνει ποταμόν με τρία μάτια, που κατά οικογενειακήν παράδοση σημαίνει τόν ποταμό «Μάτι» στή Βόρειον Άλβανία, όπου είναι ή πανάρχαια κοιτίδα του οίκου τής γενεάς Μάτεσι.

(1) Κατά το διάστημα τής Ένετικής κατοχής δέν ήπρηξαν σχολεία Έλληνικά στα Έφθάνησα. Το πρώτο σχολείο τής Ζάκυνθος χρονολογείται από τα 1806.

(2) Μεταξύ των άλλων εργάστηκε για το όρφανοτροφείο και το ένεχυροδινειστήριο.

(3) Δέν αναφέρουμε μερικές μεταφράσεις του του Έυριπίδη, Βιργιλίου, Κικέρωνος, Μίλτωνος, Βολταίρου και του *Τιμολέοντος* του Ζαμπέλιου στα Ιταλικά.

που σημειώνει σταθμό στην ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου. Γραμμένο κατά τήν πιό σιείρα περίοδο τής δραματικής παραγωγής στην Ελλάδα ο *Βασιλικός* τιμά τή νεοελληνική φιλολογία. Χωρίς προκατάληψες και υπερβολές μπορεί να θεωρηθεί ένα σκηνικό άριστούργημα. Ο Μάτεσις γράφοντάς το έπεδίωκε διπλό σκοπό: να κάμει έργο ιστορικό και συγχρόνως δραματικό συγγραφέα. Θα δοϋμε πιό κάτω πως πέτυχε δλό-τελα στην προσπάθειά του τελείως.

Ας εξετάσωμε πρώτα τήν ιστορικήν άποψη που θα μάς βοηθήσει να καταλάβωμε το δραματικό «ήθος». Δίνουμε το λόγο στον Ξενόπουλο συμπατριώτη του ποιητή και φυσικά κατάλληλο για να μάς δώσει μιάν ιστορική ιδέα για τήν κοινωνία τής Ζάκυνθος στις άρχές του 18ου αιώνας, εποχής που εξελίσσεται ή υπόθεση του *Βασιλικού*:

«Ητο τότε ή δευτέρα περίοδος τής Ένετοκρατίας, ή εποχή τής παρακμής, όταν ήρχισε πλέον να πτωχέη, να δρυνή και να βαίνη προς τήν κατάλυση ή Μεγάλη Δημοκρατία. Εις τήν Ζάκυνθον, όπως και εις δλας τας νήσους τās υπό τήν σημαίαν του Αγίου Μάρκου, εισήχθησαν ήδη αι καταχρήσεις των όποιων ή άπαισία μνήμη απέσβεσε τήν εκ των προτέρων ευεργεσιών, ο Ένετός προβλεπτής, πτωχός και διεφθαρμένος εϋπατριδίσκος στελλόμενος εις τās κτήσεις δια να πλουτίση, έπόλει τήν δικαιοσύνην του εις τόν πλειοδοτούντα και υπέθαλπε τās μεταξύ των ευγενών έριδας δια να γίνωνται έγκλήματα και να έχη πάντοτε επικερδέεις υποθέσεις. Η ψυχορραγούσα μητρόπολις αφ' έτέρου ήνείχετο και έπεδοκίμαζε τήν διαγωγήν ταύτην, ίνα δια τής διαιρέσεως και του έμφυλίου τούτου σπαραγμού διατηρή τās κτήσεις, τās όποιας δέν διέθετε πλέον δυνάμεις να συγκρατήση δια τής βίας. Βαθμηδόν ή διαφθορά εξετάθη εις δλα τās στρώματα και εις δλους τούς κλάδους. Οι στρατιώται οι έντεταλμένοι τήν τάξιν έδεικνυον τήν μεγαλειτέραν άδιαφορίαν ως προς τήν καταδίωξιν των ένόχων. Έτελειτο φόνος εις τήν μιάν δδόν και αυτοι έπεριπάτουσ εις τήν άλλην άργά και ροφώντες τās πίπας των. Ο Καντσελιέρης του Πρεβεδούρου έγραφεν άπροκαλύπτως προς τόν πλούσιον άρχοντα, τόν ένοχοποιούμενον εις καμμίαν δολοφονίαν— δυι ήδύνατο αν ή έκλαμπρότης του ευηρεστείτο να πληρώση το άνάλογον ποσόν και να ένοχοποιήσουν άλλον πτωχόν και άπροστάτευτον. Τα μιση ήσαν υπέρποτε εξημμένα, ή άδικία και ή πείσις έδασίλευον, ή εκδίκησις προέβαλε πανταχόθεν τήν στεγνήν της μορφήν— άκαταδίωκτον οι μπράβοι των ευγενών περιεφέροντο και ενήργουν κατά τās σκληράς οδηγίας των κυρίων των. Και έαν τω μέσω του χάους τούτου εύρίσκετο και προβλεπτής τίμιος και έζήτει να εφαρμόση δικαιοσύνην ή να εισαγάγη φιλοπροόδους νεωτερισμούς, εν σώματι δλοι οι ευγενείς— σύμψωνοι μεταξύ των κατά τοϋτο και φίλοι προς στιγμήν— άνεφέροντο εις τόν άπεμάκρυναν. Έχοντες ανάγκην να κακουργήσωσι και να μνηστεύονται και αντιθέμενοι εξ ένστίχτου προς πάντα νεωτερισμόν, τί τόν ήθελον τόν Πρεβεδούρον, ο όποιος φέρ' ειπείν κατεδίωκε τούς μπράβους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΧΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ἢ ἐλιθόστρωνε τὸν Πλατύφορον ; Ἄλλοίμονον δὲ ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς ἰδέας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ! Ὅλη των ἡ ἀρχοντικὴ τιμὴ συνίστατο εἰς τὸ νὰ μὴ ἀνεχθῶσι τὴν παραμικροτέραν ἀκουσίαν προσβολήν, χωρὶς νὰ τὴν τιμωρήσωσι διὰ τοῦ σκληροτέρου τρόπου. Ἐθεώρουν τὰς γυναῖκας τῶν κτήνη, τὸν δὲ λαὸν δούλον κατώτερον τοῦ κτήνους. Αἱ οἰκίαι τῶν αἰ σκοτειναὶ μὲ τὰ δικτυωτὰ παράθυρα, ἦσαν κολάσεις. Ὁ νοῦς τῶν ἀτροφικῶς καθ' ὄλοκληρίαν μὲ ὀλίγας ἰδέας στραβάς καὶ καρφωμένας. Ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἀκηρύκτου διαμάχης τῶν ἀνωτέρω τάξεων ὁ λαὸς ἴστατο καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἀφαιρῶν τὴν σκούφιαν, κολακεύων μὲν ὅταν ἦτο νηφάλιος, ὀλίγην δ' ἐλευθερίαν εὐρίσκων μόνον παρὰ πότον τὸν νυκτερινόν, ὅταν περιεφέρετο κάποτε μὲ τὰ κλεπτοφάναρα καὶ ἤδε ἄσματα πολλά. Αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο μὲ προσωπίδα.... Εἰς πᾶσαν γωνίαν ὁ μπράβδος ἐνήδρευε τοιαύτη εἶνε ἡ τοπικὴ εἰκὼν, πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκογενειακὴ ἡ παρεχομένη διὰ τοῦ Βασιλικοῦ.

Ἡ περιγραφή αὐτὴ μὲ τόσο μαυρὰ χρώματα ἔχει ἕνα ρομαντικὸ ὄψος ποῦ κάνει τὸν ἀναγνώστη νὰ δυσπιστεῖ στὴν ἀρχή. Ἐξ ἄλλου θαρροῦμε πῶς ἡ ἱστορικὴ ἐντύπωση ποῦ δίνει ἡ μόνη ἀνάγνωση τοῦ Βασιλικοῦ δὲν εἶναι διόλου τόσον τραγικὴ. Ὁ χαρακτήρας βέβαια τοῦ γέρου-Ρουκάλα εἶναι ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς ἀριστοκρατίας μὲ τὰ φεουδαρχικὰ τῆς ξθιμα καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν ποῦ φτανε ὡς τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ ἀτιμωσίαι τοῦ δράματος μοιάζει ἀρκετὰ μὲ τὴν εἰκόνα, ποῦ τόσον καλλιτεχνικὰ ζωγράφισε ὁ κ. Ξενόπουλος. Ὅπως δὲ ποτε μολαταῦτα θὰ μπορούσε νὰ διερωτηθεῖ κανεὶς ἂν ὁ Μάτεσις, μὲ τὸ σκοπὸ του νὰ ξεχωρίσει ἀκόμη καλλιτέρα τὴ διαμάχην παράδοσης καὶ μοντερνισμοῦ, ποῦναι ἡ βάση τοῦ Βασιλικοῦ, δὲν ἐξόγκωσε ξεπίτηδες τὸ τραγικὸ μέρος τῆς ἱστορίας του γιὰ νὰ μᾶς δώσει μιὰ πλοκὴ πρὸ δραματικὴ καὶ θεατρικὴ. (1) Ἄλλὰ ἡ διάκριση αὐτὴ εἶναι δευτερεύουσα τὸ κάτω κάτω. Κεῖνο ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι νὰ δοῦμε κατὰ πόσο μὲς' τὴς γενικῆς γραμμῆς, παρ' ὅλο ποῦ ἀπόβλεπε στὴ σκηρικὴν ἐπιτυχία, ὁ Μάτεσις μπόρεσε νὰ παραστήσει πιστὰ τὴ Ζακυθινὴν κοινωνία ἕναν αἰῶνα πρὸ τῆς ἐποχῆς του, ὅπως τὴ μελέτησε στὰ ἀρχεῖα τοῦ νησιοῦ του.

Μετάφρ. *Μαρ. Μιν.*

(Ἔχει συνέχεια) Μ. ΒΑΣΣΑΣ

[Βιβλιογραφία : Εἶναι ἀρκετὰ παράξενο πῶς ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Dieterich (Νεοελλ. Φιλολογία σελ. 208) τὸ ἐνδοξον ὄνομα τοῦ Μάτεσι δὲ φαίνεται σὲ καμμιά μελέτη ποῦ νὰ ξέρουμε περὶ νεοελληνικῆς φιλολογίας. Ὁ Nicolai, παρ' ὅλες τὴς ἀφθονες βιβλιογραφικὰς σημειώσεις του, δὲν ἀναφέρει τὴ Ζακυθινὴν ἐκδοσὴ ἀπὸ τὸ Ρωσολυμο τοῦ Βασιλικοῦ στὰ 1856.

Ἄπαντα, ἔκδοσις Δὲ-Βιάζης, Ζάκυνθος, 1881.

Γρηγ. Ξενοπούλου, μελέτη γιὰ τὸ Βασιλικό, δημοσιευμένη στὸν Παρνασσὸ στὰ 1891, σελ. 161].

(1) Μὴν ξεχνοῦμε πῶς ὁ Βασιλικὸς γράφονταν ἅμα ὠργίαζε ὁ Ρομαντισμός.

ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ :

ΑΚΙΚΟ ΥΟΖΑΝΟ

Βουνά, κοιλάδες,
πέλαγα πρασινάδες
δέντρων καὶ βρῦσες
νερῶν, χελιδονίσες
φεροῦγες, ὄλα...
πῶς πέρνουν φωτοβόλα
μὲς στὰ λιοπύρια
τὴν ἀνοιξη — ὦ μυστήρια ! —
τὸ χρώμα ἀπ' τὰ ζαφείρια.

ΣΟΥΓΚΕΝ ΜΑΕΤΑ

Τὸ χιόνι, ὦ θάμα !
μὲ δυὸ χρώματα ἀντάμα
ζωγράφισε ὄλα :
Ἡ γῆ ἄσπρη, φωτοβόλα
γύρω πλαταίνει
τὸ ἄπειρο πέλαο μένει
μαῦρο ὄλο καὶ μικραίνει.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΖΑΝ ΜΩΡΕΑΣ

(ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ)

6.

Ἐπάνω ἀπὸ τὸν Κηφισὸδὸ σήμερα ὁ νοῦς μου τρέχει,
καὶ μέσα στὴς γλωμῆς
ἀναστενάζει τὴς ἑλῆες, ἐκεῖ ποῦ ἀνάερως ἔχει
κυπαρισσιῶν κορφές.

Πῶς μὲ πλανοῦν τὰ μάτια μου ! κί' ὅ,τι ἴχνος μοῦ ἀπομένει
στὸ κάθε ἐπίγειο βῆμά μου, τί τὸ γυρεύω πιά ;
Ψυχὴ μου, μὲ τὸ χεῖμαρρον ὁ χωρισμὸς σᾶς δένει
κ' ἡ μαύρη ξενητεία.

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ

ΙΝΤΕΡΜΕΤΣΟ

15.

Σήμερα γιὰ τὸ γάμὸ τῆς νυφούλα στολισμένη
μὲ ὄλη τὴν ὁμορφάδα τῆς, ἀστράφτει ἀπὸ χαρὰ
ἢ πολυαγαπημένη,
σὰ δευτέρη Ἀφρογέννητη βγαλμένη ἀπ' τὰ νερά.

Καρδιά μου τόσο ὑπόμονη, καρδούλα μου θλιμμένη,
μὴ τῆς φανῆς μνησικαχὴ γι' αὐτὴ τὴν προδοσίαν·
ὅ,τι κακὸ κί' ἂν σῶκαμε ἢ τρελλὴ ἢ ἀγαπημένη,
βάστα τὸν πόνο, βάστα τον καὶ σχώρεσέ την πιά.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

Σ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ἡ καταπληκτικὴ θέσις ἦν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις κατέλαβεν ἐν τῇ Γερμανικῇ λογοτεχνίᾳ κατὰ τὸ α'. ἡμισυ τοῦ 19. αἰῶνος ὀφείλεται μὲν κυρίως εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ἐξάπλωσιν τοῦ φιλελληνισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ, ἰδίᾳ παρὰ τοῖς διανοουμένοις, διαρκουόντος τοῦ Ἀγῶνος, εἶνε ὅμως καὶ ἐν μέρει συνέπειαι τοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ ἔδειξαν Γερμανοὶ διηγηματογράφοι καὶ ποιηταὶ διὰ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ 21 χρόνου, ἰδίᾳ, ἀφ' ἧς ἐποχῆς, μεσοῦσης τῆς 18. ἑκατονταετηρίδος, αἱ ἑλληνικαὶ σπουδαὶ καὶ ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης ἐγένοντο τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας⁽¹⁾, παραγκλίνουσαι τὴν ἕως τότε κυριαρχοῦσαν πανταχοῦ μελέτην τῆς λατινικῆς.

ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν διάφοροι διηγηματογράφοι ἐξέλεξαν τὴν Ἑλλάδα ὡς τόπον ὑποθέσεως τῶν ἔργων των.

Ὁ πρῶτος Γερμανὸς μυθιστοριογράφος, ὅστις ἠσχολήθη διεξοδικῶς μὲ τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα, εἶνε ὁ Heinse (1746—1803) εἰς τὸν Ardinghello, οὗτινος οἱ ἥρωες μεταβαίνουν εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ συντείνωσιν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὀραίων αὐτῶν τόπων ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Ὁ Ardinghello ἐγράφη τὸ 1785, ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ὀρλόφ, ἧτις ἐνέπνευσε καὶ δύο ποιητάς, τὸν Michaelis (1746—1772) εἰς τὸ Russisches Kriegslied zur See, καὶ τὸν Willamow (1736—1776) ἐπὶ μακρὸν ζήσαντα ἐν Ρωσίᾳ εἰς τὸ Abschiedslied der Russischen Flotte im Julius 1770.

Πολὺ γνωστότερος ὅμως τοῦ Heinse ἀπέβη ὁ Hölderlin (1770—1843) μὲ τὸ ὑπὸ τύπον ἐπιστολῶν μυθιστόρημα τοῦ Hyperion, ὅπου περιγράφονται πολεμικοεἰδυλιακὰ ἐπεισόδια τῆς διαμονῆς τοῦ ἥρωος τοῦ μύθου ἐν Ἑλλάδι, καὶ τὸ ὅποιον παρέμεινεν ἐν τῶν ὀραϊοτέρων ἔργων τὰ ὁποῖα παρήγαγεν ἡ Γερμανικὴ διηγηματογραφία τοῦ 18. αἰῶνος. Ὁ Hölderlin ἔγραψε καὶ διάφορα ποιήματα σχετικὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, (ἐν τῇ ὑπὸ τὸν τίτλον Distichen und Sprüche συλλογῇ), μετέφρασε δὲ καὶ δράματα τοῦ Σοφοκλέους καὶ ᾠδὰς τοῦ Πινδάρου.

Ἐκ τῶν λοιπῶν διηγηματογράφων τοῦ 1800 οἵτινες ἠσχολήθησαν μὲ τὴν Ἑλλάδα ἀναφέρομεν ἀκόμη τὸν Benkowitz (1764—1807) μὲ τὸ Zauberer Anghelion in Elis, περιγράφοντα φανταστικὰς περιπετείας νεαροῦ βρεταννοῦ ἐν Ἑλλάδι, τὸν Halem (1752—1819) οὗτινος διηγήματά τινα τῆς συλλογῆς Blüten und Trümmern διαδραματίζονται ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ τὸν Kotzebue (1761—1819) μὲ τὸ θεατρικόν του ἔργον Die Ruinen von Athen, οὗτινος ἡ μεγάλη ἐπιτυχία ὀφείλεται εἰς τὸ εἶναι τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸ μουσικὴν συνέθεσεν ὁ μέγας Μπετόβεν (1814).

(1) Ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν περὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἔργων τοῦ Βίκελμανν.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ὄν, ὡς εἴπωμεν, σημεῖοι ὁ 18. αἰὼν, ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ γραφῶσι καὶ διάφοροι σάτυροι. Ἡ γνωστότερα καὶ εὐφυστέρα αὐτῶν εἶναι ἡ τοῦ Julius von Voss, (1768—1832), Die Griechheit, ἱστορία βαρῶνου ὅστις ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ του διὰ πᾶν τὸ ἑλληνικὸν ἀποφασίζει νὰ ἐξελληνίσῃ ὀλόκληρον τὴν ἐξοικίην του ἑπαυλιν, φυτεύων ἐλαιόδενδρα, μετονομάζων «Ἰλισσόν» τὸ ποτάμιον τοῦ μύλου καὶ «Κυνόσαργες» τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου, ἐνδύων τοὺς χωρικοὺς μὲ ἑλληνικὰς περιβολὰς καὶ ζητῶν νὰ συνεννοηθῇ ἰαμβικῶς μετὰ τῶν ἀμαθῶν ὑπηκόων του.

Πάντων τούτων ὅμως πολὺ μεγαλυτέραν ἐπίρροιν ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς φιλελληνικῆς λογοτεχνίας τῶν χρόνων τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ μέγας Γκαίτε, διὰ τῆς μεταφράσεως δημοτικῶν τιμῶν ἑλληνικῶν ἀσμάτων (ἔξ ἐν 8λφ), ἅτινα ὑπὸ τὸν κοινὸν τίτλον Neugriechische Epirotische Heldenlieder, ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον, ἀρχομένου τοῦ 1823, ἐν τῷ 4φ τόμῳ τοῦ Kunst und Altertum. Ταῦτα ἐπηρεασθησαν τὸ 1824 τὸ Charon (αὐτόθι, τ. ε') καὶ τὸ 1827 τὰ Neugriechische Liebeskolien, ἀπομιμήσεις μικρῶν νεοελληνικῶν ἐρωτικῶν τραγουδιῶν. Αἱ μεταφράσεις αὗται τοῦ Γκαίτε, ἰδοῦσαι τὸ φῶς ἀρχομένου τοῦ Ἀγῶνος, ἐκίνησαν τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐσχολιάσθησαν ἐγκωμιαστικῶς ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ τύπου. Ἀπὸ καθαρῶς μεταφραστικῆς ἀπόψεως ὁ Γκαίτε ἴσως νὰ ὑφίσταται ἐνίοτε ἀρκετὰ τοῦ πρωτοτύπου, κατῴρθωσεν ὅμως νὰ τηρήσῃ τὸν ἴδιον ρυθμὸν. Ἐὰν δὲ ἀναλογισθῇ τις τὸ παγκόσμιον κῦρος τοῦ μεγαλυτέρου ποιητοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἀντιληφθῇ ὅποιαν ὑπηρεσίαν οὗτος παρέσχεν ἡμῖν διὰ τῶν ἐν λόγῳ μεταφράσεων, στρέψας τὴν προσοχὴν τῶν διανοουμένων πρὸς τὴν ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα.

*
*

Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαρκουόντος τοῦ Ἀγῶνος ἀσχοληθέντων μὲ τὴν Ἑλλάδα Γερμανῶν ποιητῶν, διηγηματογράφων καὶ θεατρικῶν συγγραφέων εἶνε μέγας, ἀτυχῶς ὅμως, ἐν τῷ συνόλῳ καὶ πλὴν ἐξαιρέσεων, τὰ ἔργα των εἶνε μέτρια ὥστε νὰ δύναται τις ἄνευ ὑπερβολῆς νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ποσὸν εἶνε ἀντιστρόφως ἀνάλογον τοῦ ποιοῦ. Μεταξὺ τῶν ἐξαιρέσεων τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι τὰ Lieder der Griechen τοῦ Wilhelm Müller (1794—1827)⁽¹⁾ Τὰ «τραγούδια» τῶν Ἑλλήνων ἤρχισαν ἐκδιδόμενα ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ ἀγῶνος (τὰ δέκα πρῶτα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τεύχος τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1821), σχεδὸν δὲ κατ' ἔτος, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ποιητοῦ, νέον τεύχος αὐτῶν ἐβλεπε τὸ φῶς. Ἄλλ' ἢ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία των δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὸ εἶναι, ἐμπνεόμενα ἐκ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ

(1) Περὶ τοῦ Μύλλερ εἶχομεν δημοσιεύσει, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου του, δύο ἀρθρα ἐν τῷ Messenger d'Athènes τῆς 19—20 Σεπτεμβρίου 1927 καὶ τῇ «Πολιτείᾳ» τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1927.

των γεγονότων τῆς ἡμέρας⁽¹⁾, ἐνεῖχον τὸ πλεονέκτημα τῆς ἐνιμερότητος. Ὁ Μύλλερ, ἂν καὶ οὐδέποτε ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατῴρωσε τόσο καλὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλλήνος τοῦ 21 ὥστε εἰς τὰ *Τραγουδιὰ* του, δίδων τὸν λόγον εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς ἥρωάς του, νὰ προξενῇ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι πράγματι οὗτοι εἶνε οἱ ἀφηγούμενοι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμά των, τὸν πόνον των καὶ τὰς ἐλπίδας των, τοὺς ἀγῶνας των κατὰ τῶν Τούρκων. Καὶ αὐτὸ δὲ πῆρε τὸ κύριον προσὸν τὸ ἀποθανάτισαν τὰ *Lieder der Griechen*, ἐνῶ ἄλλοι φιλέλληνες ποιηταί, παρὰ τὴν φιλολογικὴν των ἴσως ἀξίαν, ἐν ἡδυνήθησαν νὰ συνταυτισθῶσιν, ὡς ὁ Μύλλερ, πρὸς τοὺς ἥρωας τῶν στίχων των καὶ νὰ δώσωσι τὴν ζωντανὴν ἐντύπωσιν ἣν αὐτοὺς κατῴρωσε νὰ μᾶς δώσῃ.

Πλὴν τῶν *Griechenlieder*, ὁ Μύλλερ ἐδημοσίευσεν τὸ 1826 *Kleine Liebesreime aus den Inseln des Archipelagus*, δίστιχα καὶ τετράστιχα, κατ' ἀπομίμησιν ἐρωτικῶν νεοελληνικῶν τραγουδιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς ἔγραψεν ἰδικούς του στίχους, χωρὶς ὅμως νὰ ἀπομακρυνθῇ πολὺ τῶν πρωτοτύπων, ὧν διειτήρησε τὴν χάριν καὶ τὸν δημῶδη χαρακτήρα. Εἰς τὸν Μύλλερ δφεῖλεται τέλος καὶ ἡ γερμανικὴ μετάφρασις τῆς συλλογῆς τῶν *Chants populaires de la Grèce Moderne* τοῦ Fauriel.

Ἀμέσως μετὰ τὸν Μύλλερ νομίζομεν ὅτι δεόν νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐμπνευσθέντα ποιήματα τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου Α'. (1825—1848), τριάκοντα δύο ἐν ἑλω τὸν ἀριθμὸν.⁽²⁾ Καὶ περὶ μὲν τῆς ποιητικῆς των ἀξίας μὲ πολὺ ὀλίγον θαυμασμὸν ἐκφράζονται σήμερον οἱ συμπατριῶταί του, τὴν ἐποχὴν ὅμως ποὺ ἐδημοσιεύθησαν διήγειραν παρ' ὅλοις τοῖς φιλέλλησι ἀκράτητον ἐνθουσιασμόν, δημοσιευθέντα ἐν μέρει εἰς σιγμὴν ἀκόμη καθ' ἣν τὰ Ἀνακτοβούλια ἤκιστα συμπαθῶς διέκειντο πρὸς τὸν Ἀγῶνα, οἱ δὲ φιλέλληνες συγγραφεῖς συνήντων, ἀλλαχοῦ τῆς Γερμανίας, πλείστας ὄσας δυσκολίας, ἐκ μέρους τῆς λογοκρισίας διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἄδειαν τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ἔργων των.

Τρεῖς εὐγενεῖς γυναικεῖας ψυχᾶς ἐνέπνευσεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις: τὴν Frederike Brun (1765—1835), τὴν Luise Brachmann (1777—1822) καὶ τὴν Amalie von Helvig—Imhoff. Ἡ πρώτη ἐδημοσίευσεν κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ *Mongenblatt*⁽³⁾ τοῦ

(1) Οὐχὶ καὶ πάντοτε ἀνταποκρινομένων πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἡ εἰδησις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κανάρη ἐξ ἧς ὁ Μύλλερ ἐνέπνευσεν τὸ *Konstantin Kanaris* (ὅπως ἐν Γαλλίᾳ ἡ αὐτὴ ψευδὴς φήμη ἐδῶκεν ἀφορμὴν νὰ γραφῶσι *Les Têtes du Sérail* τοῦ B. Οὐγγῶ).

(2) Ὁ φιλόλογος J. Franz (1804—1851) ἐδημοσίευσεν τὸ 1830 ἐν *Stuttgarter* ἑλληνικῆς μετάφρασιν τῶν φιλελληνικῶν ποιήσεων τοῦ Λουδοβίκου Α'. ὑπὸ τὸν τίτλον *Λοδοῖκου τοῦ κλεινοτάτου Βαυάρων βασιλέως ἐλεγεία τε καὶ μέλη εἰς Ἑλλήνας*.

(3) Εἰς τὸ *Stuttgarter Morgenblatt für gebildete Stände*, φιλολογικὴν ἐφημερίδα διευθυνομένην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Gustav Schwab (1792—1850), (ὅστις ἔγραψε

1821 (ἀρ. 202, 256, 307) φιλελληνικοὺς στίχους, ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν κλασικῶν ἀναμνήσεων καὶ χριστιανικῶν αἰσθημάτων. Εἰς τὸ *Morgenblatt* ὡσαύτως (1822, ἀρ. 135, 137, 140) ἐδημοσιεύθησαν τέσσαρα ποιήματα τῆς Μπράχμαν, ὑπὸ τὸν κοινὸν τίτλον *Griechenland*. Τέλος ἡ Χέλδιγγ-Ἰμχοφ, ἣτις ἐπανελημμένως ἤδη εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐμπνευσμένους στίχους, ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ *Morgenblatt* (1821, ἀρ. 195) τὸ ὄραϊον *Zuruf an Griechenland*, τὸ ὁποῖον ἐπηκολούθησαν ἄλλα ἔνδεκα φιλελληνικὰ ποιήματα, ἀναδημοσιευθέντα τὸ 1826 εἰς ἰδιαίτερον τεύχος, πωληθὲν πρὸς ὄφελος τῶν δυσπραγούντων Ἑλλήνων⁽¹⁾.

Τὸν τίτλον ὃν ὁ Μύλλερ ἔδωκεν εἰς τὰ ποιήματά του ἐμιμήθη ὁ Waiblinger (1804—1830), δημοσιεύσας τὸ 1823 *Lieder der Griechen*. Πλὴν τῶν ἐπικεφαλίδων ὅμως τῶν ἀποτελούντων τὴν συλλογὴν ταύτην στίχων (π. χ. *Ἡ κόρη τοῦ Εὐρώτα*, *Ἡ παρθένος ὑπὸ τὰ Προπύλαια* κλπ.) οὐδένα πραγματικὸν ἑλληνικὸν χαρακτήρα ἔχουσι ταῦτα. Τὸ 1826 ὁ Βάϊμπλιγγερ ἐδημοσίευσεν ἀκόμη, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Μπάιρον, *Vier Erzählungen aus der geshichte des jetzigen Griechenlands*.

Μετρίας ἀπεμιμήσεις νεοελληνικῶν τιμῶν δημοτικῶν ἀσμάτων ἔδωκεν ἐπίσης ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Anastasius Grün κρυπτόμενος δημοφιλῆς ἀυστριακὸς ποιητὴς κόμης Auersperg. Τὸ μόνον ὅμως ὄντως ὄραϊον ποίημα τὸ ὁποῖον ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εἶνε ἡ, ἐν τῇ ποιητικῇ συλλογῇ του *Spaziergänge eines Wiener Poeten*, ὠδή εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη.

Ἀυστριακὸς εἶνε καὶ ὁ Zedlitz (1790—1862) ὅστις ἔγραψε τὸ μακρὸ ἐπικὸν ποίημα *Das Kreuz in Hellas* (1828), περιέλαθε δὲ καὶ εἰς τὴν ποιητικὴν του συλλογὴν *Totenkranze* στίχους ἐμπνευσθέντας ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι γεγονότων.

Ὁ γνωστὸς ἰδιὰ ὡς μυθιστοριογράφος Fouqué (1777—1843) ἔγραψε τρία φιλελληνικὰ ποιήματα διὰ τὸ περιοδικὸν *Griechisches Feuer auf dem Altar edler Frauen*, τοῦ ὁποῖου, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ποιητοῦ Saphir (1795—1858) ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ 1826 τέσσαρα ἐν ἑλω τεύχη, πωληθέντα πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων καὶ φιλοξενήσαντα εἰς τὰς στήλας των ἔργα διακεκριμένων φιλελλήνων. Ἐξ ἄλλου

καὶ τὸ πρῶτον χρονολογικῶς φιλελληνικὸν δράμα, ἢ μάλλον δράματιον, *Ein Morgen auf Chios* (1822), ἐδημοσιεύθησαν τὰ πλείστα φιλελληνικὰ ἔργα τῆς Γερμανικῆς λογοτεχνίας τῶν χρόνων τοῦ Ἀγῶνος. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως δεόν νὰ μνημονεύσωμεν ἀκόμη δύο φιλολογικὰ φύλλα, τὴν ἐν Δρέσδῃ *Abendzeitung* καὶ τὸ βερολιναῖον *Gesellschaftler*, τὰ ὁποῖα πάντοτε ἔθεσαν τὰς στήλας των εἰς τὴν διάθεσιν φιλελλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Ἡ ἐργατικὴ πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων, ἐνίοτε μάλιστα κα' ἔργα μηθεμίαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα σχέσιν ἔχοντα.

ὁ Φουκέ εἶχεν ἤδη δημοσιεύσει τὸ 1823 τὸ διήγημα Der Mensch denkt und Gott lenkt, ἐνῶ γίνεται λόγος περὶ τοῦ κινήματος τοῦ Ὑψηλάντη.

Ὁ Adalbert von Chamisso (1781—1838), ὁ μεταφράσας γερμανιστὶ τὸν *Ἔρωτα φανερωμένον* (Verratene Liebe) μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Schumann, ἔγραψε τὸ 1829, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἱστορίας τοῦ Πουκεβίλ, ἐπικὸν κύκλον ἑξ ποιημάτων, ὑπὸ τὸν κοινὸν τίτλον Chios.

Ὁ Leopold Schefer (1784—1862), ὅστις νεώτατος ἀκόμη, ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν τοῦ Hölderlin, ἐξύμνει τὴν κλασσικὴν γῆν, καὶ ὅστις διέτριψεν ἐπὶ ἱκανὸν ἐν Ἑλλάδι, ἐδημοσίευσεν διηγήματα καὶ ποιήματα σχετικὰ πρὸς αὐτήν, ἐν οἷς τὸ ὄραϊον Abschied von Griechenland (1831), ἐπανήλθε δὲ καὶ πάλιν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ θέματα, περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἐν Hasis in Hellas (1853), Koran der Liebe (1854), Homers Apotheose (1858) κλπ.

Ὁ ἔθνικὸς τῶν Γερμανῶν ποιητὴς Hoffmann von Fallersleben (1798—1874) (1) ἀφιέρωσεν εἰς τοὺς Ἑλληνας δύο ποιήματα, κυρωθέντα εἰς τὸ Westdeutscher Musenalmanach τοῦ 1823 (σ. 127 ἐπ.)

Δύο φίλοι, ὁ Stieglitz καὶ ὁ Grosse ἐξέδωκαν ἀπὸ κοινοῦ τὸ 1823 συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, φιλελληνικοῦ περιεχομένου καὶ μὴ, πωληθεῖσαν πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων: Gedichte zum besten der Griechen. Πλὴν ταύτης ὁ Στήγκλιτς (1801—1849) ἐξέδωκε τὸ 1831 4 τόμους ποιημάτων, ὑπὸ τὸν τίτλον Bilder des Orients, ὧν ὁ 3ος ἰδίᾳ, Türken und Griechen, σχετίζεται πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Τέλος ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις ἐνέπνευσε καὶ τὴν δημώδη τῶν Γερμανῶν ποίησιν, ἐν δὲ τῇ συλλογῇ τοῦ Ditfurth (Die Historischen Volkslieder von 1815 bis 1866) ἀπαντῶσι διάφορα τοιαῦτα ποιήματα.

* *

Ἐκ τῶν διηγηματογράφων, πλὴν τοῦ ἐντελῶς πλέον σήμερον λησμονημένου πολυγράφου Harro Harring (1798—1870), ὅστις καὶ διηγήματα καὶ δράματα καὶ ποιήματα σχετικὰ πρὸς τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα ἐδημοσίευσεν καὶ τοῦ Φουκέ, ὃν ἤδη ἀνεφέραμεν, θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ μνημονεύσωμεν μόνον δύο ὀνόματα τὸν K. A. Hoffman (1776—1822) καὶ τοῦ Jean Paul Richter (1763—1825).

Ὁ Χόφμαν, ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῆς ρωμαντικῆς διηγηματογραφίας ἐν Γερμανίᾳ, ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Berliner Taschenkalender τοῦ 1821 (ὀλίγους μῆνας συνεπῶς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἀγῶνος) Die Irrungen, ἀλληγορικὴν ἐμπνευσθεῖσαν ἐν μέρει ἐκ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ τῶν Φιλικῶν. Ἡ συνέχεια, δημοσιευθεῖσα τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὑπὸ τὸν τίτλον Geheimnisse, καταλήγει μὲ ἓνα πανηγυρικὸν τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἐκραγείσης Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.

(1) Εἶνε ὁ γράφας τὸ Deutschland, Deutschland über alles.

Τοῦ Ρίχτερ, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ μᾶλλον ἀναγνωσθεῖς ἐν Γερμανίᾳ μυθιστοριογράφος τῶν ἀρχῶν τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐτυπώθη ἐν τῷ *Μόργκενμπλατ* τοῦ 1821 (ἀρ. 194) Gesicht e einer Griechischen Mutter im Traum in den letzten Tagen des Juli-Monds, ἐνῶ ὁ συγγραφεὺς φαντάζεται μίαν μάγισσαν προλέγουσαν, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐν τέλει νίκην τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων, τῇ βοηθείᾳ ἐνὸς νέου Ἀλεξάνδρου (ὑπαινιγμὸς πρὸς τὸν Τσάρον Ἀλέξανδρον Α΄.)

Ἐκ τῶν λοιπῶν φιλελλήνων Γερμανῶν διηγηματογράφων οὐδενὸς τὸ ὄνομα ἐπέζησε τῶν χρόνων τοῦ Ἀγῶνος. Τὸ αὐτὸ δὲ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τοῦ συνόλου τῶν θεατρικῶν συγγραφέων, ὅτινες εὗρισκον ἄφθονον καὶ εὐκολον ὕλικόν εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι γεγονότα χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῆ τις ἐξ αὐτῶν νὰ ἐξαρθῆ εἰς τὸ ὕψος τῶν μεγάλων Γερμανῶν δραματικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀναφέρομεν ἀπλῶς μόνον, καίτοι λησμονημένον σήμερον, τὸ ἐν Κολωνίᾳ, τὸ 1825, ἀναδιδασθὲν μελοδραμάτιον Ali Pascha von Janina, διότι συγγραφεὺς καὶ συνθέτης αὐτοῦ εἶνε ὁ Lortzing (1801—1851), τοῦ ὁποῦ πολλὰ ἔργα παίζονται ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν Γερμανίᾳ.

Ἡ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ ἡ ἔδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου σημεῖοι καὶ τὸ τέλος τῆς φιλελληνικῆς λογοτεχνίας ἐν Γερμανίᾳ. Μετὰ τὸ 1830 σπανίως καὶ σποραδικῶς μόνον γίνεται λόγος περὶ νεωτέρας Ἑλλάδος ἐν τῇ Γερμανικῇ ποιήσει, δραματογραφίᾳ ἢ διηγηματογραφίᾳ. Τὸ κρητικὸν ζήτημα μόνον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ γραφῶσιν ἀκόμη φιλελληνικά τινα ποιήματα, ὡς τὰ Schlachtgesang der Kandioten (1841) τοῦ Kinkels, Die Candioten an den Czaren (1872) τοῦ Sternau, καὶ τὸ δράμα Die Befreiung von Kandia (1836) τοῦ Blum.

* *

Ἠρκέσθημεν ἐν τῷ παρόντι σημειώματι νὰ ἀναφέρωμεν μόνον τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως ἐμπνευσθέντα ἔργα τῶν γνωστοτέρων συγγραφέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πλὴν τούτων καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἐντελῶς ἀγνώστοι κατὰ τ' ἄλλα, ἐπεχείρησαν νὰ χρησιμοποιήσωσιν ἑλληνικὰ θέματα, εἴτε ἐλπίζοντες ὅτι τὸ δημοφιλὲς τῆς ὑποθέσεως θὰ ἔδιδεν αὐτοῖς βιβλιοπωλείακην τινα ἐπιτυχίαν, εἴτε καὶ ἐξ ἀγνῶν φιλελληνικῶν αἰσθημάτων κινούμενοι ἐν τῇ ιδέᾳ νὰ ἐξυπηρετήσωσι πῶς τοὺς ἀγωνιζομένους Ἑλληνας. Εἶναι δὲ ἀναντίρρητον ὅτι ἡ φιλελληνικὴ λογοτεχνία οὐκ ὀλίγας ὑπηρεσίας παρέσχεν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ἰδίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς ἔτη, διατηροῦσα ἐναργῆς τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐνδιαφέρον, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Λογαρχία ἠμπέδιζεν τοὺς πολιτικοὺς ἀρθρογράφους τῶν ἐφημερίδων νὰ προβαίνωσιν εἰς εὐμενῆ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων σχόλια.

ΙΑΚΩΒΑΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Σ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΙΣ
Γραμματεὺς τῆς ἐν Βερολίνῳ Πρεσβείας

ΦΩΣ ΚΑΙ ΣΚΟΤΑΔΙ

Ὁ Ἴσκιος τοῦ Πόνου πάλι
σκλάβωσε κάθε φῶς,
κι' ἄνοιξε τὴν ἀγκάλη
ὁ σκοτεινὸς θεός.

Εὐπνοῦν οἱ πρῶτοι πόθοι
ποῦ δὲν τοὺς σβεῖ ὁ καιρὸς....
— ἄχ! τῶν Μοιρῶν τί κλώθει
ὁ ἀκοίμητος χορὸς! —

Κι' ἂν εἶναι σφαλισμένα
τὰ μάτια τῆς ψυχῆς
καὶ τὰ φτερά δεμένα
σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς γῆς,

Γλυκοχαράζει ἡ Σκέψη
— ἄστρο χρυσοῦ τοῦ νοῦ —
καὶ πάει νὰ βασιλέψει
στὰ πλάτη τ' οὐρανοῦ.

(Ζάκυνθος, Μάρτης 1903).

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

COMTESSE DE NOAILLES

ΚΗΠΟΣ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΘΑΛΑΣΣΑ

*Α, πόσο θεῖο εἶναι νὰ ζεῖς! Τῆς θάλασσας τ' ἀγέρι
μούσκεψε ἐτούτη τὴν αὐγὴ γαρύφαλα καὶ κρῖνα
κι' ἄξαφνα νοιώθεις στὸ ἤσυχο κι' ἤμερο αὐτὸ παρτέρι
τῆ μυρωδιὰ ἐνὸς βαποριοῦ, ποῦ φεύγει γιὰ τὴν Κίνα...

Κι' ἄλλο δὲν εἶναι πιὸ ὄμορφο ἀπ' τὴν ἀλοθυμιὰ
τῶν τόπων, ποῦ ὁ θαμπὸς ἀχνὸς τοῦ πυρετοῦ ἔχει ζῶσει,
ὅταν ἀνθοῖν τριγύρω σου κρῖνα καὶ γιασεμιά
στὸν κῆπο τὸ γλυκό, ποῦ ὁ οὐρανὸς μᾶς ἔχει δώσει.

(Μετάφραση)

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΑ ΚΑΡΑΒΙ

— Μωρὲ σώνει νὰ εἶναι καράβι, καὶ ἄς εἶναι κι' ἀπὸ χαρτί, τὸ ἴδιο
κάνει!!

*Ἔτσι εἶπε ὁ κύρ Μιχάλης—καλὸς θαλασσινὸς ποῦ εἶχε παρατήσει
ἀπὸ καιρὸ τὴ θάλασσα, καὶ τώρα γέρος—γέρος ζοῦσε μὲ τὴ γριά του
τὴν κερὰ Ἀνθὴ (μιὰ κακιὰ γριά Θεὸς φυλάξοι) καὶ μὲ τὸ μονάκριβο καὶ
θαυμαστὸ παιδί του τὸ Μιτσάκη. Εἶχαν κοντὰ τοὺς καὶ τὸν ἀνηψιὸ του τὸ

Γιαννιό, ποῦ εἶταν παιδί πολυτεχνίτης μὰ καὶ ἐρημοσπίτης, ὅπως τὸ λέει
ὁ λόγος. Χρόνους εἶχε κάμει στρατιώτης: καὶ τί δὲν ἔκαμε στὸ στρατό,
καὶ τί δὲν ἔκαμε! ὕστερα μὲ λύπη του τὸν ἀπολύσανε, καὶ νὰ τὸς στοῦ
θείου του τοῦ Μιχαλιῦ.

Ὁ Μιχαλιὸς εἶχε μιὰ πολὺ μεγάλη μανία, ἤθελε, μιὰ καὶ παράτησε
τὴ θάλασσα, νὰ ἔχει ἓνα καράβι στὸ σπίτι του νὰ τὸ βλέπει! κι' ἄς μὴν
ἦταν κι' ἀληθινὸ, ἄς ἦτανε καὶ ψεύτικο, καὶ χάρτινο!

Μὰ ποτὲς δὲν μπόρεσε νὰ τὸ πάρει ὁ κακόμοιρος—Ἄσχι γιὰτι λυπόν-
ταν τὰ λεφτὰ—Παναγία Δέσποινα φύλαξε! Μὰ γιὰτι νὰ: Τ' ἀη- Βασι-
λειοῦ ποῦ ἀραδιάζανε στὴν ὁδὸν Αἰόλου τόσα, κανένα δὲν τοῦ ἄρεζε, γιὰτι
ἄλλο βλέπεις ἦτανε πολεμικό! καὶ κείνος τὸ ἤθελε ὑπερωκεάνειο! (σὲ τέ-
τοια καράβια δούλεψε ὁ ἄνθρωπος μποροῦσε ν' ἀλλάξει!) ἄλλο πάλι,
καλὸ καράβι μὲ τὰ οὐλα του ὑπερωκεάνειο καθὼς πρέπει μὲ σκάλες, μὲ
βίντζια, μὲ κατάρτια, μὰ ὅλα αὐτὰ μεγάλα καὶ τρανά, κι' ὁ σκελετός..
Ἄει στὴν εὐκὴ, κούτσουρο... Τόσος δά!

Μιὰ βραδιά, δὲν μπόρεσε πιά νὰ κρύψει τὸν πόνο του καὶ τὸν ξομολο-
γήθηκε στὸν ἀνηψιὸ του. Σὰν τ' ἄκουσε ὁ Γιαννιὸς τεντώθηκε τσιτώθηκε,
κι' ἄρχισε νὰ λέει γιὰ μιὰ καράβα ποῦ σκάρωσε ὅταν ἦταν στρατιώτης,
καὶ ἀπὸ τὸ θυμὸ τὴν πέταξε στὴ φωτιά... Οἱ συνάδελφοι οἱ στρατιῶτες
δὲν χωρατεύουνε ἓνας ἔβαλε χέρι, ἔβαλε ἄλλος, ἄλλος... Ἔ! κι' ὁ ἴδιος
ὁ Θεὸς νάτανε, θὰ τῶκαιγε.

*Ανάλαβε λοιπὸν ὁ Γιαννιὸς νὰ βάλει τὰ δυνατὰ του νὰ κάμει μιὰ βα-
πόρα ποῦ νὰ μὴ βρίσκεται δευτέρη στὴν οἰκουμένη καὶ μάλιστα—αὐτὸ
εἶναι τὸ σπουδαῖο—μὲ δίχως κανένα σχέδιο, μόνο μὲ τὸ νοῦ του!

Μιὰ μέρα ἦρτε φορτωμένοι ἓνα σωρὸ ξύλα, χαρτόνια, κόλες, μπογές,
πινέλλα, ντενεκέδες κι' ἄλλα χρειαζόμενα. Κάποιο Σαββατόβραδο, ἔκανε
ἓνα μπάγκο ἓνα καθιστήρα κι' ἀράδιασε τὰ ὑλικά του. Καὶ μόλις ξημέ-
ρωσε ἡ Κυριακὴ βρέθηκε κιάλα καταπιασμένος στὴ δουλειὰ του.

*Ἀρχισε νὰ φτιάχνει θριαμβευτικὰ τίς βάρκες—πρῶτα—ὕστερα τὰ
κατάρτια, ἐφτιαξε τίς καμπίνες, τὰ φουγάρα, κι' ἐπιτέλους τὴν καρίνα.
Κάθε τόσο φώναζε τὸ θεῖο νὰ τὸ βλέπει, καὶ τὸ καμαρώνανε ὅλοι τοῦ
σπιτιοῦ. Συχνὰ καθισμένος ὁ Μιτσάκης μὲ τὴ μάννα του τὴν Κερ' Ἀνθὴ
τὰ λέγανε. Μιὰ μέρα γυρίζοντας ἐκείνη ἀπότομα τοῦ λέει, ἐμπιστευτικά:

— Μπορεῖς νὰ κάνεις κι' ἐσὺ ἓνα τέτοιο;

Μὰ τὸ παιδί ἔστοχε βουδὸ θαυμάζοντας, μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα... .

Καμάρωνε... Καμάρωνε καθισμένο στὴν τσόλα ὀλάκερη τὴν κυριακὴ
καὶ μάλιστα ἔσχνουσε τὸ φαί, σὰ νὰ χόρταινε μὲ τὰ σύνεργα καὶ τὰ
«ἐξαρτήματα».

Πέραγε ἡ Κυριακὴ ἐρχόταν ἡ δευτέρα, πέραγε κι' αὐτὴ, πέρασαν κι'
οἱ ἄλλες μέρες.

Κι' ἐφεγγε πάλι ἡ Κυριακὴ.

*Ἀρχιζε πάλι ἡ δουλειὰ ὡς τὸ μεσημέρι. Μόλις τρώγανε ὁ ἀνηψιὸς ξα-

νάρχιζε. Ἐν' ἀπόγιομα ἔρριξε μιὰ γενικὴ ματιὰ καὶ σηκώνοντας ἀψηλὰ τὰ χέρια φώναξε χαρούμενα.

— Τὸ καράδι καλέ, μισοτέλειωσε! Τι τὸ φυλάμη ἀκόμα; δὲ φωνάζουμε κανένα φωτογράφο νὰ τὸ φωτογραφήσουμε; ἔτσι ὅπως εἶναι! τί ἔχομε νὰ χάσουμε;..

Στείλανε τὸ Μητσάκη. Πῆρε αὐτὸς δρόμο... Ἐφαγε ὅμως ἄδικα δρόμους καὶ σοκάκια, πάει ἄδικα ὁ κόπος του, ποὺ νὰ βρεῖ φωτογράφο! Χολόσκασε τὸ παιδί... .

— Τι κρίμα νὰ χαθεῖ τέτοια εὐκαιρία! εἶπε ἡ κυρὰ-Μιχαλοῦ.

— Μὰ δὲν εἶναι δυνατὸ, πὼς δὲ βρῆκε; ἔκαμε ὁ ξάδερφος.

— Δὲ βρῆκα, μίλησε κλαψάρικα τὸ παιδί.

— Μωρὲ φωτογράφο δὲ βρῆκες; καὶ ποὺ μᾶς βρῆκε! ἀπόρησε ὁ θεῖος.

— Δὲν πειράζει, φέρνουμε ὅταν θ' ἀποτελειώσῃ.

Ἄναψε καὶ κόρωσε ὁ θεῖος, νὰ τὸ πει ὁ Γιαννίδης καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἤτανε ντροπὴ. Ἄ! Ἐλα κι' ὄλα αὐτὸ ὅμως ὄχι δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ὑποφέρει.

Πετᾶχτηκε μιὰ καὶ δυὸ ἔξω, μὲ τὴν ἰδέα νὰ φέρεῖ-σώνει καὶ καλὰ— κι' ἂν δὲ βρεῖ φωτογράφο, ἕνα ζωγράφο! Καὶ πριχοῦ βρεῖ κανέναν ἀπ' αὐτοὺς, σκέφτηκε νὰ περάσει νὰ ρουφήξῃ κάνα ποτηράκι κρασάκι ἀπ' τοῦ κυρ Νικόλα. Τὸν βρῆκε ἔτοιμο νὰ βγεῖ ὄξω. Ὁ κυρ-Νικόλας ἦταν ἕνας κοίλαρᾶς νεωτερίζων μπακάλης, λίγο στραβοπόδης μὲ μουστάκι κομμένο ταγκὸ ψαθάκι βαλμένο στραβά, γραβατίτσα πεταχτὴ ἄ-λὰ Μπάυρον φοροῦσε καὶ κάλτσες ριγὲ καὶ σκαρπινάκια λουστρίνια τῆς ὥρας.

Μόλις τὸν εἶδε ὁ Μιχαλίδης νὰ βγαίνει ὄξω, χωρὶς νὰ χάσει στιγμή σκέφτηκε νὰ φωνάξῃ αὐτὸν «Ἐπίτιμο» μπακάλη νὰ «ἐπιθεωρήσει».. Ὅχι... Νὰ θαυμάσει τὸ ἔργο τοῦ Γιαννίκου, ἄς εἶναι μισοτελειωμένο.

Τοῦ τόπε... Στὴν ἀρχὴ ἐκεῖνος δὲ δεχότανε... Γύρεψε νὰ τὸν πείσει... Ἐβρίσκει προσκόμματα... Σὲ λίγο δέχτηκε.. Περπατήσανε λίγο... Στρήψανε τὸ σοκάκι... .

Καὶ νᾶτους ἐπιτέλους στὴ μεγάλη αὐλὴ μὲ τὴ μεγάλη τσόλα, μὲ τὸ συνεργεῖο καὶ τὸ μισοτελειωμένο καράδι... Τοὺς βρῆκανε ὄλους ἐκεῖ, ὁ μικρὸς στὴ θέση του, στὴν τσόλα κι' ἡ θεῖα ὀρθὴ μὲ τὸ χωματένιο φυλτζάνι γιομάτο καφέ ἔκανε τὴν ἐπιθεώρησή της.

— Πρὶν καθήσουνε, ὁ Μιχαλίδης ρώτησε;

— Σ' ἄρέσει, κυρ-Νικόλα μου;

— Τὸ εἶδες τὸ δικό μου; ἐκεῖνο ποὺ μοῦ ἔδωκε ρεγάλο ὁ μεθενίτης ὁ καραδοκύρης;

Μπρὸς σ' αὐτὴν τὴν ἀπάντηση, οἱ ἄλλοι τᾶχασαν.

Ὁ θεῖος χωρὶς νὰ φανεῖ συγχισμένος, ρώτησε:

— Ναί! δὲ σοῦ λέω, μὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀσχημὸ κυρ-Νικόλα.

— Ἀναλόγως καλὸ εἶναι εἶπε κι' ὁ μπακάλης, σέρνοντας ὑπερβολικὰ τὸ ἄλφα.

Τσακίστηκε τὸ σπιτικὸ νὰ τοῦ δώκει τὰ παπούτσια στὸ χέρι, ἡ θεῖα τρόμαξε νὰ κάνει ἕνα μισὸ καφέ τοῦ ἀναθεματισμένου ποὺ δὲν ἐπαίνεψε τὸ ἔργο τοῦ ἀνηψιοῦ της. Ἐκεῖνος δᾶ, εἶχε διάξει τόσα καὶ τόσα, τὸ καῖκι στὸ στρατό, τὸ θαυμαστὸ ἐκεῖνο ἀεροπλάνο ποὺ μαζευόντουσαν ὄλα τὰ μωρὰ τῆς γειτονιάς καὶ τὸ καμάρωναν, ἔτσι καθῶ; ἦταν κρεμασμένο στὴ στέγη καὶ γυροῦσε ὁ μύλος σὰ δαιμονισμένος, κι' ἔκανε κρότο μάλιστα ὁ μύλος σὰ νᾶφευγε.

Ἦρτε ὁ καφὲς ἡ θεῖα τὸν ἄφηκε πάνω στὸ τραπέζι κι' ἔφυγε. Ὁ μπακάλης ἔρριξε ἀκόμα μιὰ ματιὰ στὸ καράδι. Σὲ λίγο ρώτησε.

— Ἀπὸ χαρτόνι φαίνεται νὰ εἶναι, ἔ;

— Ἄ! ὄχι κυρ Νικόλα μου ὄχι! ὄχι! ἔκανε ὁ θεῖος μ' ἀπόγνωση, μὰ καὶ μὲ κρυφὸ θαυμασμό, καὶ θυμὸ, γιὰ τὸν ἔξυπνο μπακάλη ποὺ μπόρεσε νὰ τὸ καταλάβῃ! Ἐνῶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δύσκολα τὸ φανταζόντουσαν ποὺ τὸ ξέρανε κι' ὄλας!.

Καὶ μόλις ἔδωσε τὴν ἀπάντηση πετᾶχτηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ στάθηκε ἔμπρὸς στὸ καράδι, σὰ νᾶθελε νὰ τὸ γλυτώσῃ ἀπ' τὴς ἄγριες ματιὰς τοῦ κοίλαρᾶ τοῦ μπακάλη ποὺ ρουφοῦσε τὴν τελευταία ρουφιὰ τοῦ φυλτζανιοῦ... Κάθησε λίγο ἀκόμα, χαιρέτησε, καὶ ξαναπερνώντας ἀπὸ τὸν κῆπο μὲ τὰ καταπράσινα δέντρα, βγήκε στὸ δρόμο. Μὰ τώρα βγήκε μόνος, χωρὶς νὰ ρίξῃ κᾶν, πίσω του μιὰ ματιὰ στὴν οἰκογένεια. Πλησιάσανε, ὄλοι τὸ καράδι καὶ μὲ βλέμμα πονετικὸ τὸ κυττούσανε τώρα μάλιστα τὸ βρῆκανε πιδ τέλειο, πιδ πρωτότυπο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ καὶ τότε βάλανε τὰ γέλια γιὰ τὴν ἀσπλαχνία τοῦ μπακάλη.

Τὸ βραδάκι στρωθήκανε στὴ μεγάλη τσόλα καὶ κοντὰ ἡ μεγάλη χαρτοκαράδα γιὰ νὰ θαρροῦνε πὼς βρίσκονται μέσα-καὶ ἦπιανε ἦπιανε μπόλικο κρασί ἀπ' τὴ μεγάλη βαρέλλα, τὴ φερμένη ἀπ' τὴν Κούλουρη.. Ἀρχίσανε τὸ τραγουδάκι, τὸ ἄμανεδάκι, καὶ μάλιστα εἶπανε κι' ἕνα πρωτάκουστο: ὁ Μῆτσος τὸ εἶχε φτιάξει στὸ σκολεῖδ ἀπ' ἀγάπη γιὰ τὴ θάλασσα καὶ τὰ καράδια. Τᾶδωκε τοῦ πατέρα του νὰ τὸ κρίνει, καὶ νά! τᾶδρε «θαυμάσιο» νὰ τὸ τονίσει, καὶ τοῦτο, γιὰ νὰ ἔχουνε ὄλοι βάλει κάτι στὴν προσπάθεια... Ἀκοῦστε πὼς τραγουδοῦσαν:

Μέσα στῆς θάλασσας τὰ νερὰ

Ἄχ! τί χαρὰ, ὄχ! τί χαρὰ.

Μέσα σὲ μιὰ ψαρὸβαρκα,

Τραγοῦδαγα, τραγοῦδαγα.

Τί τρελλὰ γλέντι ἦτανε ἐκεῖνο!

Τί κρασί ρούφηξε ὁ θεῖος κι' ὁ ἀνηψιός! Τί τραγοῦδια ἀραδιάσανε γοῦδες καὶ μᾶνα!

Κι' ἔτσι πάει κι' ἡ Κυριακὴ, κοντὰ στῆς ἄλλες πέρασε κατόπι της κι' ὄλη ἡ βδομάδα.

Κ' ἦρτε πάλι Κυριακὴ.

Χαράματα, ούτε λεπτὸ δὲν ἄφηκε νὰ περάσει ὁ ἀνηψιός. Ἦτανε πιὰ ἢ μέρα ποῦ θάπρεπε νὰ τελειώσει. Κι' ἔτσι ἔγινε... Κατὰ τὸ μεσημέρι, ἦτανε καταέτοιμα φωνάζανε ἓνα φωτογράφο περαστικό. . . Τοὺς φωτογράφους:—Τὸν ἀνηψιὸ δουλεύοντας, τὸ γυιὸ δίπλα στὴ μάνα του, λίγο πιὸ πέρα-καὶ στὴ μέση ὁλονῶν στάθηκε ὁ θεὸς μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες. . . Τέλειος καπετάνιος μὰ τὸ Θεό!! ἔτσι ὅπως ἦτανε τραβήξανε κἄνα δυὸ πλάκες, χαλάσανε κι' ἄλλες τρεῖς, πληρώσανε καὶ χάθηκε κι' ὁ φωτογράφος. . .

Κατὰ τὸ ἀπόγειομα τὸ καράδι ἦταν τέλειο καὶ κατὰ τὸ βραδάκι ὁ ἀνηψιὸς τὸ κουβάλησε στὴν ἀγκαλιά του ὀλόλαμπρο κι' ὀλορόδινο μὲ τὰ φῶτα του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ

A MARIETTA MINOTTO

che rivestì le «Grazie» di greco peflo.

Signora, al peggio omai volgono i tempi
Inutile è il cantar de' rosignoli
E la triste stagion piena d'inganni
Scaccia gli acanti da glieterni soli.

Da Citera già un dì su eterei vanni
Venere sacra sospingean ne' voli
Le Grazie ignare dei terreni affanni,
Cingendo sua beltà perchè s'involi.

Allor da ispidi covi umane belve
Con clave orrende irruppero a la rada;
Nascosesi la Diva e le rie selve.

L'Oceàn ricoprì. Or—ne la nova
Barbarie—de' cantori la masnada,
Dimmi, Maria, chi a far sparir si prova?

23/5/1929.

TEODORO BRICCOS

“ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ,”

Σημ. I. Α.—Ἡ μελέτη αὐτὴ εἶναι μέρος ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου τῆς κ. Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη «Υποδείγματα Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς» μετὰ 26 πινάκων καὶ 270 σχεδίων ἐγκυκλιζόμενων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Διδασκαλείων τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἀστικῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Δι' ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὴν λαϊκὴν τέχνην.

Καὶ οἱ μεγαλύτεροι λαοὶ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ φανερώουν τὸν ἰδιὸν των πολιτισμόν. Πρὸς τοῦτο δ' ἐπιλαμβάνονται πάσης ἀφορμῆς, ὅπως ἐπιδείξουν ἐκάστοτε τὰ δημιουργήματα τῆς ἐθνικῆς των τέχνης. Μόνον ἡμεῖς δὲν ἐνοήσαμεν ὅτι θὰ κτίζωμεν ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐφ' ὅσον δὲν δη-

μιουργοῦμεν ἰδικὴν μας τέχνην καὶ λογοτεχνίαν, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ δὲν συνεισφέρομεν καὶ ἡμεῖς κάτι εἰς τὸν παγκόσμιον πολιτισμόν. Εἴμεθα λοιπὸν ὑποχρεωμένοι νὰ παύσωμεν ἀπομιμούμενοι τὰ ξένα καὶ ν' ἀρχίσωμεν πλουτίζοντας τὴν φαντασίαν μας μὲ τὴν ζωντανὴν μας τέχνην, πρὸς δημιουργίαν μιᾶς συγχρόνου τέχνης συντονισμένης πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας. Καὶ ἔχομεν καὶ ὑποχρέωσιν νὰ φροντίσωμεν ὅπως ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διαπαιδαγωγηθῆ κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ ἀγαπήσῃ καὶ νὰ ἐκτιμῆσῃ ἐκ νέου τὴν ἰδικὴν του τέχνην, τὴν ὁποῖαν ἐπὶ καιρὸν πολὺν ἀπηγνήθημεν, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ ψευτοπολιτισμοῦ. Ἔχομεν τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ χειροτέχνου χωρικοῦ νὰ διεγείρωμεν τὴν ἱστορικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν του ὑπερηφάνειαν. Πρέπει νὰ ἐννοήσῃ ἕκαστος, πρὸ πάντων ὅμως ὁ χωρικός, ὅτι τὰ προϊόντα τῆς τέχνης του δύνανται νὰ γίνουν ἀξιόλογα χειροτεχνήματα, τὰ ὁποῖα θὰ δύναται νὰ τὰ πωλῆ καὶ νὰ κερδίσῃ. Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι ἡ καλλιέργειά των θὰ τοῦ παρέχῃ ἐξακολουθητικῶς καὶ ψυχικὴν μόρφωσιν καὶ παρηγορίαν.

Δι' ὅλα ὅμως αὐτὰ πρέπει νὰ στραφῇ συντόμως ἡ προσοχὴ τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἄλων μας πρὸς τὰ δημιουργήματα τῆς λαϊκῆς τέχνης διὰ νὰ τὰ σώσωμεν, ἐπειδὴ καθ' ἡμέραν καταστρέφονται καὶ παραμορφώνονται ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τὴν εὐρωπαϊκὴν καὶ τὸν ψευτοπολιτισμόν τῆς πρωτεύουσῆς. Πρέπει νὰ παύσῃ ἡ διαφθορὰ τῶν πολυτίμων λειψάνων τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας. Πρέπει νὰ μὴ χάνωνται καὶ νὰ μὴ σκορπίζονται θησαυροί, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐχρησίμευον καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν του παράδοσιν καὶ οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ εἶνε πολῦτιμοι καὶ διὰ τὴν σημερινὴν μας ζωὴν.

Μέσα διὰ νὰ διασωθῇ ἡ λαϊκὴ τέχνη καὶ ν' ἀναπτυχθῇ νεοελληνικὴ διακοσμητικὴ.—Ἡ καλλιτεχνία, ὡς εἶναι γνωστόν, δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ μόνον εἰς ἕδαφος ψυχικῶς προητιμασμένον ἀπὸ μίαν αἰσθητικὴν καὶ γενικὴν μόρφωσιν. Ἐπομένως καὶ μία νεοελληνικὴ καλλιτεχνικὴ χειροτεχνία θ' ἀνθίσῃ μόνον ἐὰν ὑπάρξουν εἰς τὸν τόπον μας, ἐν καιρῷ προετοιμαζόμενοι, αἱ εὐνοϊκαὶ αὐταὶ συνθήκαι. Ἀλλὰ θὰ ἐχρειάζετο πολὺς χρόνος διὰ νὰ παρασκευάσῃ μόνος του ὁ λαὸς τὰς συνθήκας αὐτάς. Διὰ τοῦτο ἀπαραίτητον εἶναι νὰ συντρέξουν ἀπὸ τῶρα τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ πρόθυμα νὰ μοχθήσουν, νὰ παλαίσουν, ἀκόμη δὲ νὰ ὑποστοῦν καὶ θυσίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοιοῦτου σκοποῦ.

Τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελεσματικώτερον καὶ ταχύτερον θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ προαπαιτουμένη διὰ τὴν ἀνθισιν τῆς καλλιτεχνικῆς χειροτεχνίας αἰσθητικὴ τοῦ λαοῦ μόρφωσις, εἶναι πολλὰ. Οἱ κύριοι ὅμως παράγοντες, οἱ ὁποῖοι θὰ ἠδύναντο νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, εἶνε δύο: Ἡ πρωτοβουλία φωτισμένων ἰδιωτῶν καὶ τὸ κράτος. Ἄς ἀρχίσουν λοιπὸν οἱ καλλιτεχνικοὶ βραδύως φωτισμένοι τὸ ἔργον, φροντίζοντας νὰ γνωρίσουν πρῶτον εἰς ἑαυτοὺς τὴν πραγματικότητα. Μὲ τὴν βαθυτέραν γνωριμίαν μιᾶς οἰκείας τέχνης θὰ τελειοποιήσωμεν ὅλοι μας τὴν αἰσθητικὴν μας μόρφωσιν,

καθόσον αναμφισβήτητον είναι ὅτι τὸ τέλειον αἰσθητικὸν συναίσθημα μᾶς τὸ παρέχουν τὰ δημιουργήματα, τὸ ὅποια εἶδομεν περίξ ἡμῶν κατὰ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν καὶ τὰ ὅποια εἶνε οἱ πιστοὶ διερμηγείς τῶν συγκεκινημένων συγγενῶν ψυχῶν τῶν δημιουργῶν τῶν.

Δι' ἔλων αὐτῶν δὲν ὑποστηρίζομεν ὅτι ἐφεξῆς δὲν θὰ εὐχαριστούμεθα ἀπὸ τὴν θεᾶν ξένων καλλιτεχνημάτων ἢ ὅτι θ' ἀποφεύγωμεν καὶ νὰ τὰ γνωρίσωμεν, περιοριζόμενοι μόνον εἰς τὴν ἰδικὴν μας λαϊκὴν τέχνην. Ἀπειναντίας ἢ γνωριμία τῶν ξένων ἔργων θὰ μᾶς βοηθήσῃ πραγματικῶς, πηγὴ ἕως ζωῆς θὰ δυνηθῇ νὰ γίνῃ μόνον ὅταν ἀναγνωρίζωμεν τὴν ἰδικὴν μας ζωὴν καὶ στηριζώμεθα εἰς αὐτήν. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὰ ξένα καλλιτεχνήματα διὰ νὰ μᾶς χρησιμεύῃ ἢ γνωριμία τους διὰ γενικωτέραν μὀρφωσιν, καθὼς μᾶς χρησιμεύει πρὸς τοῦτο ἢ μάθησις ξένης γλώσσης. Ὅπως ὁμοίως ὁ Ἕλλην λογοτέχνης διὰ τῆς μητρικῆς του γλώσσης ἐκφράζει τὰ διανοήματά του καὶ τὰ συναισθήματά του, οὕτω καὶ ὁ Ἕλλην τεχνίτης πρέπει τὴν αἰσθητικὴν του νὰ τὴν ἐκδηλώῃ συμφώνως πρὸς τὰ πρότυπα τῆς ἰδικῆς μας τέχνης.

Διὰ τοῦ τελευταίου τούτου δὲν ἔνοοῦμεν ὅτι ὁ Ἕλλην τεχνίτης θ' ἀρκεσθῇ εἰς δουλικὴν μίμησιν τῶν προτύπων τῆς λαϊκῆς μας τέχνης ἢ καὶ ἀντιγραφῆν. Ἄλλ' ἔνοοῦμεν ὅτι θὰ διακοσμή τὰ χρήσιμα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ προσηρμοσμένα εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῆς ἀντικείμενα ἐμπνεόμενος, — διότι δι' αὐτῶν θὰ ἔχῃ ἀναπτύξῃ τὴν αἰσθητικὴν του, — ἀπὸ τὰ σχέδια, τὰ χρώματα, καὶ τὰ σχήματα τῆς τέχνης, ἢ ὅποια ἐπὶ αἰῶνας ἀναδύσει ἀβίαστος ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἰς ἔλους τοὺς κλάδους τῆς χειροτεχνίας μας εὐρίσκομεν θησαυροὺς διακοσμητικῶν σχεδίων ἀναφερομένων εἰς τὴν ὑφαντικὴν, κεντητικὴν, ξυλογλυπτικὴν, κεραμικὴν, μεταλλουργίαν κλπ. Τὰ κεντητὰ εἰς τὸν ἀργαλεῖον ὑφάσματα, αἱ φορεσιῆς μὲ τὰ κεντητὰ διακοσμητικὰ τῶν θέματα, τὰ κεντητὰ ὑφάσματα τῆς οἰκιακῆς χρήσεως (σενδόνια, μαξιλάρια, πεσκήρια κλπ.) ὁ ξυλόγλυπτος διάκοσμος τοῦ σπιτιοῦ, τὰ ξύλινα σκεύη μὲ τὸν γλυπτὸν διάκοσμον, ἀπὸ τῆ ρόκα ὡς τὸ ἀπλοῦς ποτήρι τοῦ βοσκοῦ καὶ τὸ σεντοῦκι τοῦ ἀστοῦ, τὰ πήλινα μὲ τὸν γραπτὸν καὶ χρωματιστὸν διάκοσμον, τὰ χάλκινα καὶ ὀρειχάλκινα μὲ τὰ στολίδια τῶν, τὰ χρυσοχοικὰ εἶδη, τὰ σταμπωτὰ ὑφάσματα κλπ., ἔλα μᾶς παρέχουν ὕλικὸν πλουσιώτατον εἰς λαϊκὰ διακοσμητικὰ θέματα. Τὰ μοτίβα αὐτὰ ἅμα περιωθοῦν καὶ ἅμα μελετηθοῦν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰς τὰ χρήσιμα καὶ προσηρμοσμένα εἰς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς μας σκεύη, ἐπιπλα, διακοσμητικὰ, ὑφάσματα κλπ. Οἱ καλλιτέχναι, δηλαδὴ καὶ τεχνίται μας ἅμα εἰσδύσουσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν λαϊκῶν θεμάτων καὶ ἅμα τὰ κατανοήσουσιν θὰ δυνηθοῦν νὰ τ' ἀναπτύξουσιν δημιουργικῶς, διὰ νὰ διακοσμήσουσιν τὰ σπιτία μας καὶ τ' ἀντικείμενα τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὴν ἀποψιν τῆς χρησιμότητος τ' ἀντικείμενα αὐτὰ οὔτε νεκρὰ θὰ εἶναι οὔτε θὰ χρησιμεύουσιν μόνον διὰ τὸν στολισμὸν σαλονιῶν παροδικῆς μῦδας,

ἀλλὰ θὰ ἐκπληρῶνουν ζωτικὸν σκοπὸν, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς συγχρόνου ζωῆς. Διότι ἡ τέχνη πρέπει νὰ ἔχῃ ὀργανικὴν μὲ τὴν ζωὴν ἐνότητά. Ἡ δὲ ζωὴ μόνον ἕνα κύριον ἀναγνωρίζει, τὴν ἀνάγκην.

Τῆς καλλιτεχνικῆς χειροτεχνίας τὴν ἀνάπτυξιν πολὺ θὰ βοηθήσουσιν σύλλογοι ἰδιωτῶν, ἂν συμπηχθοῦν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Οἱ σύλλογοι αὐτοὶ θὰ δύνανται νὰ ἰδρῦσουσιν ἐργαστήρια, νὰ διοργανώσουσιν ἐκθέσεις, νὰ ἐκδίδουσιν διαφωτιστικὰ περιοδικὰ, βιβλία, μελέτας κλπ.

Παραλλήλως πρὸς τὰς προσπάθειάς τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ὀφείλει καὶ τὸ κράτος νὰ μεριμνήσῃ διὰ πολλὰ.

Α'. Νὰ ἰδρῦσῃ κατὰ τόπους μουσεῖα, τὰ ὅποια θὰ συγκεντρῶνουν καὶ θὰ περισώζουσιν τὰ μᾶλλον ἀξιόλογα ἀντικείμενα τῆς λαϊκῆς μας τέχνης.

Β'. Νὰ προστατεύσῃ μὲ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς τοὺς πολλοὺς καλοὺς τεχνίτας καὶ μικροτεχνίτας, οἱ ὅποιοι σήμερον φυτοζωοῦν. Οἱ τεχνίται αὐτοὶ κατέχουσιν πολλὰς τεχνικὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας αἱ περισσότεραι μᾶς εἶνε ἄγνωστοι. Ἐθνικὸν συμφέρον εἶναι νὰ ὑποστηρίξωμεν τοὺς καλοὺς αὐτοὺς τεχνίτας, διότι ὡς στοιχεῖα γόνιμα καὶ στερεὰ, ὅπως εἶνε, δύνανται σήμερον νὰ χρησιμεύουσιν ὡς βάσις μιᾶς μελλοντικῆς προόδου τῆς τέχνης.

Γ'. Νὰ ἰδρῦσῃ σχολὴν σοβαρὰν διακοσμητικῶν τεχνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ διδάσκαται ἡ ἑλληνικὴ χειροτεχνία καὶ βιοτεχνία, αἱ βασιζόμενα: εἰς τὰ πρότυπα τῆς λαϊκῆς τέχνης.

Δ'. Ἀπὸ τὰ μᾶλλον ἀποτελεσματικὰ μέσα διὰ τὴν διάδοσιν καὶ τὴν κατανάλωσιν τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων θὰ ἦτο ν' ἀπαγορεύσῃ τὸ κράτος τὴν χρῆσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν ξένης προελεύσεως. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ δηλαδὴ νὰ εἶνε ἑλληνικὰ ἔργα ἔλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ σκεύη — τὰ ὀρειχάλκινα μανουάλια, οἱ πολυέλαιοι, τὰ εἰκονοστάσια, τὰ ἔξαπτέρυγα, τὰ φανάρια, τὰ δισκοπόθηρα, τὰ ἀρτοφόρια, τὰ ἐπικαλύμματα τῆς Ἀγίας Τραπέζης κλπ. Μόνον μὲ αὐτὸ τὸ ἀπλοῦστατον μέσον πόσῃ ζωὴν δὲν θὰ ἐδίδομεν εἰς τὴν σημερινὴν βιοτεχνίαν καὶ πόσον χρῆμα δὲν θὰ ἔμενεν εἰς τὸν τόπον μας! Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ μέγα αἰσθητικὸν ὄφελος θὰ ἦτο διὰ τὴν ἐκκλησίαν, διότι δὲν θὰ ἔκαμνε πλέον τὴν ἐντύπωσιν καταστήματος ἀντιπροσώπων ξένης βιομηχανίας, ἀλλ' ἀρμονικῶς εἰς ἐνιαῖον σύνολον θ' ἀντικατώπτριζε τὸν σημερινὸν πολιτισμὸν μας.

Ε'. Τέλος διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸ Κράτος γενικῶς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς καλλιτεχνικῆς τοῦ λαοῦ μορφώσεως ὀφείλει νὰ χρησιμοποίησῃ πρὸς τοῦτο τὸ σχολεῖον. Διότι διὰ τοῦ σχολείου κατ' ἐξοχὴν θὰ μορφώσωμεν καὶ θὰ καλλιέργησωμεν τὸ καλλιτεχνικὸν τοῦ λαοῦ ἐνστικτον καὶ θὰ δυνηθῶμεν νὰ δώσωμεν τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν. Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς μάλιστα τῆς λαϊκῆς τέχνης εἰς τὸ σχολεῖον θὰ βοηθήσωμεν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἰδίου σχολείου, βασιζόμενοι πλέον εἰς τὰ θεμέλια τῆς πραγματικῆς ἰδικῆς μας ζωῆς.

Διαϊκὴ τέχνη καὶ σχολεῖον. — Τὸ σχολεῖον καλεῖται νὰ δώσῃ τὴν κα-

τεύθουνσιν εἰς τὴν αἰσθητικὴν μὲν μορφῶσιν τοῦ μαθητοῦ, ὑποβοηθοῦν τὴν αἰσθητικὴν του ἀνάπτυξιν, ἐμμέσως μὲν διὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ σχολικοῦ κτιρίου, διὰ τῶν ἐπίπλων τοῦ σχολείου καὶ τῆς διακοσμῆσεώς του, ἀμέσως δὲ διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς χειροτεχνίας καὶ διακοσμητικῆς. Διὰ τοῦτο ὅσα βλέπει εἰς τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ μὴ εἶναι ξένα εἰς τὴν ζωὴν του. Δηλαδὴ πρέπει καὶ διὰ τὸν ἐσωτερικὸν τοῦ σχολείου διάκοσμον νὰ χρησιμοποιοῦνται θέματα ἀπὸ τὸν βίον τοῦ μαθητοῦ καὶ τὸ σχολεῖον τόσον εἰς τὴν ἐξωτερικὴν του ὄψιν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν του πρέπει νὰ εἶναι ἐνηρμοσμένον πρὸς τὸ περιβάλλον. πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ τόπου. Σήμερον ὁ τὸ πρῶτον εἰσερχόμενος εἰς χωρίον ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀντικρύζει ἀνάμεσα εἰς πολλοὺς γνωρίμους καὶ ἓνα ξένον. Αὐτὸς ὁ ξένος εἶναι πάντοτε τὸ σχολεῖον. Διότι εἰς τὰ χωρία μας, ἐνῶ ὅλα τὰ οἰκοδομήματα ἀποτελοῦν σύνολον ἀρμονικὸν μετὰ τὴν τοπικὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν ἀπλὴν καὶ χαριτωμένην ἐμφάνισιν, τὸ σχολικὸν κτίριον ἀποτελεῖ δυσαρμονία μετὰ τὸν κακόμορφον ξενικὸν ὄγκον του. Τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν μεταξὺ σχολείου καὶ ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ τόπου θὰ τὴν αἰσθάνωνται τὰ παιδιὰ βαθύτατα. Ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις πρέπει νὰ λείψῃ διὰ νὰ δύναται τὸ σχολεῖον ἐμμέσως νὰ κατευθύνῃ τὴν αἰσθητικὴν μὲν μορφῶσιν τοῦ παιδιοῦ. Καὶ γενικῶς πρέπει οἱ μαθηταὶ νὰ μάθουν τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων τῆς συγχρόνου λαϊκῆς τέχνης καὶ νὰ τ' ἀγαπήσουν. Πρὸς τούτοις διὰ νὰ καλλιεργηθοῦν τὰ χρήσιμα εἰς τὰ παιδιὰ στοιχεῖα καὶ διὰ νὰ μορφωθῇ ὁ ψυχικός των κόσμος πρέπει ἡ διδασκαλία νὰ διεγείρῃ τὴν ἐμφυτον διάθεσιν των διὰ τὴν ἀρμονίαν τῶν χρωμάτων καὶ τὸν συνδυασμὸν τῶν σχημάτων, νὰ καταπολεμήσῃ τὴν φυσικὴν ἀνικανότητα τοῦ παιδός, νὰ συλλαμβάνῃ τὴν μορφήν, τὴν ἀδυναμίαν δηλαδὴ νὰ μορφοποιῇ, διὰ τῆς ἐπιδείξεως καὶ ἐπεξηγήσεως τῶν ἔργων τῆς λαϊκῆς τέχνης, ὑποβάλλουσα οὕτω τὴν φαντασίαν του εἰς τὴν πειθαρχίαν. Τοιοῦτοτρόπως ἀνοίγεται διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ τὰς διδασκαλίσας ὥρατον στάδιον ἐργασίας, καθαρῶς αἰσθητικὸν καὶ ἑλληνικόν, διότι ἐφεξῆς θὰ δύνανται νὰ ἐκλέγουν τὰ ὑποδείγματα τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τὸν περίξ κόσμον, δηλαδὴ ἀπὸ τὰ τοπικὰ σχέδια τῶν ἀντικειμένων τῆς ἰδικῆς των χρήσεως. Τὸ ζήτημα ὅμως τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων εἶναι σοβαρὸν πολὺ καὶ θὰ ἔπρεπε ν' ἀπασχολήσῃ τὴν παιδαγωγικὴν ἀπ' οὗτου ἀπεφασίσθη ἡ διδασκαλία τῆς χειροτεχνίας. Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰ σχολεῖα ὁδηγοῦ παρέχοντος σχέδια κατάλληλα διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν διδασκαλίαν εἶναι ἀναγκαῖα.

Αὐτὴν τὴν ἀνάγκην ζητεῖ νὰ πληρώσῃ ἡ συλλογὴ μας. Τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα περιέχει, δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὄχι μόνον ὡς ὑποδείγματα διὰ τὴν κεντητικὴν, ξυλογλυπτικὴν καὶ πυρογραφίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑποδείγματα διακοσμητικῆς καὶ διὰ τὴν ἰχνογραφίαν, σχεδιαζόμενα μετὰ ἐλεύθερον χέρι, χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ τεχνικὴ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὰ σχέδια παρουσιάζονται εἰς τοὺς πίνακας.

Τοιοῦτοτρόπως τὰ διακοσμητικὰ αὐτὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα καθορίζονται

ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς χρησιμοποιουμένης ὕλης καὶ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἐπεξεργασίας καθόσον, ὡς γνωστόν, κάθε ὕλικὸν ἔχει ἰδίαν συνθήκας ἐπεξεργασίας, δύνανται νὰ δοθοῦν ὡς θέματα πρὸς ἀσκήσιν ἰχνογραφίας διὰ διακόσμησην. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν πρόκειται ν' ἀντιγραφῶν, ἀλλὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ διδασκαλίας. Διότι ἡ διακόσμησης δὲν εἶναι ἀπλὴ ἀντιγραφή τῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ διερμήνευσις τῆς πραγματικότητος. Καὶ ὡς τοιαύτη δὲν πρέπει νὰ τείνῃ εἰς τὴν μίμησιν ἢ τὴν ἀντιγραφὴν τῆς φύσεως, διότι τότε ἡ τέχνη δὲν θὰ εἶχεν ἀνώτερον προορισμὸν.

Ἐνεκα τούτου ἀκριβῶς τὰ θέματα τῆς λαϊκῆς τέχνης, τὰ περισσότερα ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου ληφθέντα, μετὰ τὴν ἐκφραστικότητα τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρωματισμοῦ δὲν ἀποδίδονται νατουραλιστικά, ἀλλὰ σχηματοποιημένα μετὰ τὸν ἰδιαιτερον τοπικὸν ρυθμὸν. Εἰς τὴν ἰδιότητα μάλιστα αὐτὴν πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἡ ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ των ἀξία. Τὸ τί ἐννοοῦμεν λέγοντες *σχηματοποιημένα* δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν παρατηροῦντες εἰς τοὺς πίνακας ὅτι οἱ ἄνθρωποι, τὰ δένδρα, τὰ κλαδιά, τὰ ἄνθη, ὅπως καὶ αἱ διάφοροι ἀναπαραστάσεις ἀπὸ *καράβια, γλάστρες* κλπ. δὲν εἶναι πιστὰ ἀπεικονίσεις αὐτῶν τούτων τῶν πραγματικῶν, ἀλλ' ἔχει ἀποδοθῇ δι' αὐτῶν ἐκάστοτε τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον διέκρινεν εἰς αὐτὰ καὶ συνέλαβεν ὁ τεχνίτης. Ἡ ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ κατανοήσις τοῦ τρόπου, μετὰ τὸν ὁποῖον ἔχουν σχηματοποιηθῇ τὰ εἰς τοὺς πίνακας ὑποδείγματα, θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ πεισθῇ ὅτι δύναται καὶ αὐτὸ διὰ σχηματοποιήσεως ν' ἀποδίδῃ θέματα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν ζωϊκὸν καὶ φυτικὸν κόσμον. Καὶ θὰ κατανοήσῃ τέλος εἰς πόσον ἀπλὴν βᾶσιν στηρίζεται ὅλη ἡ ποικιλία τῶν σχημάτων καὶ ὁ ἀρμονικὸς συνδυασμὸς τῶν χρωμάτων, τὸν ὁποῖον βλέπει εἰς τὰ χωρικὰ κεντήματα καὶ τὰ οἰκιακὰ ἀντικείμενα. Διότι ἡ λαϊκὴ τέχνη ἐκφράζει τὰ βαθύτερα πράγματα μετὰ τὴν ἀπλουτέραν μορφήν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους εἰσαγωγή εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ὑποδειγμάτων τῆς λαϊκῆς τέχνης θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὸ νὰ ἐκτιμῆσῃ ὁ χωρικός τὰ ἰδικὰ του καὶ ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου νὰ τ' ἀγαπᾷ. Θὰ δυνίθῃ δὲ εἰς προσεχῆς μέλλον ὁ λαὸς ν' ἀνοίξῃ καὶ πάλιν τὰ δημιουργὰ του βάθη, διατηρῶν τὴν ὄντοτήτά του καὶ τὴν ἰδιορρυθμίαν του. Τότε θὰ κατορθώσῃ εἰς τὴν τέχνην πολλὰ! Καὶ τότε θὰ μᾶς εἶναι ἐπιτετραμμένη ἡ ἐλπίς ὅτι θὰ βλαστήσῃ νέα καλλιτεχνικὴ ζωὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

Γ Ν Ω Μ Ε Σ

Ο,τι ἐλάτρευσα ὡς τώρα, δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἀξίον τῆς λατρείας μου. Καὶ τοῦτο ἐπειδὴ τὸ ἐλάτρευσα καθὼς τὸ ἐφανταζόμην καὶ ὄχι ὡς πραγματικῶς ἦτο.

ΔΩΡΗΣ ΚΟΥΒΑΡΑΣ

ΒΑΡΚΑΡΟΛΑ

Στήν ἐντάφια σιωπή, Φίλτρα ἀγάπης μαγικά,
 τῆς βαρκούλας τὸ κουπί νανουρίσματα γλυκά
 σάλεβε μὲ χάρι. τὰ φροκῦμα...
 Κῦμα ἀνάλαφρο κυλοῦσε, Μὲ λευκότετα πανιά
 ντροπαλὸ χαμογελοῦσε στὴ γαληνοτρικυμιὰ
 τὸ φεγγάρι. πᾶμε πρίμα!

Μὰ μιὰ νύχτα στὸ βυθὸ
 τοῦ πελάου νὰ χαθῶ
 μῆκανες, Νεράϊδα!
 Εἴσουν φάντασμα γιαλοῦ
 πῶφυγες, διμένα, ἄλλοῦ; ..
 Πιά δὲ σὲ ξανάειδα!

ΚΑΠΟΙΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Κάποιοι στίχοι Στὴν ἐρμιὰ
 σὰν ἦχοι τρικυμιὰ
 μελωδίας γλυκειᾶς πᾶροσβύνει κάποιοι, ἀγάπης ἠφαιστεια, φωτιές,
 στὴ λαμπρόφωτη, νύχτια γαλήνη. χεῖλη ρόδινα, λάγνες ματιές!

Στὴ ψυχὴ Σὰ γλυκὰ
 προσευχὴ παιδικὰ
 Κάποιοι στίχοι ἐπιτάφιοι κιαλώνιοι νανουρίσματα, χάδια μεθᾶν
 παραδείσιοι χοροί, παναρμόνιοι. κάποιοι στίχοι... στὸν ἄδη μᾶς πᾶν!

Ἄθῆνα.

M. ΚΑΛΛΟΝΑΙΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΒΡΙΚΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΙΩΔΙΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ "TORTURE DELLA SFINGE.."

Ἔμμετρο μετάφραση ἀπὸ τὸν Ἀναστάσιον Σκιαδαρέση.

ΗΠΕΙΡΟΣ

Στὸ ἀνατολίτικο ἀέρι ἀκούω τραγούδια
 πὸ τῶν παιδιῶν τὸν ὕπνο νανουρίζουν.
 Πηδάει στὰ δάση ἢ πέρδικα, σὰ νᾶταν
 λέσβια παρθένα:

Κράζει τὸ ταῖρι. Πατρικὰ τραγούδια,
 μικροῦλι ἀκόμα, ἐκοίμησαν κ' ἐμένα,
 σὰ βοσκαροῦδι στὴν ἰσκιὰ ἀπ' τὸ δέντρο
 πὸ δέρνει ὁ ἀγέρας.

Ἰερὴ ἢ Δωδώνη: ἐκεῖ πὸν κυματίζουν
 τοῦ Δία οἱ δρυμῶνες, καὶ δὴ ἀκλύεται ἀκόμα
 τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμη εἰς τὸ μαῦρο Πίνδο
 τὸ χιονισμένο.

Τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τὰ ἐρείπια ἔσπειρε ὁ χρόνος
 κ' ἐδῶ εἶναι τοῦ Ἄδη ἡ λίμνη πὸν γυρίζει
 ὁ Ἀχέρωντας καὶ τῆς γεννιᾶς μας ὅλης
 φύτρωσε ἡ ρίζα.

Ἐδῶ οἱ δικοὶ μου εἶδαν τὸ φῶς. Ἀκόμα
 καθὼς τὴν ἀνοιξὴ οἱ κοπέες βελάζουν,
 πὸν σαλαγάει στὸ πλάι ὁ βοσκός, μὲ πόνο
 κλαίει τὴν πατρίδα.

Καὶ μὲ βαρειά ὅταν σύγνεφα ὁ χειμῶνας
 βρέχει στοὺς κάμπους, στὰ βουνὰ χιονίζει,
 πάει στὸ γιαλὸ πὸν τῆς ὠραίας Κερκύρας
 εἶνε ὁ καθρέφτης.

Σιμὰ ὁ Λευκάδιος βράχος, πὸν τὸ κύμα
 κτυπάει μὲ ὀρμὴ, κ' ὁ ἀντίλαλος τὸ θρηγο
 ἀπ' τῆς Σαλφούς τὴ συντριμμένη λύρα
 σκορπάει τριγύρω.

Καὶ κατεβαίνει ἐκεῖ πὸν ἄγρια τὸ πέλαο
 ἠχολογᾷ καὶ ἀπλώνεται ἓνα δάσος
 ἐλλῶν σ' ἐρείπια πῶχουνε σπαρμένα
 θρίαμβοι τῆς Ρώμης.

Ἦ εἶσὺ, τοῦ Μάρκου-Μπότσαρη ἢ Τζαβέλλα
 γῆ, ἠρωϊκὸ Σοῦλι, χαιρε, Ἠπειρος θεία,
 πὸν σὰν τὴ Σπάρτη βύζαξες γυναῖκες
 καὶ παλληκάρια.

Ἦ τῆς πατρίδος προμαχῶνα, ὦ λίκνο
 ποιητῶν μεγάλων! τρέμοντας νὰ φεύγῃ
 ὁ Ἄλῆς τὰ Γιάννενα εἶδανε. Σκυμμένος,
 φιλω τὴ γῆ σου.

Φιλῶ τὴ γῆ πὸν ἐφίλησαν καὶ οἱ πάπποι
 μου, ὅταν στὴν Πάργα ἐσκάβανε τοὺς τάφους,
 τ' ἀγαπημένα κόκκαλα νὰ πάρουν
 στὴν ἐξορία.

Φιλῶ τὴ γῆ σου, γιὰ τοὺς πρόγονούς μου
 ὄλους, καὶ γιὰ ὅσους σκλάβοι ἀναστενάξουν,
 γιὰ τῶν πατέρων τῆς σφαγῆς σὲ ἀγῶνες
 καὶ σὲ μαρτύρια.

Ποιητὴς γιὰ σένα ἐλευτεριά ἀπ' τὴ μοῖρα
 γυρεῖω, ἀφοῦ ἄγρια ἢ Εὐρώπη κερδοσκοποῦ,
 σκληρούς, σὲ χρόνια ἐλεύθερα, βαρβάρους
 φωλιάζει ἀκόμα.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Πιά ὁ Δημοσθένης μὲς στὸ Ἄμφικτυόνιο
 δὲ ρίχτει βέλη μὲ ὀργὴ στὸ Φίλιππο:
 τοῦ ρήτορα τὰ λόγια ὁ χρόνος
 μέσα σὲ δλόχρυσο κλεῖ στεφάνι.

Τὸ Φιλιππεῖο, πὸν ὠραῖο κ' ὀλόφωτο
 στὴν ἀνθοφόρα Ὀλυμπία ὑψάνετο,
 δὲ λέει, μὲς στὶς παλιῆς τίς δόξες,
 τοῦ Μακεδόνοσ ἡ ἀντρεία ποιά εἶνε.

Μάταια καυχῆται πὸς βγαίνει ὁ Ἀλέξανδρος
 ἀπ' τοῦ Πηλεΐδη τὴ ρίζα, ἀφοῦ ἄρματα

πιά θριάμβου με ζεμμένους λύγκες
ἀπ' τῶν Λυδῶν δὲν περνοῦν τὴ χώρα.

Κι' οὔτε σκουπίζει δούλους ἀπὸ ἀπληστους
σατράπες, ὡς τοῦ Γάγγη τὰ ρέματα,
μιὰ μακεδόνων φάλαγγα ἄγρια,
τῶνομα ἀπλώνοντας τῶν Ἑλλήνων.

Ἀνατολή! ἦταν τῶμορφο ἀνάκρυσμα
μέσ' ἀπ' τὴν πρώτη βλάστηση τοῦ Ἑλληνα,
καὶ σύ, ὦ Ἀλέξανδρε, ὠργισμένος
τὸν Ξέρξη ἐπάτησες καὶ τὸν Πάρη.

Μὲ τι πιθύμια ἀξέχαστη ὁ Καίσαρας
ἔφηβος, δόξες σου ἀναιρεούντανε,
πού ἔφερε τὴ σημαία τῆς Ρώμης
νικήτρια, ἐκείθε ἀπ' τὰ πέλαα, πέρα.

Τώρα ἄγρια πλήθη πού ἄγνωρα ἐξέρασαν
ταρτάρων στέπες, γεννιά τοῦ τύραννου
πού δυναστεύει στοῦ Βοσπόρου
τοῦ γαλανοῦ καὶ τὰ δυὸ ἀκρογιάλια.

πλήθη αἰμοβόρα, πού ἐνῶ ἀπ' τὸν Ἑλληνα
βωμούς καὶ νόμους ἔπῃραν τὴ μοῖρά σου
καὶ τὴν ἑλληνικότητά σου,
Μακεδονία, ἐπαρραγωγρίσαν.

Καὶ ἄγρια τὴ φρίκη σκορποῦν, θροιάζοντας
τὸ αἰώνιο μῖσος μέσα στις βάρβαρες
θεριῶν ψυχές τους, πού οὔτε ξέρουν
τὰ οὐράνια φῶτα, ὅσα φέρνει ἡ ἀγάπη.

Μακεδονία, χαῖρε! ὦ τρισένδοξη
καὶ ἀνδρείων μητέρα, μ' ἑκατὸ ἀκρόπολες.
Γλυκὸχο σὲ φιλεῖ τὸ Δίγατο
κι' ὁ ἥλιος γελáει ἀπὸ τὰ βουνά σου.

Γιὰ τὴν πατρίδα μιὰ κραυγὴ ὑψώνεται
ἀπ' τοὺς σπαρμένους ναούς, ὅθε ἡ τρίγλωσση
Χαλκιδικὴ στὸ πέλαο ἀπλώνει
καὶ ἀπαντᾷ ὀλότρημη ὅλη ἡ πατρίδα.

Κυβερνάει μοῖρα τρανὴ τὰ διάφορα
βασιλεία. Δίωνο, Ἑλλάδα, τὸ πνεῦμά σου
σκορπιέται ὀλοῦθε ἀχιθοβόλο,
τὸν Προμηθεά ἀφ' ὅτου ἔχεις πλάσσει!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Πιά δὲν ἀστράφτει ἡ Ἅγια Σοφία ἀπ' τὸ λόφο
καμαρωμένη μὲ τοὺς χρυσομένους
σταυρούς ἐπάνω ἀπὸ τοὺς πέντε τρούλλους
στοῦ ἡλιου τὰ φῶτα.

Στὰ μωσαϊκὰ ὄλοι οἱ νάρθηκες, λιβάνια
ὑψῶναν, δέησες οἱ γυναικωνίτες,
ἐνῶ ἐχτυπούσαν γιορτερά ἡ καμπάνες
ἀδιάκοπα ὄλες.

Στὸ σκαλισμένο τὸ προσευχητάρι
τοῦ Φαναριοῦ, πού ἱερά τὸ ζῶνον πέπλα,
βυζαντινὰ μὲ τὸ χορὸ μαζὺ ὁ ἴδιος
ψέλνει ὁ Αὐτοκράτωρ.

πού αἱ συζητήσεις τῶν σοφῶν εὐφραίνουν.
Θλίβερο θέαμα ἐνῶ χουμάει ὁ Τοῦρκος,
ἡ ἐπαρχίες ἐπέσαν πιά καὶ τῆς Ἑλλάδος
τὸ πῦρ ἐσβύσθη!

Χτυπᾷ ἡ στερνὴ ὄρα καὶ τοῦ κάκου ὁ Πρίγκηψ
ψύχραιμος, μὲς τὰ τεῖχη στρουμιωγμένους
πιά, τοὺς στρατιωτῆς του ὄλους συναθροίζει
καὶ μάταια ὀπλίζει.

Βαρβάρων ἄγρια στίφη πολιορκώντας
σφιγγουν σιμά, κι' ὁ Κωνσταντῖνος στέλνει
περίφανη ἄρνηση:—«Ὅλοι πολεμώντας,
καὶ μὲ μιὰ γνώμη,

θὰ σκοτωθοῦμε' ἀλλὰ σ' ἐσὲ τὴν πόλη
δὲν παραδίνω!» Κι' ὁ ἠγεμόνας πρῶτος
στὴ μάχη ὀρμώντας, στοὺς πολεμιστάδες
χάνεται μέσα.

Μὲ τὸ Βυζάντιο, τῶν αὐτοκρατόρων
ἐνδοξα πέφτει ὁ ἀήττος κι' ὁ Κωνσταντῖνος.
Τοῦ γένους του ὅλη αὐτὸς τὴν τιμωρία
καὶ δόξα ἐπῆρην,

ὅταν ὁ Μωάμεθ σὲ ἄλογο ἄσπρο ἀνόσιος
κι' ἀγέρωχος, μὲς σὲ ποτάμια ἀπὸ αἶμα
τῶνομα καὶ τὴν ἐκκλησία ἐπατοῦσε
τοῦ Βυζαντίου.

Στοῦ Βυζαντίου τὸ κράτος ξεπεσμένη
καὶ μακροὺς χρόνους σκλάβα στοῦ Ἑλλησπόντου
τὰ γαλανόβρεχτα ἀκρογιάλια, ὦ Ἑλλήνων
μεγάλῃ ιδέα,

νὰ βασιλέψης ὄρα ἀναγεννιέται
μέσ' ἀπ' τὴ σάχητ ὁ Φοίνικας ὁ ἀρχαῖος.
Μὰ ἐσένα, Ἑλλάδα, ὁ φοίνικας, καὶ μῦθος
καὶ σύμβολο εἶνε!

Σημείωση τοῦ συγγραφέα.—Οἱ τρεῖς αὐτὲς ὁδές, ἂν καὶ γράφηκαν στὰ 1907—
1908, ἐταν δηλαδὴ κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ φανταστῆ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους
ὅπως καὶ τὸ μεγάλο Εὐρωπαϊκὸ καὶ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή, πού ἀκολούθησε,
μοῦ φαίνεται πὼς μπορούν ἀκόμα νὰ διαβαστοῦν μ' ἐνδιαφέρο ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες
μου Ἑλληνες.

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο). Πολλοὶ ναι οἱ δρόμοι πᾶχει ὁ νοῦς.
(Δ. Σολωμός).

Ἐννοεῖται ὅτι παρεξηγήθη μετὰ ταῦτα καὶ ἕκαστος ἐρμηνεύει κατὰ τὸ
δοκούν. τὰς ἀντιλήψεις του. Ὁ Θρύλος μᾶς λέγει ὅτι «ὁ Σολωμὸς ἤθελε
τὴν ἀπόλυτη δημοτικὴ χωρὶς συμβιβασμό, στὸ Διάλογο σατυρίζει πολὺ
καὶ τὴ μιχτῆ, τὴν ἀπόλυτη Δημοτικὴ μόνον ἀνεπτυγμένη ἀπὸ τὸν καλλιτέ-

χνη ὥστε νὰ ἐκφράζη αἰσθημα καὶ σκέψη». (1) Οὕτε ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶναι ὀρθὴ διότι ὁ Σολωμὸς δὲν ἠθέλησε τὸ ἀπόλυτο τὸ ὁποῖον πολὺ ὕστερον ἀνεκάλυψαν μερικοὶ. Ἦθελε τὴν γλῶσσαν διάφορον ἀπὸ τὸν τύπον τῆς δημῶδους. (2) Καὶ ἐδῶ ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ ἄκρων ἀλλὰ περὶ τύπων, περὶ τοῦ τυπικοῦ καὶ φθογγολογικοῦ καὶ τοῦ γραμματικοῦ ἐν γένει μέρους τῆς ποιήσεώς του. Ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ περάσωμεν ἀβρόχοις ποσὶ τὰ πράγματα ἀρκαῖοι εἰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας, εἰς εὐσεβεῖς πόθους. Ὁ Σολωμὸς ὄχι μόνον εἰς τὴν ποιητικὴν του γλῶσσαν ἔχει καθαρολογισμοὺς καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ πεζοῦ, ὅσον καὶ ἂν ἐνόμιζον ὅτι ἡ ἰδία ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ δευτέρα μὲ τὴν πρώτην. «Ὁ Σολωμὸς ἐγίνωσκε τὴν οὐσιώδη καὶ βαθεῖαν διάκρισιν μεταξύ πεζοῦ καὶ ποιητικοῦ λόγου» ὡς εἶπεν ὁ Παλαμᾶς (3) καὶ ὡς δύναται ὁ γνωρίζων γραμματικὴν τῆς δημῶδους καὶ γραμματικὴν τῆς καθαρευούσης ν' ἀντιληφθῆ ἀπὸ τὸν Διάλογόν του.

Διὰ τὸν Σολωμὸν ἐλέχθησαν πολλὰ τὰ ὁποῖα δὲν θ' ἀνασκευάσωμεν τώρα, ὅτι «συνέχισε τὴν παράδοσιν καὶ στιχουργικὰ», (4) ὅτι τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης εἶναι ἐλευθερίας ζήτημα καὶ ὄχι παιδαγωγικῆς ἢ γλωσσολογίας. (5) Πρέπει ὁ καθένας νὰ μὴ ἐξετάζη μόνον ἀπὸ τὴν ἀποψίν του τὰ πράγματα.

Ἄλλὰ κυρίως τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀπασχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ ἀκόμη εἶναι τὸ τοῦ Dante μὲ τὸν ὁποῖον κατηντήσαμεν γελοῖοι. Ἦδη ὁ Ζαμπέλιος ἔγραφε ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ «Μὰ τὴν ἀλήθειαν πολλὰ καὶ μεγάλα ἄλλως πῶς ὀδηγούμενος ἠδύνατο ὁ δαιμόνιος νὰ κατορθώσῃ, ἐξετέλεσε δὲ τὰ ἐλάττωνα. . . .». Νομίζει ὅτι ἔπρεπε ὡς εὐμοιρῶν πλούτου διανοητικοῦ καὶ χρηματικοῦ νὰ σπουδάσῃ περισσότερο, νὰ μάθῃ περισσότερο, νὰ ἐρευνήσῃ τὸν Μεσαίωνα, τὰ τῆς γλώσσης κλπ. Εἰ οὕτως ἔπραττε τίς ἄλλος ἠθελε παρέξει καλλιτέρους ποιητοῦ ὕψους ὑπογραμμούς; (6) Τίς ἄλλος ἠθελεν ἐπιτυχέστερον ἐκφέρει τύπους γλώσσης νεοελληνικῆς αὐθεντικούς. τύπους ὀρισμένους ἴσως ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν βίμην τῆς ἀτυκιστοῦς ἢ μᾶλλον ψιττακιστοῦς ἡμῶν σχολαστικότητος, νὰ περιστείλωσι τὸ ἔθνοκτόνον τῆς παιδείας, τῆς τέχνης, τῆς θρησκευτικῆς διαμορφώσεως μονοπωλεῖον, νὰ διαρρήξωσι ἐπὶ τέλους τοὺς σινικοὺς τοῦτους ἐπιτειχισμούς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων καὶ εἰς τὸ πείσμα

(1) Ἐνθα καὶ ἀνωτέρω σ. 19.

(2) Ὁ Ζαμπέλιος εἰς τὸ «Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ» θέλει τὸν ποιητὴν νὰ γίνεται καταληπτικὸς διὰ γλώσσης ὅσον ὅσον τὸ ἀγκοῖνον ἔχουσι τὸν χαρακτήρα, πρὸς τὸ ὅλομελές Πανελλήνιον τῆς σήμερον καὶ πρὸς τὸ τῆς αὔριον νοσημόνευτον. Βλέπε γύρω στὸ Σολωμὸ Α' σ. 64.

(3) Πρῶτα κριτικά σ. 15.

(4) Θρύλου Σολωμὸς σ. 5.

(5) Ἀποστολάκης ἔνθα καὶ ἀνωτέρω.

(6) Καὶ αὐτὸς ὡς φαίνεται κάμει σύγχυσιν τύπων καὶ ὕψους. — Ἀναφέρομεν ἐδῶ τὰς κυριώτερας ἢ προχειροτέρας γνώμας τὰς σχετικὰς μὲ τὸ ζήτημα μας ἢ γνώμη τοῦ ἄρχομου ἐνὸς Dante ἔχει σήμερον καταντήσῃ ἐφημεριδογραφικῇ.

παντὸς ὁμολογουμένου δόγματος ἐξευγενισμοῦ, ἐμφράττεται εἰσέτι παρ' ἡμῖν ὡς εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Ἡρακλείου ἢ συμμορία τῶν λογίων Μανδαρίνων, οὕτω δ' ἐμφραττομένη ἀποχωρίζεται τῆς μεγάλης τοῦ γένους πλειονότητος ;» (1)

Ἄλλὰ προηγουμένως ὁ Θωμαζέος ἔγραφεν (1855). Ἄν εἶχεν ὁ Δάντης ἀκούσει τὸ παράπονον τοῦ μοναχοῦ Ἰλαρίου θὰ εἶχαμε ἓνα ὄραμα τῶν τριῶν βασιλείων λατινικὰ ὄλο ὠραιότητες ὁμοῖες μὲ τὸ στίχον :

Infera regna canam supero contermina mundo.

Κι' οἱ νέοι Ἕλληνες ποῦ ἠμποροῦσαν νὰ ἔχουνε τὸ *Δάντη τους* καὶ τὸν Ὅμηρον θὰ ἔχουν (ἂν ὁ Σολωμὸς δὲν προβλέψῃ) τὸ *infera regna* εἰς τὰ συντέλεια τῶν αἰώνων. (2) Ὁ ποιητὴς ἔζει τότε. Καὶ ὁ Ζηλοκώστας ἔγραψε διὰ τὸν Σολωμὸν, ὅτι «εἶνε ὁ μόνος ποιητὴς ποῦ θάχῃ καύχημά του μὴ μέρᾳ αὐτῶς ὁ ἄτυχος τόπος» (3) Πολὺ δὲ πρότερον (1825) ὁ Τρικούπης ἔγραφεν ὅτι «δίκαιον εἶναι νὰ παρατηρηθῆ ὅτι ἡ εὐρυχωρία τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ ἐπλάτυνε καὶ αὐτὰ τὰ στενὰ ὄρια τῆς στενῆς μας γλώσσης τὴν ὁποίαν καὶ ἀνέβασεν εἰς τὰ ὕψη τῶν ἰδεῶν του. . . . εἰς κανένα καιρὸν καὶ εἰς κανένα ἔθνος ἢ ἐλευθερία δὲν ἠῦρε ψάλτην ἀξιώτερον. . . .». (4) Ὑστερα ὁ Ἰούλιος Τυπάλδος εἰς τὰς «Σημειώσεις τοῦ ποιητῆ» μᾶς ἔλεγε (1856) «μόλις δημοσιευθῶν τὰ ἀνέκδοτα ποιήματά του θέλει γνωρίσει ὁ κόσμος ὅτι ἔχει κι' ἡ Ἑλλάδα τὸ Δάντε της». (5)

Καὶ ὁ Ροῦδης λέγει «Ἄλλὰ παρ' ἡμῖν μόνον τοῦ Δάντε καὶ τοῦ Πετράρχα τὸ ἔργον ἐξετέλεσαν οἱ Κρήτες ὁ Βηλαρᾶς, ὁ Χριστόπουλος καὶ ὁ Σολωμὸς, διαμορφώσαντες κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς λογικῆς τὸν νεώτερον ἔμμετρον λόγον». (6) Ὁ Ἀποστολάκης θέλει νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸν Σολωμὸν διὰ νὰ γίνωμεν ὅπως πρέπει δημοτικισταί. «Ὁ Ροῦδης (ὁμῶς) κι' ὁ Ψυχάρης εἶναι πέρα καὶ πέρα πλάσματα τῆς ἐποχῆς τους. Ἄν ὡστόσο τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης βαστάει στὴν ἀρχή, ἂν ἀκόμα μᾶς θερμαίνει κι' ἂν εἴμαστε ἡσυχοὶ γιὰ τὸ μέλλον του, αὐτὸ νὰ τὸ χρωστοῦμε στὸ μοναδικὸ ποιητὴ μας τὸ Σολωμὸ κι' ὄχι τὸ Πτωχοπρόδρομο, καθὼς μὲ περίσσια φαρισαϊκὴ ταπεινοσύνη καὶ περισσότερη βυζαντινὴ ἀνοσιτιὰ ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸ του ὁ Ψυχάρης στὸ ταξίδι». (7) Ὁ Ψυχάρης λέγει διὰ τὸν μέγαν ἐκείνον ποιητὴν τὸν ὁποῖον ὄλοι ὄνειροπο-

(1) Γύρω στὸ Σολωμὸ Α' σ. 107.

(2) Ἡ περιτοπὴ ἐλήφθη ἐκ τοῦ Γύρω στὸ Σολωμὸ Α' σ. 23 ὅπου τὴν ἀναφέρει καὶ τὴν μεταφράζει ὁ Παλαμᾶς.

(3) Ἡ περιτοπὴ ἀπὸ τὸ Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 69.

(4) Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 69.

(5) Ἰ. Τυπάλδου Ἄπαντα (ἐκδ. Φέξη) σ. 150.

(6) Ἐμμ. Ροῦδης Ἐἰβωλα σ. 263.

(7) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. 196.

λοῦν «αὐτὸς ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν Περαιὰ θὰ μᾶς βγῆ καμμιά μέρα». (1) Ὁ Θρύλος λέγει ὅτι «ὁ Σολωμὸς δὲν ὑψώθηκε σὶδ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του. Μόνος ὁ Σολωμὸς κί' ἴσως ὁ Κάλβος μποροῦσαν νὰ εἶχαν γίνεῖ ὁ Dante τῆς Ἑλλάδας καὶ δὲν ἔγιναν. Κί' ἔτσι δὲν μπόρεσε ὁ Σολωμὸς νὰ ἐπιβάλῃ οὔτε τῆ γλωσσικῆ του ἀλήθεια πού τόσο τὴν ἀγάπησε καὶ πραχτικά (!) καὶ θεωρητικά. Γιατὶ ἡ γλῶσσα, ὁ στίχος εἶναι μονάχα ὄργανα καὶ δὲν εἶχε δίκιο ὁ Σολωμὸς ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἀπλὴ μορφή γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὰ πῶ ὑψηλόντητα». (2) Ὁ δὲ Παλαμᾶς στοχαζόμενος εἶτι ὁ Ψυχάρης εἶπε πὼς ὁ Dante εἶναι ὁ λαὸς διερωτᾶται, ἐκ μετριοφροσύνης βέβαια, μήπως ὄλοι οἱ μαλλιαροὶ «δὲ θὰ λογιάζαμε ἀνταμωμένοι ἴσα μ' ἕνα Δάντη μεγάλο». (3) Καὶ ἐπιλέγει «Καὶ μπορεῖ νὰ μᾶς ἤρθε καὶ νὰ μὴν τὸν πῆρε ὁ κόσμος μυρουδιά». (4)

Ἄξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ γνώμη τοῦ Ἰακ. Πολυλά ὁ ὁποῖος ἐκδίδων τὰ εὐρισκόμενα ἔγραφεν (1859). «Μακαριστὸς θεὸς νὰ εἶναι ἂν γεννηθῆ εἰς τὸ ἔθνος, ἕνας ἄλλος Σολωμὸς, εἶταν οἱ λόγοι σύμφωνοι ὡς πρὸς τῆ γλῶσσα ἀρχίσουν νὰ ξεθάψουν τοὺς ἀμελημένους θησαυροὺς τῆς». Δὲν πιστεύει ὅτι ὁ Σολωμὸς ἔδωσε τὸ τελειωτικὸν ἔνδυμα. (5)

Ὁ Βάρναλης δὲν παραδέχεται τὸν Σολωμὸν ὡς γλωσσοπλάστην ἐπειδὴ ὁ μακαρίτης δὲν μετεχειρίσθη τὸν ὁδοστρωτήρα. Παρατηρεῖ ὅμως τὴν διαφορὰν τοῦ τυπικοῦ «Μὰ καὶ τὸ τυπικὸ μέρος τῆς γλώσσας ὄχι μονάχα στὴ νεανικῆ του περίοδῳ μὰ καὶ στὴν πλείρια ὀριμότητά του εἶναι ἀναρχημένο καὶ αὐθαίρετο. (6) Ὁ Σολωμὸς (λοιπὸν) γίνεται μεγάλος ποιητὴς μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ὅμως δὲν γίνεται καὶ μεγάλος γλωσσοπλάστης. Γιατὶ λιγώτερο ἐπλάθε γλῶσσα ἀπ' ὅσο ἔπερνε ἔτοιμο λεξιλόγιον ἀπὸ παλαιότερα δημοτικὰ κείμενα, πὼ μερικὰ ἀπ' αὐτὰ, ὄχι μονάχα δὲν τὰ ξεπέρασε μὰ οὔτε καὶ τᾶφτασε» (7) Ἀπαριθμεῖ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἰδιορρυθμοὺς λεκτικοὺς τύπους τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ καὶ καταλήγει «... δὲν εἶναι ὁ Σολωμὸς μὰ ὁ Ψυχάρης πὼ μᾶς ἔκανε γλῶσσα». (8) Ὅτι ὁ Σολωμὸς εἶτανε μεγάλη συνείδηση φαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς πὼ κί' ἂν ἀρχαιολόγος στάθηκε ἕνας συγχρονισμένος δημιουργὸς ἕνας ζωντανὸς νεοανθρωπιστὴς κατὰ τὸν τύπο τῶν Εὐρωπαίων. Μεταχειρίστηκε τῆ γλῶσσα τοῦ λαοῦ στὴν ποίησίν του κί' ἀγωνίστηκε γι'

(1) Ταξίδι σ. 222. Ἐφέτος ὅμως (1928) τὸ ν' ἀναμείγμων Dante ἀποκαλεῖ κωμικὴ πλάνη. Βλέπε ἐφημερίδα Πολιτεία ἀρ. 3305 «Ποίησιν καὶ Πρόζα».

(2) Σολωμὸς σ. 45.

(3) Γράμματα Α' σ. ιβ'.

(4) Αὐτόθι.

(5) Ἄπαντα τὰ εὐρισκόμενα προλεγόμενα σ. μς'.

(6) Ὁ Σολωμὸς χωρὶς μεταφυσικὴ σ. 42.

(7) Αὐτόθι σ. 43.

(8) Αὐτόθι σ. 44.

αὐτῆ. Μὰ πῶ τεράστια σημασία ἔχει τὸ ὅτι μεταχειρίστηκε αὐτῆ τῆ γλῶσσα καὶ στὴν πρόζα του, ἠρωϊσμὸ πὼ δὲν τὸν εἶχεν ὁ Βαλαωρίτης». (1)

Δυστυχῶς ἕνα πρᾶγμα δὲν κατενόηθη μέχρι σήμερον. Ὅτι ἂν διὰ κάθε ἔθνος εἰς τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησεν ἀνωμαλία γλωσσικῆ χρειάζεται ἕνας Dante, διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ Dante ἤλθε καὶ παρήλθεν. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Σολωμὸς. Ὁ μὲν Ὅμηρος ἔδωσε τὴν γλῶσσαν του εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν τῶν μετὰ ταῦτα αἰώνων καὶ συγγενῆς πρὸς αὐτὴν ἀνεπτύχθη ἡ κοινὴ τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα, ὁ δὲ Dante ἔδωκεν εἰς τῆς Ἰταλίαν καὶ λογοτεχνικὴν καὶ μὴ γλῶσσαν. (2) Ἄλλ' ἀμφοτέρων δὲν προηγούνται μεγάλοι ποιηταὶ οὔτε μεγάλοι φιλολόγοι, οὔτε κἂν σημαντικά. Οὔτε πρὶν τοῦ Ὀμήρου ὑπῆρξε κανεὶς ὁ ὁποῖος διὰ μεγαλειώδους ἔργου νὰ καθιερώσῃ εἰς τὴν ποίησιν τὴν ἐπικὴν γλῶσσαν μὲ τοὺς ἀρχαῖσμούς καὶ τοὺς αἰολισμούς τῆς, οὔτε πρὸ τοῦ Dante ὑπῆρξε Ἰταλὸς ἀξιόλογος ὁ ὁποῖος νὰ γράψῃ τὴν λαλουμένην τῆς ἐπαρχίας του διάλεκτον. Καὶ πρὸ τοῦ Ἑλληνος Σολωμοῦ δὲν ὑπῆρξε κανεὶς (3) ὁ ὁποῖος νὰ ζητήσῃ σοβαρῶς τὰ σιγηπτρα τῆς ποιήσεως καὶ νὰ χαράξῃ γλῶσσαν ποιητικὴν, τὴν γλωσσικὴν μᾶς ὄδὸν ἐχάραξεν ὁ Σολωμὸς. Δυστυχῶς ὁ ἐθνικὸς μᾶς ψάλτης ἦτο μὲν μέγας ὡς ποιητῆς, ἀλλ' ἠγνώεῖ γλωσσικῶς γραμματικῶς τὰ κατὰ τὴν καθόλου Ἑλληνικὴν, διότι κυρίως ἡ ἐποχὴ του δὲν τὰ ἐγνώριζε. Πῶ τὴν Ἑλληνομάθειαν τοῦ Σολωμοῦ εἶχεν ἤδη γεννηθεὶ ζήτημα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἡ Dora d' Istria ἐνόμιζεν (1859) ὅτι «ὁ ποιητὴς μεταχειρίζεται τὴν πλέον δημώδη γλῶσσαν καὶ σχεδὸν τὴν τῶν Ζακυνθίων διάλεκτον. . . . ὁ κόμης Σολωμὸς ἠγνώεῖ ὄλως τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. . . . μόλις δὲ εἶχε ἰδεᾶν τινὰ καὶ ταύτην ἀτελεῖ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς». Ὁ Κανάλε ἐπικρίνων αὐτὴν παραδέχεται μὲν τὴν διαλεκτικότητα τὴν ὁποῖαν καὶ συγχωρεῖ διότι κατ' αὐτὸν ὁ Σολωμὸς ἐμιμήθη τοὺς προγόνους του, λέγει ὅτι ὄλοι οἱ Ἕλληνες ἐνοοῦν τὴν διάλεκτον τοῦ Σολωμοῦ, δὲν δέχεται ὅμως τὴν κατηγορίαν τῆς D'Istria ὅτι δὲν ἐγνώριζεν Ἑλληνικά. Καὶ εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔχει βεβίως δίκιον. Ὁ Σολωμὸς δὲν ἔχει παιδείαν σημερινοῦ γλωσσολόγου ἀλλ' ἐγνώριζε καὶ μετεχειρίσθη πολλὰ καὶ ὠφελήθη οὐκ ὀλίγα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. (4) Εἶχε γνώσιν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ὅπως μᾶς μαρτυρεῖ ὁ Πολυλάς ἀλλὰ καὶ ἡ μετά-

(1) Αὐτόθι σ. 173.

(2) Καὶ μὲν ἡ γλῶσσα τοῦ Σολωμοῦ δὲν ἐπεκράτησεν ἀμέσως, ἀλλ' ὡς ἀντιπαρητηρήθη ὑπὸ παλαιότερου κριτικοῦ καὶ ἡ τοῦ Dante ἐπεκράτησε μόλις δύο αἰῶνας μετ' αὐτόν. Ὁ γνωστὸν ὁ Dante ἔγραψε τὰ πεζὰ του ἔργα εἰς τὴν Δαυινικὴν τῆς ἐποχῆς.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΛΥΛΑ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἘΠΙΣΤΗΜΟΝ

(3) Ὁ Βηλαρᾶς σύγχρονος. Ὁ Ρήγας, ὁ Γουζέλης καὶ ὁ Χριστόπουλος ὄχι τόσο ἀξιόλογοι.

(4) Βλέπε τὰ σχετικὰ εἰς: Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' 184—189.

φρασις Ὀμηρικῶν στίχων, τὸ ὅτι ἀναφέρει στίχους τοῦ Πινδάρου ⁽¹⁾ καὶ τὸ ὅτι ἐλληγίζει εἰς καιρὸν ὅπου δὲν ἦτο τοῦτο σύνηθες.

(Ἔχει συνέχεια)

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(1) Βλέπε εἰς Ἄπαντα τὰ εἰρησκόμενα, προλεγόμενων σ. ιθ' καὶ γγ', ἀπόσπασμα τῆς Ἰλιάδος σ. 213, καὶ τὰς σημειώσεις τοῦ ποιητοῦ σ. 56—58.

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,"

XXIV.

Ἐλειψες κι' ἤρθες με τοῦ Μάη τὰ μάγια,
κι' εὐθύς ἀνοίξαν τῆς ψυχῆς μου οἱ θύρες,
καὶ βγήκανε με κλάδους καὶ με βάγια
νὰ σὲ δεχτοῦν οἱ αἰσθήσεις μου οἱ χῆρες.
Κι' ὅταν ἀπάνω μου ἀπλωσες βεντάγια
καὶ πάλι τὰ φτερά σου, Ἀγάπη, λύρες
λὲς κρούσαν ὄρφικές, κι' ἡ κουκουβάγια
τῆς θλίψης μου βουβάθη σὰν με πῆρες
στὴν ἀγκαλιά σου.... Πιότερο τὰ φῶτα
τοῦ Ὁραίου καὶ τοῦ Καλοῦ τότε, σὰν κρήνη
ἀνάβρυσαν ἐντός μου, καὶ μιὰ νότα
δοκίμασα ἡδονῆς νὰ με πλατύνη
σὲ γίγαντα... καὶ πιότερο ἀπὸ πρῶτα
κατόπιν νὰ μοῦ δίνη τὴν Εἰρήνη.

ΣΗΜΕΡΑ ΖΩ...

Σήμερα ζῶ! Δὲν εἶμαι μέσ' τὴν πόλη
ποῦ σκιάζουνε τὰ σπίτια, οἱ καπνοδόχοι,
οἱ πρόληψες, τῶν ἀνθρώπων οἱ δόλοι,
τὸν οὐρανὸ μας καὶ τὸ φωτοβρόχι
τοῦ ἥλιου μας! Ἀτέρμονοι εἶν' οἱ θόλοι
τοῦ ὀρίζοντα σ' αὐτὴ τὴν ἔρημη κόχη
τῆς θάλασσας, ποῦ βρῆκα ἀραξοβόλι...
Σήμερα μέσ' τὴν πόλη δὲν εἶμαι, ὄχι!
Σφυρίζει ὁ ἄνεμος με με στὴν πυρωμένη
τὴν ἄμμο, μπρὸς στὰ κύματα, ἓνα νέο
τραγοῦδι... Γυμνὴ τότε μεθυμένη
ἀπὸ τὴ λευτεριά, τὸν ἥλιο, γυμνὴ λέω,
τὶς πρόληψες πατάω σὰ μανιασμένη
στὴν ἄμμο με τὶς φτέρες, κι' ἀναπνέω!

ΜΑΓΔΑΛΗΝΕΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑ

Φτωχὲς φεγγαροπρόσωπες καὶ σιγοπερπατοῦσες
μ' ἀφράτα στήθεια ποῦ ἀνθοῦν ὡσὰν ρόδα τοῦ Ἀπρίλη,
χιονᾶτες ἢ μελαγχορινὲς καὶ σεῖς ξανθομαλλοῦσες
με λάγνα μάτια φεγγερά κι' ἡδονικά τὰ χεῖλη.

Φτωχὲς νεραῖδοπρόσωπες με τὰ σφιχτοδεμένα
λιγνὰ κορμάκια ποῦ μ' ἀφρὸ πλαστήκανε καὶ μῦρο,
ὅταν θωρῶ τὰ μάτια σας θολὰ καὶ λυπημένα
τ' ἀχνάρι νᾶχουν τὸ βαθὺ τοῦ πόνου γύρω γύρω,

πῶς μοῦ τρυπᾶτε τὴν καρδιά, κι' ὅταν θλιμμένες
ἀργοπερνᾶτε λείψανα στεγνὰ κι' ὠχρά, καὶ πᾶτε
στῆς ἡδονῆς νὰ δόσετε, δειλὲς καὶ πουλημένες
τὰ ρόδα τὰ στερονότερα π' ἀνέλπιδα μαδάτε...

ΠΑΝ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΣ

ΣΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΜΑΞΙΜΙΛΙΑΝΟ

Κάτω ἀπὸ τὸ παλάτι σου στὰ βραχοθέμελά του,
μάταια χτυπᾶ μετὰξινης τῆς θάλασσας τὸ κύμα,
νὰ σὲ ξυπνήσῃ ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο τοῦ θανάτου,
κι' ἀφοῦ δὲ γίνη σου ἡ χαρὰ, νὰ σὲ γλυκάνῃ ὡς μνημα.
Καὶ νὰ σοῦ πῆ τὸ τίχασες μισεύοντας μακρὰ του,
τὸ κυπαρίσσι τὸ ψηλὸ καὶ τὴ λιγνὴ σκιά του,
τὰ ἡλιολουσμένα μάρμαρα, τοῦ σούρουπου τὴ δόξα,
μέσα στοῦ πάρκου τὰ κρυφὰ, τὰ λουλουδένια τόξα·

κι' ὅλη τὴ γαλανὴ χαρὰ κι' ὅλο τὸ καρδιοχτύπι
ἐκείνου ποῦ τηγε ρουφᾶ, καὶ νὰ σοῦ πῆ τί κρῖμα
ἀπ' τὸν παράδεισον αὐτὸν ποῦ τίποτε δὲ λείπει
νὰ προτιμήσῃς νὰ γενῆς τῆς δόξας σου τὸ θῦμα.

Στ' ἄδειο παλάτι τ' ὄρφανό, στὰ βραχοθέμελά του
τὸ αἰώνιο κύμα τραγοῦδᾶ τὴ νειότη τοῦ θανάτου.

Μιραμάρε (Τεργέστη)—25, IX, 1927.

ΠΑΥΛΟΣ Γ. ΦΛΩΡΟΣ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Bibliographie Ioniennne *

Π ρ ο σ θ ῆ κ α ι

13.—«Παιδαγωγική Βιβλιοθήκη. Μαθήματα παιδαγωγικά. Μέρος πρώτον.

Διαδηλούμεν, ότι τό παρόν βιβλίον περιέχει Παιδαγωγικά Μαθήματα, εξέτασθέν, κατά τοὺς ὅρους τῆς 58ης Πράξεως τῆς Πέμπτης ΒΟΥΛΗΣ, ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου καὶ ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων τῶν Ἰονίων Ἐπικρατειῶν, δὲν περιέχει οὐδὲν τὸ ἀναβαῖνον εἰς τὰ δόγματα, Κανόνας, Διδασκαλίας καὶ ἔθιμα τῆς Ἐπικρατοῦσης Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν καὶ θεσκευτικῶς δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἔλλογον κώλυμα τῆς χρήσεως τούτου εἰς τὰ Ἴονια Σχολεῖα.

Ἐκ τοῦ Ἱερογραμματείου Ζακύνθου, τῆ 15 Σεπτεμβρίου 1838 ἔ. π.

Ὁ Ζακύνθου καὶ Ἐξαρχος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Κέρκυρα, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Κυβερνήσεως 1838. Εἰς 4ον μικρόν, 10×9 ἐκ. μ. σελ. 48+45.

Μέρος α'. σελ. 3—48 Μαθήματα Μ.Λ' Μερ. β'. σελ. 1—45 : 1) σελ. 1—17 Μαθῆμ. γ' διάφορα ἀποφθέγματα, 2) σελ. 18—45, Λόγοι Σωκρατικοί ε'.

14.—«Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, Νικόλαος ἔλεσι Θεῖψ (sic) Μητροπολίτης Ζακύνθου (κάτω). Ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου τὴν 16 Νοεμβρίου 1866 ἔ. ἔλ.»

(Τυπογραφ. ὁ Παρνασσός Σεργ. Χ. Ραφτάνη.

Ἐγκύκλιος ἐν ἡμιφύλλῳ 20×30 ἐκ. μ., τοῦ Μητροπολ. Ζακύνθου Νικολ. Κατραμῆ—πρὸς ἅπαντας τοὺς Αἰδουσιμολογιστάτους Ἰερεῖς τῆς νήσου ταύτης—ἐν ἧ «...Κηρύττει διαπρυσίως κατὰ τὸν προεκδοθέντα καὶ δημοσιευθέντα Πατριαρχικὸν Τόμον τὴν ἔνωσιν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης μετὰ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν ταυτῷ τὴν Διοικητικὴν αὐτῆς Ἀφομοίωσιν...κτλ.»

15.—«Κανονισμὸς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Ἐκπαιδευτηρίου «Καποδιστριας» ἀδεία τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Ἰδρυμένον καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ Λεωνίδου Βλάχου. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφείον «Ἀθηνα» 1884».

Εἰς 4ον μικρόν, 15×20 ἐκ. μ. ἐκ σελ. 7+1 λευκ. περιλαμβάνει ἐν 58φ 24 ὄρους.

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
Τελ. Θεολογίας

(*) E. Legrand «Bibliographie Ioniennne» publiée par Hubert Pernot. Paris 1900 Τόμ. Α' καὶ Β'.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ

Παντοῦ ἀπαγορευθεῖσαι. Γιατί νὰ ὑστερήσει ἡ Ἰταλία ; Ἔτσι ὁ κριτικὸς Giovanni Papini, πρῶτος μέσα στοὺς ἀρνητῆς τῆς νέας πνευματικῆς κινήσεως, στὸ πολὺροστο ἄρθρο του «Di questa letteratura» στὸ Α'. φύλλο τοῦ περιοδικοῦ «Πήγασος» τοῦ Ojetti, μιλάει μὴ ἀπαγορευθεῖσαι γιὰ τὴν τωρινὴ ἰταλικὴ πνευματικὴ παραγωγή, ἰδίως στὴν ποίηση, ἀποδίδοντάς το στὴν κακὴν ἐπίδρασιν τῆς τωρινῆς κριτικῆς, ποὺ καταστρέφει τὸ μυαλὸ τῶν νέων. «Οἱ πολιτικῆς ἀνάγκες τοῦ Risorgimento—γράφει—καὶ κατοπινὸν ὁ Καρντούτσι μὲ τοὺς ὀπαδοῦς του καὶ τὴ μανία τῆς πολυμάθειας, ἕνα αἰῶνα σχεδὸν τώρα, οἱ δυνάμεις τῶν νεοϊταλῶν διαφεύγουν· ἀλλὰ μὴ τέτοια βλαβερὴ κριτικὴ, ποὺ ἔχει ἐνσχύσει ἀπὸ δῶ καὶ εἰκοσι χρόνια, δὲν ἔχει ἰδωθεῖ ἀφότου γιγνήκαμε βασίλειον».

Ἡ ἐπίθεσις αὐτὴ ἐναντίον τῆς κριτικῆς καὶ ἰδίως ἐκείνης τῆς 3ης σελίδας τῶν ἐφημερίδων—ὅπως λέει—ἔφερε γενικὴν ἀναστάσιση καὶ σήκωσε θύελλα διαμαρτυριῶν καὶ εἰρωνικῶν μειδιαιμάτων. Τοῦ ἀπάντησαν ὅτι ἂντι τῆς θεωρίας του, ἡ ἰδιοφυΐα ἔχει ἀνάγκη λίγης θέρμης γύρω τῆς γιὰ ν' ἀναπτυχθεῖ, καὶ ὅτι ἡ ἐνεργητικότης πολλῶν νέων ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν τέχνην γιὰ τὴν τραβᾷ ἢ νο-

σηρῆ σημερινῇ τάσει γιὰ τὴν κριτικὴν, θὰ μπορούσε νὰ πεῖ ὅτι δὲ βλάπτει ἡ πολλὴ κριτικὴ ἀλλὰ ἡ εὐκολὴ κριτικὴ. Καὶ ὅτι κανένας νέος δὲ θὰ μπορούσε νὰ γράψει ἔστω καὶ ἕνα μέτριον ποίημα, ἂν δὲν μπορούσε νὰ γράψει πρὶν ἔστω καὶ πενήντα μέτριες κριτικῆς.

Ἄς δοῦμε τώρα καὶ τὶς γνώμεις τοῦ διχτάτορα. Στὰ ἐγκαινία τοῦ 7ου ἔθνικοῦ Συνεδρίου Φιλοσοφίας στὴ Ρώμη, ὁ Μουσσολίνι μίλησε πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα :

«Ὅχι μόνον στὴν Ἰταλία ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, παραπονοῦνται πῶς δὲ βρῖσκονται πιά ἕνας Ντάντες στὴν ποίηση, ἕνας Μιχαὴλ Ἄγγελος στὴν τέχνη, ἕνας Κάντ στὴ φιλοσοφία, ἕνας Ζαίξπηρ στὸ θέατρο, ἕνας Μπετόβεν στὴ μουσικὴ. Δησιμονοῦμε πῶς γίναντες στὸ ὕψος αὐτῶν δὲν γεννιῶνται κάθε χρόνον ἢ κάθε δεκαετία, καὶ ὅτι πρέπει ν' ἀρκοῦμαστε σὲ διαστήματα αἰώνων. Ἐξ ἄλλου νομίζω πῶς ἡ μεγάλῃ πνευματικὴ ἀνθήσις δὲν εἶναι μακρυνά. Βρισκόμαστε σὲ μεταβατικὴν περίοδο ὅπου ἐπιβλητικῆς ἀνάγκες μᾶς κουράζον μετὰ τὰ ὕλικά προβλήματα τῆς ζωῆς. Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴ ζωὴ εἶναι σημεῖον ἀγριῶς καὶ ὁ χαραχτήρας τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ εἶναι τέτοιος, ποὺ δικαιολογεῖ, ὅπως ἴσως, τὸν πεσιμισμὸν ἐκείνων ποὺ ἀγγέλλουν τὴ δύσι τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω. Πιστεύω πῶς σὲ λίγο καιρὸ θὰ ἔχωμε μὴ μεγάλῃ φιλοσοφία—ποίηση—τέχνη. Τὸ ὕλικὸν ἐπεξεργάζεται ὀλοένα, ποὺ μιλοῦμε».

Θὰ μπορούσαμε νὰ βασιστοῦμε ἀπόλυτα στὴ γνώμη τοῦ σοφοῦ κριτικοῦ Papini, ἂν δὲ βλέπαμε τελευταῖα μὴ καταπληκτικὴ ἐπικράτησι τῶν νέων. Τὰ ἔργα τοὺς γίνονται ἀνάρπαστα καὶ μεταφράζονται σὲ ξένες γλώσσες Ἐποστηρίχτηκαν βέβαια φανατικά, ὅπως ὑποστηρίζεται σὲ κάθε στάδιο κάθε νέος ἰταλὸς ποὺ ἔχει τὰ λέντο. Ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ βραβεῖα, ἐφημερίδων, περιοδικῶν, Ἀκαδημίας κτλ. τὰ πῆραν οἱ νέοι. Καὶ μὲ τὸ λανσάρισμα αὐτὸ βρέθησαν ἀξάφνα στὴν πρώτη γραμμῇ. Τὸ ν' ἀναλύσουμε τὸ ἔργο καθενὸς θάταν πολὺ. Περιοριζοῦμαστε λοιπὸν ν' ἀναφέρουμε μετὰ τῶν νέων ποὺ φάνηκαν τελευταῖα, μὲ μὴ σύντομη περιγραφή τῶν ἔργων τοὺς. Τὸ βραβεῖο *Μονταδόρι* (τοῦ 1928) τῆς Ἀκαδημίας ἔσφερε ἀπὸ τῆς ἀφάνειας τὸ Φραγκίσκο Πέρρι, ἕναν τύπο μποέμ, ποὺ ἡ στενωχρία τῆς πτώχειας τὸν πίεζε σὰ βραχνᾶς. Καλαμπόξος, περιγράφει στοὺς «Emigranti» τοὺς τὴν πατρίδα του, τοὺς κατοίκους τῆς, τίς κακοτυχίες, ἠθικῆς κατάρψεως, τ' ἀγρία ἔνστικτα, τὸ μοιραῖο. Τὸ μοιραῖο, ποὺ βαραινεῖ τὸ ἔργο του σὰ μολύβι καὶ ἀλυγισιά. Ἐχει ὁμως ἀτομικότητα, αὐθόρητη καὶ ζωντανὴ ἔμπνευσι.

Ὁ Giardinì σημειώνει σταθμὸ μὲ τὸν «Ἄρρωστο ἄγγελος». Ὁ Καρρέρα δίνει τολημῆρες ψυχολογίας στὸ ρωμάντσο του «Ὁ κόσμος εἶναι δικός μου». Ἐργο, ὁμως, σκοτεινὸ καὶ ἀσαφές.—Μὲ τὸν τίτλο «*Αγγίζοντας τὴν καρδιά*» ὁ Gabrielli μᾶς ἔχει δώσει ἕναν τόμο συγκινητικῆς νομβέλλης, μὲ φωτισμένους περιγραφές.—Ὁ ποιητῆς Μπέττι βγήκε διηγηματογράφος μ' ἐπιτυχία μὲ τὸν τόμο του «*Καῖν*». Μὴ πεσιμιστικὴ εὐαισθησία, μ' ἀδύναμους ἤρωες, ποὺ κινοῦνται ἀθόρυβα, νικημένοι ἀπὸ τὴ ζωὴ, σὰ σκιές. Στὸν ἴδιο τόνο ὁ Εὐγένιος Τρέβες δίνει μὴ σιρὰ ψυχολογικῶν διηγημάτων στὸ «*Fantoccio*».—Ὁ Ἀρθούρος Λόρια ἐπιβάλλεται ἀμέσως μὲ τὸ μυθιστόρημά του «*Ὁ Τυφλὸς καὶ ἡ Μπελλόνα*». Ὁ λαμπρὸς Angioletti πῆρε τὸ premio Bagutta τοῦ 1927 μὲ τὸ ἔργο του «*Ἡμέρα τῆς κρίσεως*». Οἱ δυοινάτες του περιγραφῆς ψυχολογημέναι, λεπτομερειακῆς, ἀναγλυφικῆς.—Ὁ Πουτσινὴν διατυπώνει παραξέναις φιλοσοφικῆς ἰδέαις στοὺς «*Διάλογοι μὲ τὴν ἀνόνητη φίλη*». Ὁ Πολλίνι μὲ τὸ «*Φιλόσοφος Hausch*» καὶ μὲ ἠρωες θηρία, εἰρωνεύεται τὸ ἀνθρώπινο γένος μὲ βαθύ χιουμορισμὸ.—Ἄλλος χιουμοριστας, ὁ Καμπανίλε εἶχε μεγάλῃν ἐπιτυχία μὲ τὰ δυὸ του ρωμάντσα «*Τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἀγάπη*» καὶ τὸ «*Ἄν ἡ τύχη μοῦ φέρει εὐτυχία*».—Τὴν τέχνην του ὁμως πολλοὶ κριτικοὶ θεωροῦν πρόχειρη ἢ ἐντυπωσιακὴ στὸ πολὺ κοινὸν γιὰ τὴν ἐλαφρότητα τῆς.

Κ' ἐρχόμεστε τώρα στοὺς δυὸ ποὺ πῆραν τὰ τελευταῖα βραβεῖα τοῦ 1928· τὸν Ἰωάν. Κομίσσο καὶ Μάριο Γκρόμο. Ἀπὸ ἀντάρτες τῆς ζωῆς, ποὺ πέρασαν ἀπὸ πολλὰ στάδια ὡς ποὺ νὰ στερεοποιηθοῦν στὴ φιλολογοία. Ὁ Κομίσσο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὴν ἐπινοαστατημένην φύσιν του τὸν ἀνικανοποίητον ἑαυτὸ του ἀπὸ δικηγορίας πηγαίνει ἐρασιτεχνικῶς αὐτῆς σ' ἕνα καῖκι. Γυρίζει γιὰ μῆνας σ' ἀδριατικὰ λιμένα καὶ νησιά, ποὺ περιέχεται τίς κακοτυχίες, περιπέτειαι, κινδύνους, σκληραγωγία τῶν καυτικῶν, ζεῖ τὸν κόσμον τοὺς, καὶ ἀνάμεσα στὴ θάλασσα καὶ τὰ στερά, σκέφτεται. Δέχεται καὶ ἀφομοιώνει τὴν ψυχολογία τοὺς καὶ ἐνθουσιασμένως γράφει

τις έντυπώσεις του στό έργο του «Gente di mare», που πέρνει τό περσινό βραβείο Bagutta. Έντυπώσεις λεπτές πρωτότυπες, δι' οσερές, άπαλές σαν τό μαστράλακι. Ζωηρές και χρωματισμένες με καινούργια χρώματα που μās παρουσιάζουν ένα νέο κόσμο άνεμετάλλευτο.

Βγαίνει στις στεριές, στά νησιά, κυνηγά τους τύπους εκείνους που δέ βλέπομε ποτέ, και πούχουν τόσο ένδιαφέρον. Έξετάζει τις γυναίκες τους με μάτι νέο και μās δίνει ώραιότερες άληθινά σελίδες.

Έιχε άκολουθήσει τόν Ντ Άννοντίο στο Φιούμα. Έζησε μαζί του, ζυμώθηκε με τις ιδέες του. Μερικοί κριτικοί τόν βρίσκουν γι' αυτό μιμητή του· μιμητή τών Contemplazioni και τού Notturmo.

Έχει γράψει κι' άλλα έργα: τό «Διάνι της αγάπης», που κατόπιν έβγαλε μαζί με τόν «Αέρα τού Αδριατικού».

Σέ λίγες μέρες μέσα, ή Έπιτροπή γιά τό βραβείο της φιλολογικής έφημερίδας «Italia Letteraria» συγκεντρώνεται σέ δείπνο και δίνει τό βραβείο της σ' έναν άλλο νέο είκοσι χρόνων, στό Μάρκο Κρόμο, γιά τό έργο του «Αίσθηματικό» «Οδηγός»—έργο συμπαιθητικό γραμμένο μ' αίσθημα, συνοχή εικόνων και σκέψεων, και με βαθύτατη ψυχολογική άνάλυση. Περιγράφει χαρακτήρες, τύπους, έντυπώσεις.

Και τού νέου αυτού ή ζωή πολυτάραχη, άνήσυχη. Άρχισε με τό στάδιο τού μηχανικού, τό παράτησε γιά τά νομικά και τέλειωσε... έκδότης. Έκδότης που πρόκοψε μέσα σ' ένα χρόνο και που τού χρωστά πολλά ή 'Ιταλική φιλολογία, γι'ατι παρουσίασε νέους που άλλοιώρακα θάμεναν σκοτεινοί. Η ιστορία τού έκδοτικού του οίκου (έκδοτικός οίκος Ribet)—μās τή λέει ο ίδιος—είναι πολύ νόστιμη.

Έιχε φίλους τρεις νεαρούς τυπογράφους, τούς άδελφούς Ribet, πούχαν ένα πενήχρδ τυπογραφείο, με μηχανήματα άπαρχαιωμένα, που τό μεγαλύτερο ήταν ένα μικρό πιεστήριο του... ποδιού. Τύπωναν μιλλιέττα κι' άλλα μικροπράματα. Μιά μέρα τούς πρότεινε γι' άστείο ν' αναλάβουν νά τυπώνουν έργα νέων, πούδειχναν πώς άξιζαν. Δέχτηκαν. Δούλευαν μερονυχτίς, και φύλλο - φύλλο, έπειτα από 'να μήνα, δίχως ν' αφήσουν και τις συνειθισμένες τους μικροδουλειές, τύπωσαν τό πρώτο βιβλίο, που πήρε τό βραβείο Bagutta, κι' είχε μεγάλην έπιτυχία. Έβγαλαν κι' άλλα, όλο νέων. Πάντα έπιτυχίες. Και τώρα έγιναν πιά έκδοτές σεβαστότατοι, έχοντας έκδόσει τά καλύτερα έργα τών νέων. Γουρλιδικοί.

Στή θαυμαστήν αυτή κίνηση πρωτοστατεί ένας νέος γνωστός στη Ζάκυνθο από τις γιορτές τού Φωσκόλου, νέος με ζωή, ψυχή, πνεύμα και συγγραφική δεινότητα, ο Ορίο Vergani, που πέρνει μās έδωκε τό λεπτό έργο του «Il Cammino sulle acque». Είν' άπαραίτητο μέλος στις έπιτροπές τών διαγωνισμών και σέ κάθε φιλογική και καλλιτεχνική ζύμωση, δίνοντας πνοή σ' όλες τις έκδήλωσες πνευματικής κίνησης.

Από τούς παλιούς τώρα, ο δυνατός Φραγκίσκος Κιέζα καταδέχτηκε νά καταιβεί μαζί με τούς νέους στο διαγωνισμό της Ακαδημίας Μονταόρι, με τό έργο του «Villadorna», που κέρδισε τό βραβείο με μεγάλο ένθουσιασμό. Ο Ντ Άννοντίο μās έδωκε τό θαυμάσιο βιβλίο του «Il compagno degli occhi senza ciglia». Ο Μαρτίνο Μορέτι τόν «Trovo dei poveri», που είνωνεύεται τή δημοκρατία τού Άγιου Μαρίνου. Ο Καλτσίνι δυό βιβλία: «Sulle orme d' Afro-dite» και τό «La collana d' ambr». Η ώραία Daisy di Carpenetto τό «Bellezza», ή Δίνα Πιετραβάλλε τό «Fatterello» κι' ή Μαίρη Τιμπάλτι Κιέζα τό «Come una fiaba».

Γιά τις άλλες έκδηλώσες, ποίησης, θεάτρου, τέχνης κ.τ.λ. θά μιλήσουμε σ' άλλο άρθρο.

MARIETTA ΜΙΝΩΤΟΥ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Δημοσιεύοντας σήμερα άπόσπασμα από την περιφήμη μετάφραση τού Θουκυδίδη, που τόσοον ευγενικά μās έστειλεν ο Έλευθέριος Βενιζέλος άποκλειστικά γιά την «Ιόνιο Ανθολογία», εύχαριστούμε ζωηρότατα τόν κ. Πρόεδρο γιά την τιμητικήν αυτή διάκριση.

— Τό προσοχές τεύχος θά είναι πανηγυρικό, άφιερωμένο δλότιστα στο Μαρκορά. Συνεργασία δεχόμαστε τ' άργότερα ως στο τέλος Αυγούστου. Θα τιμάται 12

δραχμές, οι συνδρομητές όμως θά τό λάβουν δωρεάν. Δωρεάν άκόμη λαβαίνουν οι συνδρομητές μας που πλήρωσαν τή συνδρομή τους τού 1929 (δρχ. 50) τό περίφημο λεύκωμα της Ζακύνθου.

— Έπαναλαβαίνουμε πώς τό πρόγραμμά μας είναι νά δημιουργήσουμε άληθινήν πνευματική κίνηση στην Έπατήσο ύποστηρίζοντας κάθε νέο που δείχνει άληθινό ταλέντο. Κι' ότι πάντα θά προτιμούνται οι Έπιτάησιοι.

— Ο Έμμανουήλ Μπενάκης, ο μεγάλος Άλτρουσίτης και πατριώτης, ο ύποστηρικτής τών σπουδών τώων φτωχών νέων πέθανε στην Άθήνα. Τόν επένθησε δλόκληρος ο Έλληνισμός.

— Δημοσιεύοντας τή μετάφραση της «Έλληνικής Τριλογίας» τού Βοίκου, ή «Ιόνιος Ανθολογία» περηφανεύεται που πρωτοπαρουσίασε στην Έλλάδα ένα δυνατό ιταλό ποιητή—Έλληνα όμως στην καταγωγή και τή σκέψη—που με τό τελευταίο έργο του «Le Torture della Sfinge» κίνησε ζωηρότατο τό ένδιαφέρο τών μεγαλύτερων Ιταλών και Γάλλων κριτικών.

«...Είναι στίχοι με αίσθημα, ευγενικήν έμπνευση και κρυστάλλινη φόρμα»—βρίσκει ο Β. Croce.—«Ευγενικά λυρικά ποιήματα, με λεπτή τέχνη και φόρμα»—ο Pietro Fedele.—«Η ελληνικότης τους, φυσική και έμφυτη, εκφράζεται σέ κομψότατο Ιταλικό στυλ»—λέει ο G. Lipparini.—Ο Pierr ede Nolhas τόν βρίσκει, όπως και πολλοί άλλοι άξιο μαθητή τού Carducci. Έκτεταμένα κ' ένθουσιαστικά γράφει στο «Libro dei libri» ο Ροβ. Μαντέλ. «... Κατώρθωσε ο Βοίκος, όπως κι' ο Φώσκολος, νά εκφράσει τόν έσωτερικό ρυθμό με άγνά Ιταλικά λόγια, πλάσσοντας μία ποίηση με άρωμα άρχαίο, κλασσικό ρυθμό και σύγχρονο αίσθημα». Και τό Mattino της Νάπολης: «...Οι έξοχοι στίχοι τού Βοίκου έχουν κλασσικό ύφος, όπου οι μητρικές φόρμες τού Καρντούτσι και τών άλλων μεγάλων, χρησιμοποιούνται με βαθειά έμπειρία κι' άσύγκριτη ικανότητα».

Ο Βοίκος δημοσίευσε στα 1907 ένα τόμο ποιημάτων με τόν τίτλο «Versi» και στα 1914 ένωσε διάφορα πατριωτικά άρθρα του γιά τά ελληνικά δίκαια στα Δωδεκάνησα και στη Βόρειο Ηπειρο με τόν τίτλο «Grecia e Italia».—Τό τελευταίο του έργο «Le Torture della Sfinge» έκδίδεται σύντομα κι' ελληνικά μεταφρασμένο από τόν Άναστ. Σμαδαρέση, δίνοντας τήν ευκαιρία στους Έλληνας κριτικούς και διανοούμενους νά γνωρίσουν καλύτερα τό δυνατό του έργο.

— Οι γιορτές της Μεγάλης Έκατονταετηρίδας πλησιάζουν. Ένα από τά πρώτα μελήματα της Κεντρικής Έπιτροπής νομίζουμε ότι είναι ν' αναλάβει τήν πρωτοβουλία ν' άγορασθεί από τό έθνος τό σπίτι που γεννήθηκε ο ψάλτης της Έλευθερίας.

— Τόν Ιούνιο γίνηκαν στο Καπιτώλιο της Ρώμης τά έγκαίνια τού Α'. Διεθνούς Συνεδρίου Βιβλιοθηκών, προσφανήσαντος τού Προέδρου τού Συνεδρίου Γερουσιαστού Cippico και τού Πρωθυπουργού Μουσσολίνι. Οι ταχτικές συνεδριάσεις άρχισαν στο περίφημο Palazzo Corsini και έξετάστηκαν πάνω από 140 θέματα, μεταξύ τών οποίων τά κυριώτερα ήταν ή καλύτερα διεθνής οργανώσις τών Βιβλιοθηκών, ή σύνταξις διεθνούς βιβλιογραφίας, ή φωτογραφίσις σπανίων κωδικών και βιβλίων, ή διάδοσις τού βιβλίου, ο άμοιβαίος δανεισμός βιβλίων στις μεγάλες βιβλιοθήκες, ίδρυσις σχολών βιβλιοθηκοοικονομίας και βιβλιοθηκοψυχολογίας κτλ. «...Ίσως—είπε ο Cippico στον ύπέρροχο λόγο του (Italia Letteraria 30 Ιουνίου)—ή πολιτισμένη άνθρωπότης νά είχε άλλην όψη, άν δια τά περιφημότερα έγγραφα τών άνθρωπίνων γνώσεων, που βρίσκονταν σέ βιβλιοθήκες που καταστράφηκαν, έφθαναν έως σ' έμās. ..Σκοπός μας είναι νά χαράξωμε νέους δρόμους καταστρώνοντας κοινό πρόγραμμα άνάπτυξως, διαδόσεως κι' οργανώσεως τού βιβλίου, και δια μέσου τού βιβλίου, τού πολιτισμού όλων και της ιδέας όλων, προς όφελος τών νέων και τών κατόπι γενεών τών διαφόρων λαών τού πολιτισμένου κόσμου. Η διάδοση τού παγκοσμίου πολιτισμού, είναι ή μοναδική άγκυρα της έλπίδας μας γιά τό μέλλον και ο μόνος δυνατός κοινό παρανομαστής γιά τόν πολιτισμό, που χωρίζεται ανάμεσα στους αιώνες από προόδους και καταπτώσεις, σαν τά κύματα φωτογνιασμένης θάλασσας».

Ο πολίτης συνεργάτης μας Δημ. Μάργαρης μās έλεγε γιά κάποιο νομοθέτημα σχετικό με τις βιβλιοθήκες της Έλλάδος. Θα ήταν εύχη έργο νά έπραγματοποιητό.

— Πέθανε τὸν περασμένο Φεβρουάριο ὁ μεγάλος συγγραφέας Marco Praga ἀφήνοντας ρητὴ διάταξη στὴ διαθήκη του νὰ καταστραφοῦν ἀπὸ τὸν ἐκτελεστὴ τῆς ὅλα τὰ χειρόγραφα τῶν ἐκδοθέντων καὶ ἀνέκδοτων ἔργων του, κ' ὀλόκληρη ἢ ἀλληλογραφία του. Οἱ ἐφημερίδες ἐξεγέρθησαν γιὰ τὴν βάρβαρη πραγματοποίηση τῆς διάταξης αὐτῆς, λέγοντας ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα ἕνας νὰ κἀνη τὴ βιβλιοθήκη του π. χ. Ὁ Ὑπουργὸς ὁμως τῆς Παιδείας μὲ διαταγὴ του ἀπαγόρευσε τὴν καταστροφὴ καὶ τὰ περιήγημα χειρόγραφα θὰ φυλαχτοῦν σὲ μιὰ μεγάλη βιβλιοθήκη.

— Στὸ Γυμνάσιο Ζακύνθου γίνηκε ἡ γιορτὴ τῆς ἀπονομῆς τοῦ Ἀμπελοῦρβιδίου ἔπαθλου, ποῦ ἀπὸ τοῦ χρόνου διπλασιάζεται. Εἶν' ἀλήθεια πὼς τελευταία παρατηρεῖται κάποια κίνηση προοδευτικῆ καὶ δημιουργικῆ στὴ Ζάκυνθο, ποῦ ἀντικόπτεται ὁμως ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ τοπικοῦ πολιτικοῦ φανατισμοῦ.

— Ὁ κ. Α. Ἀνδρεάδης σ' ἐπιστολὴ του στὶς «Μοῦσες» Ζακύνθου σχετικῶς μὲ τὴ βιβλιοθήκη Δε-Βιάζη ὑποδείχνει νὰ σχηματισθεῖ ἀπὸ τὰ βιβλία ποῦ ἀφοροῦν τὸν Φώσκολο καὶ τὴν Ἐπιάνησο, εἰδικὴ βιβλιοθήκη στὴ Φωσκολιανή, τὰ ἄλλα δὲ βιβλία νὰ δωρηθοῦν στὸ Γυμνάσιο ἢ στὴ Δημοσία. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχηματισμὸ τέτοιας πολυτίμης βιβλιοθήκης συμφωνοῦμε, ὅπως συμφωνοῦμε νὰ δωρηθοῦν τὰ ἄλλα στὴ Δημοσία, σ' ἀνταλλαγὴ μὲ ἄλλα Ἑπιτανησιακά· δὲ συμφωνοῦμε ὁμως νὰ δωρηθοῦν στὸ Γυμνάσιο ἀπλούστατα γιὰ τὴν ἡχοσημοποίησίν των θάταν ὀσκόλη. Ἐπιπροσέτι ἐπίσης τὴν ἀποψη τοῦ κ. Ζῶν νὰ σχηματισθεῖ καὶ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ ἐπιτεύει τὴν καταγραφή τῶν βιβλίων, χειρογράφων καὶ ἀλληλογραφίας Δε-Βιάζη, ποῦ πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέροντα σὲ ἱστορικὰς πληροφορίες μιᾶς ὀλόκληρης ἑθνετίας. Ἡ Ἰόνιος Ἀνθολογία ποῦ πρωτοστάτησε στὴν περίσωση τῆς πολυτάθμητης Βιβλιοθήκης καὶ ποῦ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀσφάλεια καὶ τοῦ παραμικροῦ χαρτιοῦ τοῦ ἀληθμονήτου ἱστορικοῦ, ἔχει τὴν ἀπαίτηση νὰ μὴ γίνῃ τὸ παραμικρὸ δίκως ν' ἀντιπροσωπεύεται ἰδιαιτέρως συνιστοῦμε στὸν κ. Δημαρχο τὴν πρόσληψη μὲ μικρὴν ἀμοιβὴ τοῦ εἰδικοῦ νέου ἐπιστήμονος κ. Διον. Παπαγιαννοπούλου, γιὰ τὴν καταγραφή, γιὰ τὴν εἶναι φυσικῶς ἀδύνατο μιὰ τέτοια κολοσσιαία ἐργασία νὰ γίνῃ μονάχα ἀπὸ τὸν ἀξ. Κο Κονοφάο. Ὁ κ. Διον. Παπαγιαννοπούλου εἶναι ὁ ἀξιὸς συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τῶν παλαιῶν Ζακυνθίων ἱστορικῶν καὶ γρηγόρα ἡ ἀξία του θὰ ἀναγνωρισθεῖ.

— Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἰεραριστῶν Ζακυνθίων ἐξελέγη ὁ κ. Παν. Καλογερόπουλος. Ἡ δρᾶση, ἡ ἐνεργητικὴ τοῦ Συλλόγου τελευταία εἶν' ἐντατικὴ καὶ τιμητικὴ γιὰ τὴ Ζάκυνθο.

— Ὁ συγγραφέας μας Ἰω. Κακριδῆς μᾶς πληροφοροῦσι ἀπὸ τὴ Δρέσδη πὼς βρέθηκε σὲ πάτυρο ἐπάνω ἕνα ἀπόσπασμα τοῦ Καλλιμάχου, ἀπὸ τὸν περίφημο «Πλόκαμο τῆς Βερενίκης», τὸ πρότυπο τοῦ ποιήματος τοῦ Κατούλλου. Δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν περίφημο Ἰταλὸν ἑλληνογλῶσσον G. Vitelli στὰ Studi Italiani di filologia classica NS. vol III fase I (1929) μ' ἐρμηνευτικὰ σχόλια.

Καὶ μᾶς παραθέτει λίγους στίχους:

Τί πλόκαμοι ρέξωμεν, ὄτ' οὔρα τοῖα σιδή[ρωι]
ε[ῖ]κουσαν; Χαλύβων ὡς ἀπόλοιο, οἱ μιν ἐφ[η]ναν
πρῶτοι καὶ τυπιδὼν ἔφρασαν ἐργασίην.

— Δημοσιεύομεν ἐνδιαφέρον κριτικὸν ἀπόσπασμα ἀπὸ ἕνα ποιητικὸ γράμμα τοῦ Ποιητῆ Κωστῆ Παλαμᾶ, ποῦ ρίχνει μιὰ ἀπὸ τὶς φωτεινὰς του ματιὰς πάνω στὴ συλλογὴ ἑνὸς Ζακυνθίου ποιητῆ τοῦ Κανδιάνου Ρώμα.

«Καὶ πὼς νὰ σὰς εὐχαριστήσω γιὰ τ' «Ἄνθη» τοῦ Ρώμα!... Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς τὸ βιβλιόρακι αὐτὸ, ἀπὸ τὰ πρῶτα παιδικὰ μου χρόνια κ' ἀπὸ ἕνα ποίημα τοῦ Ζαλοκώστα στὸν Κανδιάνο Ρώμα καὶ ἀπὸ κάποιους σκόρπιους του στίχους, εἶχα ἐπιθυμίαν νὰ τὸ γνωρίσω στὴν πηγὴν του. Καὶ βέβαια εἶναι πολὺ περίεργο βιβλίον, ποῦ δὲν εἶναι φτωχὸ ἀπὸ ὀμορφιά κ' ἀρχοντιά. Παράξενον ἀπὸ τὸ Κερκυραῖον τοῦ ἐξωφύλλου του καὶ τὴν βιασθεδαστικὰ ὑπερκαθαρεύουσα τοῦ προλόγου του ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶς, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριᾶ ἀπὸ τὴν ἀφιέρωση στὸ Σολωμὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἀποθέωσίν του, ἀπὸ τὸ κατανυκτικὸ ἀντάμωμα τῆς ἀγάπης του τῆς πετραρχικῆς πρὸς τὴ σύζυγον καὶ τοῦ πόνου γιὰ τὸ χαμὸ τῆς θυγατέρας (τὰ μισὰ στὴ γυναῖκα καὶ τ' ἄλλα μισὰ στὴν

κόρη), καὶ ἀπὸ τὴ χαρακτηριστικὴ προσπάθεια τῆς γλώσσας τοῦ βιβλίου πὼς μένοντες δημοτικῆ, νὰ βλέπῃ ἐν ταῦτ' στὴν καθαρεύουσα ὡς πρὸς τὸ ἄστρο τὸ πολικὸ καὶ νὰ γωνίζεται νὰ ὀφθῇ πρὸς ἐκείνη, καὶ μὲ ὅλους τοὺς συνιζησιακοὺς κυματισμοὺς τῆς ἰταλικῆς στιχουργικῆς—ἰταλικῆ τῆ λέω, μὰ δὲ ληζμονῶν πὼς ὁ νεώτερος στίχος μὲ ὅλες τὶς κάποιες του κατὰ τὰ διάφορα ἔθνη διαφορὰς εἶναι φαινόμενο διεθνικὸ ποῦ ταυριάζει, ἂν δὲν ἔχω λάθος, καθὼς καὶ ἡ ρίμα, σὲ ὅλα ἢ στὰ περισσότερα ἔθνη. Ὡς πρὸς τὴ συνίχηση, ποῦ φαίνεται πὼς ἡ προσπάθεια τοῦ Σολωμοῦ—καθὼς φαίνεται—στὰ τελευταία σχεδιάσματα τῶν «Ἐλευθερῶν Πολιορκημένων»—νὰ τὴν ἀποφεύγῃ συστηματικὰ, καὶ μὲ ὅλη τὴ νευρὴν δύναμιν ποῦ δίνει τὸ σύμφωνο στὸ στίχο,—δὲν εἶναι εὐτυχημένη προσπάθεια.»

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Μιχαὴλ Ἀργυροπούλου (Ρῆγα Ραγιᾶ). Τ' Ἀνιστόρητα. (1922 - 1924). Ἀθήναι 1925.

Ἐνα βιβλίον μὲ ποιήματα εἶναι πάντα ἐπίκαιρον, ἀρκεῖ νὰ ἔχει μέσα του στίχους ποῦ δὲν ἀφίνουν ἀσυγκίνητο τὸν ἀναγνώστη. Καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Μιχαὴλ Ἀργυροπούλου ἔχει μέσα ποιήματα σὰν καὶ τοῦτο:

Ἡ ἔξοδος.

Δὲν διακονεῖω κ' οὔτε σὰς ζητῶ ἐλεημοσύνην. Ψηλὰ τὸ μέτωπό μου τὸ κρατῶ στεφάνι ἢ ὀδύνην.	Σὰς φέρνω καὶ τῆς Τέχνης τοὺς ρυθμοὺς μαρμαρωμένους, καὶ τῶν Ναῶν καμπάνες γιὰ κλαθμοὺς τοῦ σκόρπιου Γένους.
Τὸν Ὀμηρο βαστῶ στὴν ἀγκαλιά, τοῦ Νοῦ κορῶνα, καὶ σὰς τὸν ἀπιθῶνον, ἀπ' τὴ σπηλιὰ, στὸν Παρθενῶνα!	Καὶ πίσω ἕνα κοπάδι ἀπὸ ψυχῆς, ἴσιους θυμάτων, μὲ σφαχτερά, σπονδῆς καὶ πρῶσευχῆς μελλοθανάτων!...
Σὰς φέρνω καὶ τὴν τέφρα τῶν Σοφῶν, τῶν Ἐφρεστίων. σὰς φέρνω καὶ τὸ δέρμα τῶν Γραφῶν κ' εὐαγγελίων.	Στὰ χέρια θυματήρια! Ταπεινά τὰ μάτια, Ἀθήνα. Δὲν διακονεῖω ὁ πόνος σας περᾶ... —Ρωμιέ, προσκύνα!

Τὰ ἔξη αὐτὰ τετράστιχα ἀποτελοῦν ἕνα μικρὸ ἀριστούργημα. Καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ μποῦνε στ' ἀναγνωστικὰ τῶν σχολείων. Εἶναι ἕνας ὕμνος στὸ μεγαλεῖο τῆς προσφυγικῆς Ψυχῆς ποῦ ἔρχεται, ὕστερ' ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, στὴν παλιὰ Ἑλλάδα. Καὶ ἴταν φυσικὸ ἡ ἔμπνευσί του νὰ ἔχῃ τόσην εἰλικρίνεια, γιὰ τὸ ποιητὴς εἶναι κ' αὐτὸς ἕνας πρόσφυγας, ποῦ βλέπει μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του μιὰ προαιώνιον ἐλληνικὴν παράδοσιν ποῦ ξεριζώθηκε ἀπὸ τὴν πανάρχαιαν πατρίδα τῆς.

Ὁ κ. Ἀργυροπούλου ἔχει ἕνα σημαντικὸ παρελθόν, εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ποιητῆς τῆς Ἀθηναϊκῆς σχολῆς, καὶ οἱ πρῶτοι στίχοι του εἶχαν δημοσιευθεῖ στὸ «Μὴ Χά-νσαι» τοῦ Γαβριηλίδου. Ἡ διάθεσί του ζωηρὴ καὶ καλλιτεχνικὴ πάντοτε, ἂν καὶ κάποτε ρητορικὴ κάπως. Στὴν Ἑλληνικὴ Σύμωρην, ποῦ ἔζησε τὰ καλλιτεχνικὰ χρόνια τῆς ζωῆς του, ὁ Ἀργυροπούλος στάθηκεν ἀξιὸς ἀντιπρόσωπος τῆς νεοελληνικῆς τέχνης, μαζὶ μὲ τὸν Ἀγγελὸ Σημηριώτη, τὸν Ἀλέκο Φωτιάδη, τὸν Στέλιο Σεφεριάδη.

Ἀλλὰ ἐκεῖ ποῦ ὁ ποιητὴς μᾶς δίνει ὅλο τὸ μέτρο τῆς τέχνης του εἶναι τὰ «Σμυρ-νιώτικα». Στὴ Νέα Ἐστία ἐδιαβάσαμεν ὄρατα δειγμάτια. Τὰ ποιήματα αὐτὰ κλεί-νουν στὰς ζωντανὰς στοίχους τῶν καὶ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ἀνατολίτικης ψυχῆς.

Ἀλλὰς τε ὁ ποιητὴς στὴν πολυπόσωπην, καὶ ἀξιοπρόσδεχτην πάντα, ἐμφάνισή του, τὴν ἐκπαιδευτικὴν, τὴν πολιτικὴν, τὴν ἐπαγγελματικὴν, τὴν φιλολογικὴν, διατρεπὲ μὲσα του ὄψθησεν τὴν ἀγάπην τῆς χαμένης πατρίδας του. Μᾶς τὸ ἐξομολογεῖται ὁ ἴδιος στὸ τετράστιχον αὐτὸ μὲ τὸ ὁποῖο τελειώνει τὸ ποιήμα του: «ἡ χώρα ποῦ γεννήθηκα, καὶ ἡ ποιητικὴ αὐτὴ συλλογὴ του.

«Όσο βρισκεσαι στο νοῦ μου, δὲν σὲ χάνω,
λαγγεμένη Ἀνατολή,
Σὲ ξανοίγω καὶ σὲ νοιόθω καὶ σὲ φτάνω...
Καὶ γιὰ σένα τὸ στερνό μου τὸ φιλί».

Κι' ἂν ἔχει καταστραφῆ ἀπὸ τὸ βάρβαρον ἢ ἀλησμόνητη Σμύρνη, γιὰ τὸν Ποι-
ητὴν ὑπάρχει ἀκόμη, ἀφοῦ τὴν κλεῖ ζωντανή μέσα στὴν εὐγενική ψυχὴ του!

Ω**

Θράσου Καστανάκη: «Τὸ Παρίσι τῆς νύχτας καὶ τοῦ ἔρωτα», Ἐκδοτικὸς οἶκος
Ἀγών, Ἀθήναι βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου, 1929, σελ. 162, δραχ. 30.

Ὁ συγγραφέας τῆς «Χορεύτριας Κοντεσσίνα Φιλιτσιτὰ» ὀλοένα κ' ἐξελίσσεται.
Τὸ λαμπρὸ του πνεῦμα ζητάει ἀνήσυχο νὰ βρεῖ τὸν πραγματικὸ του δρόμο, ἀπο-
βάλλοντας τὰ ἐλαττώματα γιὰ νὰ δεიχθεῖ τὸ ἔργο του φωτεινὸ, ἰσορροπημένον σὲ
μιὰ διαυγῆ δημιουργικότητα. Μᾶς τὸ δείχνουν τὰ τελευταῖα του διηγήματα, πού
πῶ ἀνθρωπιστικά, παρ' ὅλη τὴν εἰρωνεία πού ἔχει ἢ χιουμοριστικὴ διατύπωσή
τους, ἀποπνέουν κατὰ βάθος ἕναν πεσοπισμὸ, ἀγανάκτηση γιὰ τὴν ἀδικία, οἶχτο
γιὰ τὰ ἀνθρώπινα συντρίμματα τῶν τόπων πού παρουσιάζει. Ἡ μονοτονία τῆς
προηγούμενης σειρᾶς νὰ ζητεῖ δυνατὲς εἰκόνες καὶ ψυχολογίες τύπων δύσκολων,
ἀραιῶν κ' ἔκφυλων τῆς Μητροπόλεως τοῦ βίτσιου καὶ τῆς ἡδονῆς, τοῦ Παρισίου,
μονοτονία πού μ' ὅλο πούχε τὸ χάρισμα τῆς ἄβιαστης διατύπωσης, χάρις στὸ θαυ-
μαστὸ χειρισμὸ ἀφοῦ λεξιλόγιον, ἢ μονοτονία αὐτὴ πού ὀφείλονταν ἀκριβῶς στὴν
ἀπορρόφηση τοῦ συγγραφέα νὰ ζωγραφίσει μὲ μοναδικὴ τέχνη τοὺς τύπους του—
μιὰ μικρὴ γωνία τῆς ζωῆς—παραμελώντας τὸν ἀναγνώστη, πού θὰ προτιμοῦσε νὰ
διακόπτεται κ' ἀπὸ λίγο τερπνὸ χιουμορισμὸ, δὲν τὴ βρισκω πιά στὰ τωρινὰ διη-
γήματά του.

Ὁ Καστανάκης ἀναμφισβήτητα ἔχει ταλέντο. Καὶ φαντασία. Κι' εἶναι κ' ἕνας
ρωμαντικὸς χιουμορίστας. Γιατὶ ζεῖ στὸ Παρίσι. Ἐκεῖ λέει στὴν «Παρισινὴ ζωο-
λογία» «ἢ ὄνειροπόλῃσὶ του πλουτίζεται. Κερδίζει. Κερδίζει ὅλο τὸ ἔδαφος πού
σ' ἄλλες πολιτεῖες τὸ κρατᾷ κυρίαρχη ἢ στασιμότητα τοῦ καθημερινοῦ. Τίς ἰδιό-
τροπες ἀπαιτήσεις τοῦ ἔσωτερικοῦ σου κόσμου δὲν τίς ἀνταγωνίζεται καθόλου ἐδῶ
ἢ ἔξω περιρρέουσα ζωῇ. Τίς ὑποβοηθεῖ. Συντρέχει τὴ ρέμβη σου, τῆς δίνει ἕνα
ἀκριβολόγημα ἡδονῆς».

Τὸ βλέμμα του φωτεινὸ σὰν προβολέας, ἀνήσυχο κ' ἀπροσδιόριστο εἶναι γεμᾶτο
εἰρωνία κ' εὐαισθησία. Ὑπερευαίσθησία πού δέχεται ἀμέσως καὶ τὴν παραμικρὴν
ἐξωτερικὴν ἐντύπωση. Τίς κνηγᾷ καὶ τίς ἀποδίδει σὰν ἕνα παιδί πού δέχεται τίς
ἐντυπώσεις τῶν σχημάτων, τοῦ κρότου καὶ τῶν λέξεων, ρευστοποιημένες σὲ περι-
εργες φόρμες. Εἶν' ἕνας ἱμπρεσιονιστὴς ζωγράφος τῆς ζωῆς μὲ δυνατὴ φαντα-
σία. Κι' ὄνειροπόλος. Ἡ ἀφήγησή του εἶναι πλούσια σὲ χρώματα καὶ εἰκόνες. Τὸ
πνεῦμα του κινεῖται εὐκίνητο, μὲ ἀτομικότητα κ' ἀνεπτυγμένες ὅλες τίς αἰσθήσεις.
Δὲν κλεῖ τὸν ἑαυτὸ του σὲ ὄρια. Εἶν' εἰλικρινὴς καὶ στὸ φαινομενικὸ κνισμὸ του
μαλακὸς καὶ πονετικὸς.

Ἐχει εἰπωθεῖ πὸς τὸ εἶδος πού καταπίστηκε ὁ Καστανάκης, εἶν' εὐκόλο κ' ἔ-
δημιουργικὸ. Διαφωνοῦμε. Εἶν' ἀλήθεια πὸς ἕνας τέτοιος συγγραφέας ἐξαντελεῖται
εὐκόλο, ἀλλ' ὁ Καστανάκης διαρκῶς κ' ἀπλώνει τὰ ὄριά του, ὥστε νὰ μὴ στενο-
χωρεῖται καθόλου. Νὰ κινεῖται λεύτερα. Καμμιά του ἔκφραση δὲν εἶναι βιασμένη.
Δὲν κλοντάφτει. Νομίζει—καὶ τότε θαυμάζει γι' αὐτὸ—πὸς παραλογίζεται. Πὸς
τὰ λόγια τοῦρχουνται ἄθλια καὶ φυσικά στὸ στόμα.

Τὰ πρόσωπά του εἶν' ἀληθινὰ ἀχνὰ καὶ περνοῦν πίσω ἀπὸ διάφανο παραβάν,
δίχως νὰ τὰ ζοῦμε ἀληθινὰ. Γι' αὐτὸ καὶ μᾶς ἀφήσαν ψυχρούς. Ἀντίθετα ὁ νοῦς
μας εἶν' ἀναγκασμένος νὰ τὸν παρακολουθεῖ στὸ ζωγραφισμὸ τῶν ἀψυγῶν, πού
αὐτὸς ζωντανεῖται καὶ τοὺς δίνει φόρμα, πού ποτὲ δὲν τὴ σκεφτήκαμε. Καὶ στὸ
σημεῖο αὐτὸ φυσικά δὲν μπορούμε παρὰ νὰ τότε θαυμάσομε.

Τὸ πρῶτο διήγημα τῆς τωρινῆς σειρᾶς «Τὸ Παρίσι τῆς νύχτας καὶ τοῦ ἔρωτα»

εἶναι ψυχολογικὸ. Τ' ἄλλα τραγικοχιουμοριστικά. Καὶ στὰ δύο ἢ ἰκανότητα τοῦ
συγγραφέα εἶναι μοναδική.

Καὶ δὲν μᾶς ἔδειξε ἀκόμα ὅλη τὴ δυναμικότητα τοῦ ταλέντου του. Γρήγορα ὁ
Καστανάκης θάνατο ὁ πολυδιαβαστότερος Ἕλληνας συγγραφέας στὴν Εὐρώπη.

Μιν.

Λάβαμε τὴν πάρα κάτω *Διαμαρτυρία* καὶ τὴ δημοσιεύουμε γιὰτι νομίζομε πὸς
ἢ ἐλευθερία τῆς γνώμης πρέπει νὰ εἶναι ἀπαραβίαστη.

Διαμαρτυρία.

Ἡ Φοιτητικὴ Συντροφία πού ἀπὸ τὰ 1910 ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ
Δημοτικισμοῦ καὶ γιὰ τὸ πνευματικὸ ξεσκλάβωμα τῆς χώρας μας, ἀδιαφορώντας
γιὰ τὴν ἀντίδραση πού γεννήθηκε ἐναντίᾳ τῆς δέχτηκε τώρα τελευταῖα ἕνα χτύ-
πημα πού δὲν πρέπει ν' ἀφίσει ἀσυγκίνητο κάθε ἄνθρωπο πού θέλει νὰ λέγεται
διανοούμενος.

Ἐκεῖνο πού δὲν τόλμησε νὰ κάνει παρ' ὅλες τίς προσπάθειές της οὐτ' αὐτὴ ἢ
δικτατορία τοῦ Παγκάλου πραγματοποιεῖται σήμερα ἀπ' τὴν Πανεπιστημιακὴ Σύγ-
κλητο.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Φοιτητικῆς Συντροφίας φοιτητῆς Κ. Φωτιάδης ἀποβλήθηκε
γιὰ πάντα ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθήνας μὲ κατηγορίες πού σ' ὀποιαδήποτε
στιγμὴ μπορούμε ν' ἀποδείξομε τὸ ἀβάσιμό τους.

Καταγγέλλοντας σὲ σᾶς τὴν πράξη αὐτὴ τοῦ Πανεπιστημίου πού καταλῦει κάθε
ἔννοια ἀπονομῆς δικαίου

διαμαρτυρόμαστε

καὶ σᾶς καλοῦμε νὰ ζητήσετε μαζί μας τὴν ἀκύρωση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς πού
στὴν οὐσία της εἶνε χτύπημα κατὰ τοῦ Δημοτικιστικοῦ Ἀγώνα.

Η ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΑ

(Γιὰ νὰ κρῖνονται πρέπει νὰ λαβαίνωμε δύο ἀντίτυπα).

— Francesco de Simone Brouwer: «Una pagina autobiografica di Andrea Laskaratos». Napoli, MCMXXIX.

— Teodoro Briccos: «Grecia e Italia», vaticini e note di un Elleno.

— Francesco Guardione: «La reazione Borbonica in Sicilia ed il trionfo della Rivoluzione unitaria, 1850—1861. Con appendice e la commemorazione del conte di Cavour al parlamento Britannico». Palermo, 1920, lire 20.

— Κλαυδίου Μαρκίνα: «Τὰ κρῖνα τῆς σιωπῆς» ποιητικὴ συλλογὴ, Ζηκάκης, Ἀθήνα, 1928, δρ. 15.

— Ἀλεξ. Φιλαδέλφωος: Une conference sur l'Espagne (πού δόθηκε στὸν Παρισσοῦ στὶς 8 Ἀπριλίη 1929).

— Γεωρ. Κασιόμπαλη: «Ὁ Παλαμᾶς καὶ τὸ σπῖτι», κριτικὴ μελέτη, Ἀθήνα, 1929, δραχ. 5. (θὰ κριθεῖ στ' ἄλλο φύλλο).

— Δ. Μ. Ἀνδρεάδης: «Τὰ θέατρα τῆς Βιέννης», ἀνατύποις τῆς ἐνδιαφέρουσας μελέτης ἀπὸ τὴ «Νέα Ἑστία», (1929).

— Ἐδουὰρ. Λαγκάνη: «Ροδιακὸν ἡμερολόγιον» (1929). Πλουσιώτατο σὲ ἴστο-
ρικὴ καὶ λογογραφικὴν ὕλη σχετικὴ μὲ τὰ δωδεκάμηνα.

— Φ. Κοκκοῦλέ: «Μπολιάρης» «Διὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ Ἑλληνι-

κού βίου» «Τὰ σχολεῖα τῆς Κυνουρίας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος», «Ἀπὸ τὴν μεσαιωνικῶν διαπομπῶν», «Περὶ Βυζαντινῶν τινῶν φορημάτων», «Ἀπὸ τὰ Βυζαντινὰ ἔθιμα», «Τοῦ ὄψε—τὸ κοινὸν λάσπη καὶ τὰ ὄμοια».—Ἀνατύπωσις σὲ χωριστὰ φυλλάδια ἀπὸ ἐνδιαφέρουσες μελέτες δημοσιευμένες στὶς «Ἐπιτηρίδες Βυζαντινῶν Σπουδῶν» κτλ.

— «Ἐπιτηρίδες Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» (Ἔτος Ε', Ἀθήναι, 1928). Σὲ 450 καλλιτεχνικὰ σελίδες τῆς πολυτίμητης αὐτῆς ἐκδόσεως τῆς πάρα πάνω εὐεργετικῆς γιὰ τὶς Βυζαντινὲς μελέτες ἑταιρείας, περιέχονται ἐξόχως ἐνδιαφέρουσες μελέτες. Σημειώνομε: Φ. Κουκουλέ «Βυζαντινῶν τινῶν ἐπιθέτων σημασία καὶ ὀρθογραφία»—Π. Πουλίτσα «Ἐπιγραφαὶ καὶ ἐνθυμήσεις ἐκ τῆς Βορείου Ἠπείρου»—Β. Μυστακίδου «Λασκάρως 1400—1869»—Μητροπολίτου Πάργας Ἀθηναγόρου «Ὁ θεσμὸς τῶν συγκέλευν ἐν τῷ Οἰκουμένικῷ Πατριαρχεῖῳ»—Γ. Σωτηρίου «Βυζαντινὰ μνημεῖα τῆς Θεσσαλίας ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος»—Σ. Μενάρδου «Περὶ τῶν τοπικῶν ἐπιθέτων τῆς νεοτέρας Ἑλληνικῆς».—Ἐχει ἀκόμα πλούσια βιβλιογραφία σχετικὴ μὲ τοὺς σκοποὺς πού ἐπιδιώκει ὁ Σύλλογος.

— Γεωργίου Ντυαμὲλ (μετάφρ. Ἀγαμ. Ζάχου): «Ἡ ἀπόκτησις τοῦ κόσμου».—Ἄννας Κατοίρα: «Αἵτια καὶ ἀποτελέσματα τῆς ἐξωσπιτικῆς ἐργασίας τῆς γυναικας».—Μ. Οὐναμόνους: «Ἡ ἀγωνία τοῦ Χριστιανισμοῦ» (μετάφρ. Ἀδ. Παπαδήμα).—Σίλλερ: «Πραγματισμὸς καὶ Οὐμανισμὸς» (μετάφρ. Ἐλ. Λαμπριδῆ).—Ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὶς φιλοσοφικὰς μελέτες πού ἐκδίδει σὲ φυλλάδια κατὰ δεκαπενθήμερον ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Καλλέργη (Πανεπιστημίου 22B), Ἀθήνα, 1929, δραχ. 5 τὸ κάθε φυλλάδιο.

— Νέοι Διηγηματογράφοι: «Οἱ θεότητες τοῦ Κοτύλου καὶ ἄλλα δώδεκα διηγήματα», βραβευθέντα ἢ ἐπαινεθέντα στὸν Ἀ' λογοτεχνικὸν διαγωνισμὸν τῆς «Νέας Ἑστίας».—Ἀθήναι, Κολλάρου, 1929, δραχ. 25.

— Β. Γ. Στεφελίδη: «Δόγμα καὶ Ὀνειρα». Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ ἀλημονήτου ἀρχιμανδρίτη Κωνστ. Βούλαρη, Ἐκδοτικὸς οἶκος Γ. Βασιλείου, Ἀθήναι, 1928, δραχ. 40.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Στὴν *Κέρκυρα* (Κερκύρας) ἡ ὠραία διάλεξις γιὰ τὸν Πολυλά ἀπὸ τὸν κ. Θεόδ. Μακρῆ.

— «*Ἐλευθερὴ Σκέψη*» (Μηνιαῖο περιοδικὸν Καλαμῶν). Στὸ τεῦχος Μαΐου διαβάσαμε δυὸ καλὰ διηγήματα, μεταφράσεις ἀπὸ τὸν «Προμηθεὺς Δεσμώτη» καὶ τὴν Ἀνύτη, λαογραφικὸν σημείωμα τοῦ Κ. Μαρίνη κτλ.

— Στὴν «*Πρωτοπορία*» (Ἰούνιος—Ἰούλιος), ἐν' ἄρθρῳ τοῦ Ψυχάρη καὶ πλούσια «Ζωὴ τοῦ μηνός».

— Στὸν «*Ραδάμανθυ*» (Μάιος), ἓνα σημείωμα «Ἱστορικαὶ ἀφηγήσεις Ζακύνθου» τοῦ κ. Α. Ζώη.

— Στὸν «*Ἄγιο Σπυρίδωνα*» (Κερκύρας): «Ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Υ. Θ. Πλατυτέρας ἐν Κερκύρα» ἀπὸ τὸν Καλλ. Μεταλληνόν.

— Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ φύλλον τῆς 21 Μαΐου τῆς ἐφημερίδας «*Ἐργεσις*» (Κερκύρας), ἀφιερωμένον στὴν ἔνωσι τῆς Ἑπτανήσου, μὲ ὠραία ἄρθρα, εἰκόνες καὶ σχετικὰ ποιήματα τοῦ Βαλαωρίτη, Μαρχοῦ, Παλαμᾶ κτλ.

— Στὴν «*Ἑλληνίδα*» (Μάιος): *Μία πολλὴ μακρονή καὶ δοξασμένη φεμινίστρια*: «Ἡ Βασίλισσα Χάτσεψσούτ», ἀπὸ τὴν Ἀγγελικὴ Παναγιωτάτου.

— Στὴν «*Πνοή*» (Μάιος): «Καὶ πάλι γύρω στὸν Μορῆς» τοῦ Τέλλου Ἄγρα, μεταφράσεις ποιημάτων καὶ μερικὰ πρωτότυπα νέων. Ἐπίσης ἓνα τῆς Ρίτας Μπούμη.

— «*Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις*» (Ἀπρίλιος): Ἐνα βιογραφικὸν σημείωμα γιὰ τὸν φιλέλληνα Casimir Delavigne ἀπὸ τὴν Ἰταλὰ Φραβασίλη.—Τέσσαρα ὠραιότατα ποιήματα τοῦ Καβάφη, κ' ἐν' ἄλλο ὠραῖο τῆς Ρίτας Σαγκοπούλου.

— Στὴν «*Ἐλευθερία*» (Κερκύρας) μιὰ περιεργὴ μετάφρασις στὴ...δημοτικὴ τοῦ: «Μὴν εἶδες τὴν Ξανθοῦλα».

— Στὸν «*Παρατηρητὴν*» (Χανίων, 13 Ἰουνίου), ἐν' ὠραῖο ἄρθρῳ τοῦ Τίτου Λίβιου «Τὸ Φραγκοκάστελλον».

— Στὸ «*Τελώνιο*» (Ἀργοστολίου) ἓνα ποίημα τοῦ Π. Βεργωτῆ: «Ἄγαπητοὶ ἀδελφοί».

— Στοὺς «*Παξούς*» (15 Ἰουνίου): «Τὸ Καλὰ Ἄζαο (σπληνομεγαλία ἢ Πιάσμα) ἐν Παξοῖς ἄλλοτε καὶ τώρα», ἀπὸ τὸν ἱατρὸ Φ. Ἀργυρό, καὶ μιὰ σελίδα ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασι «Γεώρ. Ἀνεμογιάννης ὁ Παξινός».

— Στὴ «*Δωδεκανησιακὴν Ἀγῆν*» (15 Ἰουνίου): Ἐγγραφα Σουλτανικὰ πρὸς τοὺς κατὰ καιροὺς ἄρχοντας.—Στὸ φύλλον 1ης Ἰουλίου: «Νισουρικὸν λεξιλόγιον».

— Στὸν «*Ἀγῶνα Παρισίων*» ἐξακολουθοῦν νὰ δημοσιεύονται ἀνώτερα πανεπιστημιακὰ μᾶθημα τοῦ Παρισίου, διαφωτιστικὰ πολιτικὰ ἄρθρα, φιλολογικὴ σελίδα μὲ ἀνέκδοτα διηγήματα Γαλάτεια, Καζαντζάκη, Δασκαλάκη, Καστανάκη κτλ.

— Στὸ τελευταῖο τεῦχος τῆς «*Σύγχρονης Σκέψης*» ποιήματα τοῦ Φιλύρα, Παλαμᾶ, Λαύρα, Καβάφη, Σιγοῦρου, καὶ μιὰ δλόκληρη σειρὰ τοῦ Βαϊάνου. Ἐνα διήγημα τοῦ Βισάνθη, συνεργασία τοῦ Βάλσα, βιογραφικὰς σημειώσεις νέων ποιητῶν καὶ πολλὰς ὠραίας εἰκόνες.

— Στὴ «*Νέα Ἑστία*» (15 Ἰουνίου), ἓνα ποίημα τοῦ Προβελέγγιου, ἐν' ἀνέκδοτο τοῦ Μαρχοῦ «Καλοκαιρινὴ βραδυὰ» καὶ μετάφρασις του ἀπὸ τὸν Ντάντε.—Μετάφρασις ἐπίσης τοῦ Στασινόπουλου ἀπὸ τὸ ὠραῖο βιβλίον τῆς Ἰνα Μεταξᾶ «Ἡ μυστηριώδης Ἰαπωνία», καὶ τοῦ Βουτσερίδη ἀπὸ τὰ τραγούδια τῆς Σαπφῶς.—Στὸ τεῦχος 1ης Ἰουλίου τρία ποιήματα τοῦ Τσιριμώκου καὶ τρία Ἀνατολίτικα τοῦ Μιχ. Ἀργυρόπουλου.—Ἐλαογραφικὰ τῶν Ἰονίων νήσων ἀπὸ τὸ Ν. Ἀνδριώτη κτλ.

— Μᾶς ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐκδοσις ἑβδομαδιατικῆς ἐπιθεωρήσεως, πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ τέχνης, τῆς «Πειθαρχείας» μὲ τὴ Διευθύνσιν τοῦ κ. Γερ. Λυχνου, πρῶην Διευθυντοῦ τοῦ «Ἐλ. Βήματος».

— Ἀπὸ τὸ «*Journal des Hellenes*» μαθαίνουμε πὼς μιὰ ἐκκλησιὰ ὑπογραμμένη ἀπὸ διάφορες ἐξοχότητες Ἀγγλῶν κυκλοφορεῖ στὸ Λονδίνο γιὰ νὰ δωρηθοῦν στὸ Μεσολόγγι νέας προσωπογραφίαις τοῦ Λόρδου Βύρωνος καὶ Ἀστιγγος σ' ἀναπλήρωσις κείνων πού κήκταν.

— «*Μουσικὰ Χρονικά*». Μὲ τὸ τεῦχος Φεβρ. Ἀπριλίου τελειώνει ὁ Α' τόμος τοῦ μοναδικοῦ τούτου μουσικοῦ κ' ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ πού διευθύνει ὁ Λαμπλέτ. Σημειώνομε μιὰ ὠραία μελέτη τοῦ ἴδιου: «*Τὸ δραματικὸν θέατρον*».—Τὸ θέατρο τοῦ Ντ. Ἀνούντσιο καὶ ἡ ἀντίθεσις του μὲ τὸ ἰσηνικό, «Τὸ μουσικὸ συναίσθημα στὴν πρωτόγονη μορφὴ του», σημειώματα, καλλιτεχνικὴ κίνησις, παγκόσμια νέα κτλ.

— Στὴ «*Ναυτικὴν Ἑλλάδα*» τὸ ἄριστο περιοδικὸν πού ἐκδίδει τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Ναυτικοῦ ἀποτελέσματα τοῦ Β'. Διηγηματογραφικοῦ του διαγωνισμοῦ. Βραβεύεται τὸ διήγημα τῆς ἀρχισυντάκτριάς μας Ρίτας Μπούμη «Ἐνας Παπποῦς Βαρκάρης».

— «*Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη*» (Ἀπρίλιος): Πεζὰ τοῦ Βρισμιτζάκη, ποιήματα, συνέχεια τοῦ δράματος τοῦ κ. Χρυσάκη, βιβλιοκρισίαι κτλ.

— «*Δεσβιακὰ φύλλα*».—Ἀπ' ὅλες τὶς ἐπαρχίαις ἢ Μιτυλήνη εἶναι πρωτοπόρα σ' ὅλα καὶ στὴν πνευματικὴ δημιουργικὴ κίνησις, πού κέντρον εἶναι ὁ Στρατῆς Μυριβήλης.—Στὸ τεῦχος Μαρτίου τοῦ σοβαροῦ των περιοδικῶν διαβάσαμε ἐν ὠραῖο διήγημα τοῦ Μυριβήλη «Τὸ δάσος» πάντα πάνω στὴ ζωὴ τοῦ μετόπου, λεσβιακὴ λαογραφία, παροιμίαι, καὶ μιὰ μακρὰ κριτικὴ ἀνάλυσις τῶν διηγημάτων τοῦ Βενεζῆ ἀπὸ τὸν Παρασκευάση.

— Στὸν «*Ἐθνικὸν Κήρυκον*» (Νέας Ὑόρκης), Μάρτιος: «Ἡ Ἑλληνικὴ λογία Ἰσαβέλλα Θεοτόκη Ἀλμπρίτσι» πού τελειώνει πολλὸ σωστά: «...Ἀστυχῶς ἡ Ἰσαβέλλα Θεοτόκη δὲν εἶναι ὅσο θὰ ἔπρεπε γνωστὴ εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν ἀνταπεδόθησαν παρά τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν μνήμην τῆς αἰ τιμαὶ τὰς ὁποίας αὐτὴ ἀφειδῶς

ΙΑΚΩΝ ΜΑΡΙΝΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΙΒΑΤΟΙ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

έδωκεν εις τὸ «Ἑλληνικὸν ὄνομα». — Ἐπίσης ἐν ἄρθρῳ «Εἰς ἀναζήτησιν τῶν βραχιόνων τῆς Ἀφροδίτης» ἀπὸ τὸν Θεόδ. Βελλιανίτη. — Στὸ τεύχος Μαιου «Οἱ φιλέλληνες τῆς Ἑλβετίας» τοῦ καθηγ. Μιχ. Κεπετζή. — Καὶ τὰ δύο τεύχη κοσμοῦνται, ὅπως πάντα μ' ἐξαιρέτως εἰκόνες.

— Στὸ «*Neolόγο Πατρῶν*» (5 Ἰουλίου): ἐν ἄρθρῳ τοῦ Νικ. Μουσαμῆ «Ὁ τοῦ Πλάτωνος καὶ ὁ σύγχρονος πολιτισμός».

— Στὸ *Corriere marittimo Siciliano* (10-22-30 Ἰουνίου) ἐν ἄρθρῳ τοῦ σοφοῦ ἱστορικοῦ συγγραφέως Φραγ. Γκουαρντιόνε «*Del obbligo di onorare le realtà delle opere*» μ' ἐνδιαφέροντα ἱστορικά σημεῖα τῆς πολιτικῆς δράσεως τοῦ Φωσκόλου.

— *Rassegna Nazionale* (Ρώμη), μηνιαία σοβαρότατη ἐκδόσις διευθυνόμενη ἀπὸ τῆς Μαρία Λουίζα Φιοῦμε. Διαβάσωμε στὸ τεύχος Μαρτίου ἐν' ἐνδιαφέρον ἄρθρον «*L'esilio e l'idea unitaria monarchica di Daniele Manin*».

— Στὸ «*Guida Bibliografica mensile*» (Μιλάνο, Μάρτιος), ἐν ἄρθρῳ «*La Questione Romana*» μὲ πλούσια σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἄλλο ἕνα «*Il libro italiano in Grecia e Bulgaria*», ἀπ' ὅπου μαθαίνουμε πὸς στήν Ἑλλάδα ξοδεύονται ἐβδομαδιαία 30 ἰταλικά βιβλία κάθε εἴδους. Ἀπὸ τοὺς σύγχρονους ζητοῦνται ὁ Ντ' Ἀνουόντσιο, Πιραντέλλο, Παπίνι, Ντα Βερόνα. — Στὸ τεύχος Ἀπριλίου ἐν ἄρθρῳ γιὰ τὸ νέο Ἀκαδημαϊκὸ καὶ σοφὸν ἑλληνιστὴ Ἐttore Romagnoli. Στὸ ἴδιο τεύχος σημειώνεται ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» γιὰ τὴν ἑλληνικὴ μετάφραση τῶν ποιημάτων τοῦ Βρίκου.

— Στὸ «*Libri del giorno*» (Ρώμη, Ἰούλιος) ἐν ἄρθρῳ τοῦ G. Cesari «*Ellenismo dannunziano*», κ' ἐν ἄλλο τοῦ Boselli «*Decadenza di Blasco Ibanez*». — Στὸ τεύχος Ἰουνίου ἐν ἄλλο πολὺ ἐνδιαφέρον τοῦ Roggero «*Sotto le mura di Constantinopoli*» σχετικὸ μὲ τὴς Σταυροφορίας καὶ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Dandolo ἀπὸ τὰ Ἐφτάησα.

— Στὸ *Studi Senesi* τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σιένας (τεύχος 1—2): «*Lo status internazionale dell'Italia*» κ' ἐν ἄλλο τοῦ φίλου καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ των Alberto Bertolino «*Bacone e l'economia*».

— Τὸ Τεύχος 25 Ἀπριλίου τῆς *Semaine Egyptienne* ἀφιερῶμε στὸν Καθάφην μὲ γνώμες καὶ ἄρθρα τῶν R. Furness, Γρυπάρη, Dieterich, Dobrée, Fiechter, Φιλήντα, Α. Πολίτη, Θρύλου, Μαλακάση, Βερναρδάκη, Καζαντζάκη, Lebesgue, Μαριέττας Μινώτου, Hesseling, Ρίνας Σεγκοπούλου καὶ ἄλλων. Μὲ στίτσα, αὐτόγραφα ὠραιότατων ποιημάτων του. μεταφράσεις γαλλικῆς κ. τ. λ. Πουλιέται τρία φράγκα.

— Ἡ «*Italia Letteraria*», δημοσιεύει μίαν ἀριστοτεχνικὴν βιογραφία τοῦ Καδοῦ ἀπὸ τὸν Alfredo Panzini. Στὸ φύλλο τῆς 14 Ἰουλίου, στήν πρώτη σελίδα, σημειώνεται ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἰονίου Ἀνθολογίας.

— Στὴν «*Europa Orientale*» (Μάρτιος Ἀπρίλ.): «*Come la storia della Russia premongolica...*» τοῦ καθηγ. Workonsky.

— Μαθαίνουμε ἀπὸ τὸν Ἰταλικὸ τύπο, ὅτι τὴν ἀνοίξην τοῦ 1930 θὰ γίνουσι ἐν τῇ Συρακοῦσῃ τῆς Σικελίας, οἱ τακτικῆς κλασσικῆς Παραστάσεις στὸ ἐκεῖ ἄρχαιον Ἑλληνικὸ θέατρο. Θὰ παίζουσι ἡ «Ἰφιγένεια ἐν Αὔλιδι» τοῦ Εὐρυπίδου καὶ ὁ «Ἀγαμέμνων» τοῦ Αἰσχύλου.

Ἐργων τῆς τῶν Παραστάσεων ποὺ σημείωσαν τόσο μεγάλην ἐπιτυχίαν καθὲς φορὰν, ἀπὸ τὸ 1914, εἶναι τὸ *Istituto Nazionale del Dramma Antico*, ποὺ διευθύνει ὁ Σικελὸς εὐπατρίδης καὶ φιλέλληνας conte Mario Gargallo, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ κυριώτερος παράγων τοῦ Ἰστιτούτου καὶ εἰς αὐτὸν ἀφιέεται ὅλη αὐτὴ ἡ ἀναβίωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἐν Συρακοῦσῃ. Μεταφραστῆς τῶν ἔργων ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κείμενον, εἶναι πάντα ὁ διάσημος ἰταλὸς ἑλληνιστὴς, ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἐttore Romagnoli, ὁ ὁποῖος ἔχει μεταφράσει τοὺς περισσοτέρους ἑλληνας κλασσικοὺς σὲ ἀρμονικώτατες καὶ ἔμμετρος μεταφράσεις. Γιὰ τὴς ἐφορτῆς αὐτῆς, ποὺ ἀσχολήθηκε πάντα ὅλος ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος, θὰ γράψωμε προσεχῶς.

Στὸ ἐρχόμενον θὰ δημοσιεύσωμε ἕνα ὠραιότατον ἄρθρον τοῦ κ. Β. Βενιαρέλλη μὲ ἀνέκδοτα ἀπὸ τῆ ζωῆ τοῦ Βενιζέλου. Δυστυχῶς δὲν μπόρεσε νὰ συμπεριληφθῇ σ' αὐτὸ τὸ τεύχος γιὰ τὴ λήφθηκε πολὺ ἀργά.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ "ΣΟΚΟΜΠΕΛ,"

Βενεζίνη, Πετρέλαια ἀκάθαρτα, Ὀρυκτέλαια

= Διαρκῆς Παρακαταθήκη =

Παρά τῷ Ἀντιπροσώπῳ ΑΝΤΩΝΙῷ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΩΗΣ "Η ΕΝΩΣΙΣ," Ἰδρυθεῖσα τῷ 1829.

Ἡ μεγαλειτέρα Γαλλικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία
καὶ ἐκ τῶν πρώτων Εὐρωπαϊκῶν Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν Ζωῆς.

Πράκτωρ Ζακύνθου ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΝΕΣΤΛΕ,"

Γάλα Βλάχας, Γαλακτοῦχον Ἀλευρον Νεστλέ, Φαρίνα ΜΙΛΟ

— ο Διαρκῆς Παρακαταθήκη —

Παρά τῷ Ἀντιπροσώπῳ ΑΝΤΩΝΙῷ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη Ἀγγλικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικὰ τῆς.

Λίρας 18,000,000.

Πράκτωρ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀνώνυμος Ἐταιρεία — Ἔτος Ἰδρύσεως 1893.

Κεφάλαιον Δρχ. 100,800,000, Ἀποθεματικὰ Δρχ. 221,800,000

96 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἘΝ ἙΛΛΑΔΙ

ΠΛΕΙΟΝΑ ΠΑΣΗΣ ἈΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

9 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἘΝ Τῷ ἘΞΩΤΕΡΙΚῷ,

(Ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Κίτῳ)

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

ΕΚΤΕΛΕΙ: τηλεγραφικὰς ἐντολὰς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως χρεωγράφων
καὶ εἰς τὸ Χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης.
ΠΑΡΕΧΕΙ: πᾶσαν πληροφορίαν ἐν σχέσει μὲ τὰ Ἀμερικανικὰ χρεωγράφα.
Σύνολον Καταθέσεων τῇ 31 Δεκεμβρίου 1928 Δρχ. 2,500,000

Τύπος 'Αθ. Σκορδίνη.—Σύρος
ΛΕΥΚΟΚΑΡΤΕΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΠΕΘΥΡΙΟΥ